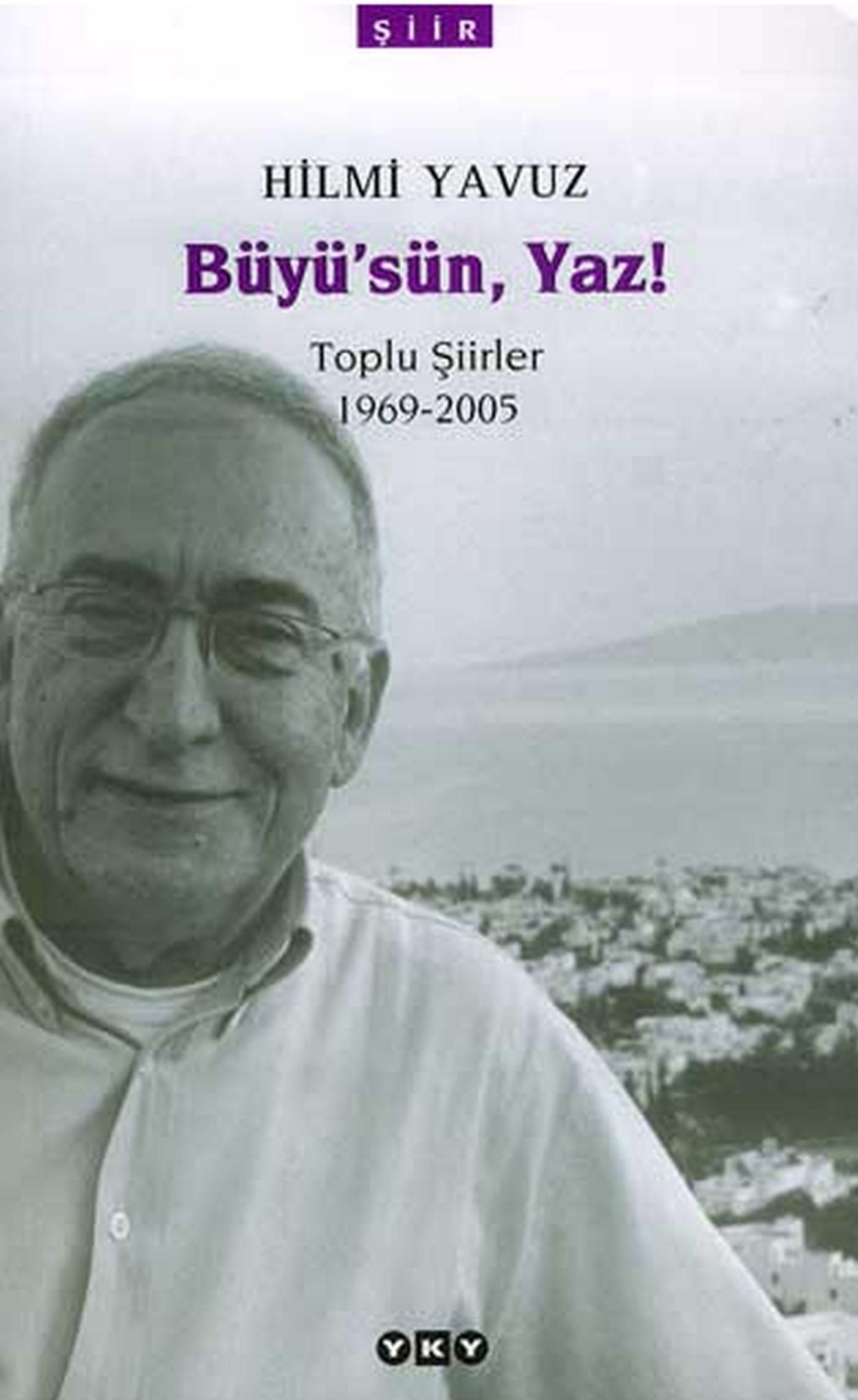
ŞİİR

HİLMİ YAVUZ

Büyü'sün, Yaz!

Toplu Şiirler
1969-2005

YKY

BÜYÜ'SÜN, YAZ!
TOPLU ŞİİRLER
1969-2005

Hilmi Yavuz Günümüz şair ve yazarlarından, doğ. 1936 İstanbul. İstanbul'da Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi (1954), bir süre gazetecilik yaptı, İngiltere'de B.B.C. Radyosu'nda çalıştığı yıllarda (1964-1969) Londra Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde yüksek öğrenimini tamamladı. Dönüşünde *Cumhuriyet, Milliyet, Yeni Ortam* gazetelerinde (bir kısmı Ali Hikmet imzasıyla) eleştiriler, incelemeler yazdı. Mimar Sinan ve Boğaziçi üniversitelerinde Uygarlık Tarihi ve Felsefe okuttu. Şimdi, Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü'nde, 'senior lecturer' sıfatıyla öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Şiire başlayışı, lise sıralarında *Dönüm* dergisindedir (1952/53). İlk kitabı *Bakış Kuşu* (1969) idi. *Bedreddin Üzerine Şiirler* (1975) kitabındaki şiirleriyle güçlü bir atılım yaptı. Sanatının esansını yoğun modern şiirden ve kültür tarihimizin kaynaklarından damıttı. *Doğu Şiirleri* (1977) bu yatırımın kanıtıdır. *Doğu Şiirleri*'ni *Yaz Şiirleri* (1981), *Gizemli Şiirler* (1984), *Zaman Şiirleri* (1987), *Söylen Şiirleri* (1989), *Ayna Şiirleri* (1992), *Çöl Şiirleri* (1996), *Akşam Şiirleri* (1998), *Yolculuk Şiirleri* (2001) ve *Hurufî Şiirler* (2004) izledi. Son dört kitabı dışında 'Toplu Şiirler'ini *Gülün Ustası Yoktur* (toplu şiirler 1) ve *Erguvan Sözler*'de (toplu şiirler 2) derledi (1993).

Düzyazıları ise *Taormina* (1990), *Fehmi K.'nın Acayip Serüvenleri* (1991), *Kuyu* (1994), *Denemeler* (1996), *Osmanlılık, Kültür, Kimlik* (1996), *Yazın, Dil ve Sanat* (1996), *Okuma Notları* (1997), *Kendime, İstanbul'a, Kadınlara Dair...* (1997), *Felsefe Yazıları* (1997), *Modernleşme, Oryantalizm ve İslâm* (1998), *Geçmiş Yaz Defterleri* (1998), *İslâm ve Sivil Toplum Üzerine Yazılar* (1999), *İnsanlar, Mekânlar, Yolculuklar* (1999), *Şiir Henüz* (1999), *Türk Müslümanlığı ve İslâm Üzerine* (2001), *Özel Hayat'tan Küreselleşme'ye* (2001), *Ceviz Sandıktaki Anılar* (2001), *Budalalığın Keşfi* (2002), *Kara Güneş* (2003), *Söz'ün Gücü* (2003) ve *Bulanık Defterler* (2005) adlı yapıtlarındadır.

Doğu Şiirleri ile 1978 Yeditepe Şiir Armağanı'nı, *Zaman Şiirleri* ile 1987 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü ve Neruda'dan yaptığı şiir çevirileri ile Şili Cumhurbaşkanlığı Yüzüncü Yıl Şeref Madalyası'nı (2004) kazandı.

Hilmi Yavuz'un
YKY'deki kitapları

Hurufî Şiirler *(2004)*
Bulanık Defterler *(2005)*
Edebiyat ve Sanat Üzerine Yazılar *(2005)*
Büyü'sün, Yaz! - Toplu Şiirler *(2006)*

HİLMİ YAVUZ

BÜYÜ'SÜN, YAZ!

TOPLU ŞİİRLER
1969 - 2005

Bakış Kuşu
Bedreddin Üzerine Şiirler
Doğu Şiirleri
Mustafa Subhi Üzerine Şiirler
Yaz Şiirleri
Gizemli Şiirler
Zaman Şiirleri
Söylen Şiirleri
Ayna Şiirleri
Çöl Şiirleri
Akşam Şiirleri
Yolculuk Şiirleri
Hurufî Şiirler

YKY
İSTANBUL

Yapı Kredi Yayınları - 2311
Şiir - 203

Büyü'sün, Yaz! - Toplu Şiirler / Hilmi Yavuz

Kitap Editörü: Onca Tapınç Uğurlu
Düzelti: Seyfullah Işık, Mahmure İleri

Kapak Tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Üç-Er Ofset
Yüzyıl Mah. Massit 5. Cad. No: 15 Bağcılar / İstanbul

1. Baskı: İstanbul, Şubat 2006
2. Baskı: İstanbul, Ocak 2007
ISBN 975-08-1061-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2006
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 285 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.yapikrediyayinlari.com
e-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://yky.estore.com.tr
http://www.yapikredi.com.tr

İçindekiler

BAKIŞ KUŞU (1969)
bir ben vardı
15 • hilmi yavuz
16 • hilmi'nin çocukluğu
17 • geçmiş
18 • inançsız
19 • fırtına
20 • saatçi
21 • geçen yıl marienbad'da
22 • sömürge
23 • accidia
24 • devrim
25 • kış meditation'ları
26 • odalarda
27 • sülün
28 • yalnızlık bir tarihtir

bakmaktı
31 • boş bakış
32 • dalgıç
33 • yapı
34 • kalyon
35 • utanç
36 • dize
37 • haziran
38 • soluksuz

eskiden
41 • divân edebiyatı beyanındadır
42 • kaside
43 • bâki'ye rübai
44 • yahya kemal'e rübai
45 • kanto
46 • kuşma

BEDREDDİN ÜZERİNE ŞİİRLER (1975)
giriş
53 • yok hükmündedir
54 • 1. bedreddin
55 • 2. börklüce mustafa
56 • 3. torlak kemal
57 • 4. sarı anastas
58 • 5. koç salih
59 • 6. musa çelebi
60 • 7. birinci mehmed
61 • 8. bayezid paşa
62 • 9. mevlânâ hayder

sunu
65 • 10. nâzım hikmet

sırası gelince
69 • düş yola ey yabancı
70 • şimdi nedense
71 • pir sultan
72 • sırası gelince
73 • feodal
74 • folklor
75 • ay doğar

dörtlükler
79 • 1.
80 • 2.
81 • 3.
82 • 4.
83 • 5.
84 • 6.
85 • 7.
86 • 8.

DOĞU ŞİİRLERİ (1977)
91 • doğunun kalıtı
92 • doğunun diyalektiği
93 • doğunun şairleri
94 • doğunun sevdaları (I)
95 • doğunun sevdaları (II)
96 • doğunun sevdaları (III)
97 • doğunun sevdaları (IV)
98 • doğunun ölümleri
99 • doğunun kadınları
101 • doğunun bebeleri
102 • doğunun gurbetleri
103 • doğunun gurbetçileri
104 • doğunun geçitleri
105 • doğudan bir kent
106 • doğunun soruları
107 • doğu 1310
108 • II.
110 • doğunun sonsözü

MUSTAFA SUBHİ ÜZERİNE ŞİİRLER (1980)
115 • şerif manatof anlatıyor
116 • mensucat işçileri anlatıyor (yıl 1924)
117 • şimendifer işçileri anlatıyor (yıl 1925)
118 • tarım işçileri anlatıyor (yıl 1920)
119 • yapı işçileri anlatıyor
120 • şairler anlatıyor
122 • mustafa subhi anlatıyor (28 Ocak 1921)

YAZ ŞİİRLERİ (1981)
geçen yaz
129 • kazı
130 • usandık
131 • kalp kalesi
132 • ney
133 • a. rıza ertan'a ağıt
134 • yaz ağıdı
135 • koruganlar
136 • mühür

bu yaz
139 • feyyaz
140 • yazmak
141 • çiçekli dağ sokağı
142 • gömü
143 • uçuk çocuk
144 • yaz! sevgilim!
145 • büyü'sün, yaz!
146 • taflan

GİZEMLİ ŞİİRLER (1984)
gizem, ünlem, deprem, söylem
155 • gizem
156 • ünlem
157 • deprem
158 • söylem

tenhâ, kün, bâtınî
163 • tenhâ
164 • kün
165 • bâtınî

uzak gözler, yakın aşklar, bulutlu yazılar, hayâl hanım, derin alıntı
169 • uzak gözler
170 • yakın aşklar
171 • bulutlu yazılar
172 • hayâl hanım
173 • derin alıntı

yazdan ev, rüzgârlı camlar, eylül, size bakmanın tarihi
177 • yazdan ev
178 • rüzgârlı camlar
179 • eylül
180 • size bakmanın tarihi

ZAMAN ŞİİRLERİ (1987)
dün
187 • Söz ve Zaman
188 • dil ve Zaman
189 • sorular ve Zaman
190 • şiir ve Zaman
191 • gölge ve Zaman
192 • bursa ve Zaman
193 • küller ve Zaman

bugün
197 • kuşlar ve Zaman
198 • yazlar ve Zaman
199 • kar ve Zaman
200 • aynalar ve Zaman
201 • yollar ve Zaman
202 • bahçe ve Zaman
203 • erguvan ve Zaman
204 • akşamlar ve Zaman

yarın
207 • ölüm ve Zaman

SÖYLEN ŞİİRLERİ (1989)
söylenler
215 • lethe
216 • nereus kızları
218 • endymion
219 • kharybdis ile skylla
220 • yaban atlarını kışkırtan dionysos
221 • perseus

söylen'en'ler
225 • kronos
226 • eros ile thanatos
227 • narkissos'a ağıt
228 • orpheus'a şiirler 1, 2

söylen'meyenler
233 • mevlânâ ile şems
234 • sümbül ile kuyu
235 • kaab ile hırka
236 • eşrefoğlu rumi'ye şiirler 1, 2

AYNA ŞİİRLERİ (1992)
Hilmi'ye: yitik bir ben için sonnet'ler
243 • ben için sonnet
244 • şebsefa sokağı için sonnet
245 • loş sandık odaları için sonnet
246 • hurufî sonnet
247 • ten sonnet'si
248 • içbükey sonnet
249 • kalabalık sonnet
250 • siyah sonnet
251 • las meninas için sonnet
252 • bulutlanma sonnet'si
253 • sır sonnet'si

İstanbul'a: yitik bir kent için sonnet'ler
257 • çökmüş bir kent için sonnet
258 • yılkı bir kent için sonnet
259 • göçmüş bir kent için sonnet
260 • kuduz sonnet
261 • labirent sonnet'si
262 • ölü kelebek sonnet'si
263 • anı-sonnet
264 • kıyamet sonnet'si

Nuran'a: yitik bir aşk için sonnet'ler
267 • lavinia için sonnet
268 • müzik sonnet'si
269 • simurg için sonnet
270 • yorgun sonnet
271 • yaz sonnet'si
272 • delirium için sonnet
273 • bâkir sonnet
274 • yineleme sonnet'si
275 • yalnızlık sonnet'si
276 • dağınık sonnet
277 • kimlik sonnet'si

ÇÖL ŞİİRLERİ (1996)
birinci kitap: teslis
287 • exodus
288 • çöl ve yitik oğul
289 • çöl ve judas
290 • çöl ve çarmıh
291 • çöl ve hüzün
292 • çöl ve hiç
293 • çöl ve sorular

ikinci kitap: tesniye
297 • çöl ve kilit
298 • çölde yalnız
299 • çöl ve 'kün'
301 • çölde ölüm
302 • yüzümdeki çöl
303 • çöl lâlesi

üçüncü kitap: tevhid
307 • çöl öyküsü
308 • çöl ve ay
309 • çölde zaman
310 • çöl ve söz
311 • çöl kırıldı
312 • çöl yakarısı
313 • çöl, yollar, hırka

AKŞAM ŞİİRLERİ (1998)
birinci sayfa: 'akşam'
323 • akşam ve çocuk
324 • annem ve akşam
325 • akşam ve kandil
326 • akşam ve sen ve ben
327 • akşam ve bahçeler
328 • akşam ve balkon
329 • akşam ve Swann

ikinci sayfa: 'yine akşam'
333 • akşam ve Lavinia
334 • akşam ve yazmak
335 • akşam ve kalbim
336 • akşam ve kadınlar
337 • akşam ve mühür
338 • akşam ve hançer
339 • akşam ve Nurusiyah

üçüncü sayfa: 'yine akşam...'
343 • akşam ve yelken
344 • akşam ve maden

345 • akşam ve Doluluk
346 • akşam ve hiç bir şey
347 • akşam ve yolculuk
348 • akşam ve verâ
349 • akşam ve vedâ

YOLCULUK ŞİİRLERİ (2001)
doğu'ya yolculuk
359 • yolculuk ve gül
360 • yolculuk ve kız
361 • yolculuk ve aşklar
362 • yolculuk ve mevsimler
363 • yolculuk ve kalbim
364 • yolculuk ve şiir
365 • yolculuk ve mola
366 • yolculuk ve sorular
367 • yolculuk ve ali ve ömer
368 • yolculuk ve hüzün
369 • yolculuk ve yıldızlar
370 • yolculuk ve güz
371 • yolculuk ve vedâ

batı'ya yolculuk
377 • bir yaz günü için şiir
378 • akdeniz
379 • konuşma
380 • beyaz ev
381 • her şey yeşil, ama...
382 • melisalar, burada
383 • bırak da saçlarını...
384 • düğün
385 • güz

öte'ye yolculuk
391 • ins
392 • millennium için dediğimdir
393 • yolculuğun yolculuğu
395 • öte'ye

HURUFÎ ŞİİRLER (2004)
a, ş, k
405 • a, ş, k (bir)
409 • a, ş, k (iki)

elif & alfa; be & beta
415 • harfler ve kibrit
416 • harfler ve S/Z
417 • harfler ve o'nun
418 • harfler ve yunanlı
419 • harfler ve 'tin'
420 • harfler ve atlar
421 • harfler ve şairler
422 • harfler ve melâl
423 • harfler ve lay lay lom
424 • harfler ve kalem ve kâğıt
425 • harfler ve 'kendi'
426 • harfler ve hölderlin
427 • harfler ve hilmi

tâ, sîn, mîm
433 • tâ, sîn, mîm (bir)
434 • tâ, sîn, mîm (iki)
435 • tâ, sîn, mîm (üç)
436 • tâ, sîn, mîm (dört)
437 • tâ, sîn, mîm (beş)
438 • tâ, sîn, mîm (altı)
439 • tâ, sîn, mîm (yedi)
440 • tâ, sîn, mîm (sekiz)
441 • tâ, sîn, mîm (dokuz)
442 • tâ, sîn, mîm (on)

Bakış Kuşu
(1969)

1. Baskı: Yeditepe Yayınları, 1969
2. Baskı: Üç Çiçek Yayınları, 1983
3.-6. Baskı: Can Yayınları, 1989-2004

bir ben vardı

hilmi yavuz

bütün o aşkları yazdı da ne oldu
gülleri çocukları denizleri tuttu da elinden
hep bir ceviz yaprağı gibi belirdi ince yüzü
bırakılmış gemilerin su kesimlerinden

hilmi'nin çocukluğu

hilmi diyor ki yeminler
bana çeşmeleri hatırlatır
tabut kalın ciltli bir kitaptır
senin de çocukluğun bir ceviz tabut muydu
usulca bırakılan denize?

hilmi diyor ki ben
ucuz hüzünler kiralardım
alyanak bir kuklacıdan
gök binlerce mavi şapkadır
senin de şapkan mavi miydi
o günlerde?

hilmi diyor ki annem
çiçek işlemeli bir lâmbaydı
karartma gecelerinde
sen de denizleri anlıyor muydun
yatağa girmeden?

geçmiş

gide gide nereye vardım
karlı bozkırda koşup koşup
bodur bir ağaç kaldı belleğimde
gümüş yüzükler gibi incelmiş

babam didinirmiş hababam
fincan çekilirmiş sırtına
uzun ırmakları yorgunluğun
oturma odamızdan geçermiş

derken gökyüzü girmiş araya
derken giriş o giriş
ibrişim örülü bencilliğimi
büküp eğiren hep kelimelermiş

bir çağ adı gibi hep anılacak
diye düşünmüştüm ama değilmiş
ey özenle dokunmuş sırmalı kumaş
bir kez bile giyilmeden eskimiş

gide gide nereye vardım
karlı bozkırda koşup koşup
bodur bir ağaç kaldı belleğimde
gümüş yüzükler gibi incelmiş

inançsız

açılır gecesi inançsızların
tanrı sarı bir çiçektir
ormanın içinden atlılar
geçerken çocuklar ölecektir

denizin gözlerinden tuzlu
bir sıkıntı vurur karalara
uzakta olduğumuzu köprülerden
atlar nereden bilecektir

mavi kuşlar çiziyor biri
eli değdikçe camlarına
avcılar doğrultup namlularını
nasılsa bir bir düşürecektir

yorgun yıkılmış ölü
bir yaz büyütür karnında
soyunup toprağa yatınca
kadınlar göklerle sevişecektir

açılır gecesi inançsızların
tanrı sarı bir çiçektir
ormanın içinden atlılar
geçerken çocuklar ölecektir

fırtına

akşam ıssız bir ağaç biçiminde
sırı dökülmüş aynalarda görünür
(bakmak, uzaklara dokunmaktır)
sen benim en alımlı gözlerimsin
bakışını duyar gibi güllerden
bana enli ve kalın hüzünlerden
belirsiz bir gülümseme biçer gibisin

benim özel bir tarihim olmadı
başlamak için en ilkel gereçlerle
ilk kumaşı biçenlerin tüylü sıkıntısına
duyulurdu bungun ve boğunuk
sağrıları tere batmış at biçimlerinin
sazlıklarda doludizgin koşturulduğu
(sen benim fırtına gecelerimsin)

fırtına başlatılır ilk tecimevlerinde
ölü testiler satılır toprak günlerden
ayı postlarından kürkleri iznik'li çömlekçilerin
gemi direkleri gibi sağlam yalnızlıkları
cam dışlarında büyürdü fesleğenler

gümüş koşumlar yaptılar
usta işi bakışlara vurmak için
bölüşmüştük acı mısır ekmeğini oysa
otlardı sürülerimiz yıldızlı göl gecelerinde

.....
(fırtına çıktı içeri aldık fesleğenleri)

saatçi

en çok yanılgısı başkaydı benden
bir suya çalardı saati
gümüş köstekli bir akşam vakti
karardı solukları göğü görmeden

kraldı yaz dönüşü sürgünden
bir ceza ülkesinde davulcu
geceleri ipe bağlı bir suçu
asardı kimseleri ele vermeden

durmadan bir çocuk akıp gidiyor
sevmezken kendinde olanın
ağır kokuları ölü eşyanın
kaplardı odaları eve girmeden

adını bildiği saat değil bu
kuş seslerinden çin lâleleri
çarmıha gerilmiş çan kuleleri
düzeltir saatini vakti bilmeden

geçen yıl
marienbad'da

ne kadar uzaktır şimdi
bir kadın bir yerden gelmesi beklenen
görünmez yüzler durur aynalarda
eskir paraların üstünde kabartmalar
(ben miyim?)

gördüğüm o değil de ne?
pupayelken gemilerden
gemiler ki en çok denize benzer
(ben miyim?)

ben miyim soğuk anıtlar boş mermerler
çarmıha gerilmişti hani bu o mu
buraya neden geldim?

gemi direkleriyle uzayıp
soğuk heykellerle katılaşan
kanardı gözlerim bir çiçeğe değince
(ben miyim?)

sömürge

elyazması acılar asılmış duvarlara
tezgâhlar umutları daha da germiş
dokurlar kenevirden ev resimleri

uzun bir suskunluk adı verilen
elleri daha kalın tanrılardan
nehirlerle bir tutarlar ölümleri

ilk buldukları ateş değildi
gemiler gelmiş de barut getirmişti
direklerinde sallanan çocuk ölüleri

sesleri tüylü sıcak alçıdan
davullar çalınca erimeye başlar
sömürge güneşinde kral heykelleri

accidia

andım da oymalı, yeşil vurgularını
seçilmiyor hüzünden, belirsiz sıfatları
siz ey eski dillerin tahtadan umutları
sanki yıkık bir güle adanmış tapınaklar

sanki yıkık bir güle adanmış tapınaklar

yaslı, yanık, korkunç bir dil akdeniz
kelimeleri çocuklar ve kovulmuşlardır
kimbilir nerelerden savrulmuşlardır
ey eski bakışlardan devşirilen buğdaylar

ey eski bakışlardan devşirilen buğdaylar

devrim

bir gülün açılması devrimdir
bildiğin anladığın bir devrim
kimbilir nereye varmışlığımız
bir av sonu ağırlayan gözlerim
seni anmak öyle kolay değildir
denizler: biraz çocuk kalmışlığımız

bir gülün açılması devrimdir
bildiğin anladığın bir devrim
gecede bir bozkır kalmışlığımız
bakışları ağırlayan seslerim
sana bakmak öyle kolay değildir
simgeler: en çocuk yanlışlığımız

kış meditation'ları

ürkek ayak sesiyle kış
geyikler çizen sesimdir
her kelime bir resimdir
sanki bakmaya asılmış

beyaz deriz ama neden
duyduğumuz karlı tarla
görüntü çeken atlarla
aşılmaz yollar kapanmış

kuşlarımı koymak için
bir gök resmi bulamadım
ülkel bir dil benim adım
onunla gül çizmek varmış

odalarda

söndürürken lâmbaları (ama kim?)
eliyle göğsünü tutan bir kızın
nasıl avcı gibi dönüp ansızın
arkaya bakınca taş kesildiğim

hep bakış denilen koku yüzünden
beyaz giysilerden yayılır kuğu
bir kadının sandıklara koyduğu
yanık izleridir kalan hüzünden

sanki gül salgını ortaçağlarda
ey çorak kıyılarda yaslı kum:
gene böyle alıngan mı olurdum
büyüseydim ben başka odalarda?

sülün

seninle kim sıkıntılar sülünü
alır gider göğe vuran dumanı?
el değmemiş kumaşların hayvanı
bunca yıllık bakışların ürünü

ağustos bir savaştı, krallık
babadan oğula kalan bir ölüm
eski kutsal kitaplardan bir bölüm
deniz diye gösterilen karanlık

savurmada şimdi sülün bir göğü
gece ağaçları tutup yaz sonu
en güzel gözlerinin balkonu
her şiirde bir gülün büyütüldüğü

yalnızlık bir tarihtir

yalnızlık bir tarihtir ikimiz
dururuz odalarda bir giysi gibi
en kalın soluklarla çekiyor ipi
kimbilir kimlere kalmışlığımız

yalnızlık bir tarihtir sen misin
bir geçmişi sürüp giden ak turna?
ya benden önceydi ya da çok sonra
bir halk türküsüne gül olan sesin

yalnızlık bir tarihtir onlarda
gök dediğin iki kuşun arası
ey ilkyazlı gülüşlerin sonrası
ansızın donuyor gül, bakışlarda

bakmaktı

boş bakış

boş bakış durdurur bir çırpıda
bir martıyı denize değdiği yerde
boş bakış doğumlarda ve ölümlerde
taş üstüne taş koymayan fırtına

boş bakış uykulu yaz öğleleri
yitik yusuf karanlık kör kuyularda
boş bakış çerçeveye koyar da
bir duvar resmine çevirir anneleri

boş bakış çok eklemli yerleri
kuşatır katı saydam bir zarla
boş bakış uçsuz bucaksız çayırlarla
yarışa hazırlar deli sürücüleri

derin deniz diplerinde boş bakış
batık kentlerin taştan halkları
boş bakış kuytuda su zambakları
olur adsız kadınlara adanmış

dalgıç

iş edindim gözlerimin dalgıcı
geçiyorken ağır aksak seslerden
ne yapıyor diye baktım bir acı
gül gibi geçiyor o bölgelerden

hiç bir şeyi seviyor ki bakıyor
çiçekleri göz yerine koyup bakıyor
ağaçların sözlüğünde yaprağın
diyor anlamı başka elbette

kim yaptı kiliseyi denirse
duvarcı isa'yı herkes biliyor
bin yıldır gece gündüz geliyor
bakıyor ki göz dediği kilise

tanır adamları daha görmeden
şimdi artık gökyüzüne dadandı
diyor ki bir sönmüş yıldızlar kaldı
göz diye bizden öncekilerden

yapı

lânetli gömleği sırtımda idi
çökelir tortularda taş ve kum
bir harç karmak benim harcım değildi
–eski ev içlerini andıran durum–

aklığına uymuyorsam da gerçek
gün görmeyen odalarda kururdum
giderek bin güçlükle solurdum
ey baktıkça deniz görünen çiçek

benim ahşap durgunluğum üstüne
bozbulanık akar gökte bir turna
kerpiçlerden sağlam bağdaş kurar da
ten sıcağı topraklara çökerdim

sedef kutularda saklıdır adım
bilinecek elbet bir gün yeniden:
çocukken hâşim'in şiirlerinden
yoğun menekşeler çalardım

kalyon

bendim kalyonlarda tutsak bir kürek
deniz kapılarını andıran boşluk
açtığım yelkenler tozlu ve soluk
ilkyazların kıyısından giderek

bir deniz bile etmiyor neden
toplasak eski deri haritaları
o uzak bir çocuktu ve ataları
yorgun bir ölümdüler dövme güllerden

bilinmez öyküler gibi değildi
inceldi lifleri kalın halatın
kir mavi bayrağı bir saltanatın
buruşuk göklerde eskiyor şimdi

kalyonlar kalyonlar yine kalyonlar
nehir ağızlarında kumsala yakın
yaldızı dökülmüş armadaların
yoksa bir gelgit mi bekliyordular?

utanç

açar eski utançların güneşi
bakmakla anlamak arası bir an
doludizgin bir yaz tenhâlığından
çıkarırdın kadınca bir söyleşi

kimseler bilmesin istedim, neden
denizleri yarım kalmış bir kentim
ayıp diye çiçek resmi çizerdim
saplarını saksılara gömmeden

iğreti durur bende ne giysem
top kumaşlar açar gider gökte kuş
kapanmış bir yarayı andıran gülüş
benim sanki ben şimdi ne değilsem

dize

taşırdı yaz kuşları kaygısız
solukların kabuğunu teninde
vebadan kırılmış boş kentlerinde
diz dize oturuyor bakışlarımız

son kuşların son yaprağa usulca
değip geçerken anlattığı giz
bir hüzünde konaklamış gibiyiz
diz boyu bozgunlardan çıkınca

sen ey bakışların yolgeçen hanı
çılgınlığa yazla gelen ilk konuk
adlarına deniz vuran soyluluk
dize gelir önünde güllerin en yabanı

haziran

haziran bir anıttı yıktılar onu
en yağmurlu yerinde bir kitabın
hüznün uzun önsözünde cenâb'ın
okudum o yaz'ın son olduğunu

bir yerlerde gizli durur o anı
akşamın özenle tuttuğu günce:
yorgunluğa gümüş kurşun sürünce
direnmenin baştan yenik olanı

seninle kıyıların göçmen fidanı
nehirlerdir ne bulanık ne de boz
gözlerinçin bir gül yontan marangoz
gelsin de onarsın o haziranı

soluksuz

odalara geceyi döşeyen biri
bırakmış duvarları aydınlık
taş basması solukları bin yıllık
ki yitik gül dilinden çeviri

ağzıyla güz sonu resmine konu
birörnek çoğaltılmış bakışlar
bir denize özenerek yapmışlar
ki martıdan geçilmiyor balkonu

ölümle o sonsuz baş dönmeleri
odaları kırıp geçen kuraklık
kimbilir kimlere taşındı artık
ki örtüp usulca düz perdeleri

eskiden

divân edebiyatı beyanındadır

kuş sananlar yanıldılar
bir bakıştır dedi kimi
belki de bir bakış kuşu
kimseler bilmiyor hâlâ
güzelliği yaz ıklîmî
çiçek boyunca susuşu
uçardı azala azala

kaldı eski gazellerde
uçarı gözlere talimli
usulca yaklaşır sevmeye
kuş dediğin de neresi
bakışları gül resimli
bir şuarâ tezkiresi
yazılır azala azala

hilmi anladı gizini
giderdi hep hava üzre
bakış mülkünce osmanlı
issizliği bir elinde
öbür elinde divânı
geçmiş bir gül saatinde
okunur azala azala

kaside

ay karanlık gibi durma öyle gel
sensiz bir şey duyulmuyor sevişmemizden

de ki halkın gözleri al gelincik sürüyor
uğrular geçiyorken güz şölenlerimizden

bu hüzünler benim mi diye baktım ki tamam
akıyor yakut bir ıssızlık kentlerimizden

yanardı mürted lâmbası tâ sabaha değin
karanlık kilimlerin kan işlemesinden

hilmi elbet sürersin günleri bir yangına
âteş kesilir geçse sabâ gülşenimizden

bâki'ye rübai

ey bakışlar ustası umutlar pehlivanı
sen anlattın bir gülde anlatılmaz olanı
biz bir hüzne başlarken sana çıraklık ettik
uçurduğun kuşlardır şimdi Bâki Divânı

yahya kemal'e rübai

sen gittin gideli kuşlar anlamaz görünür
her açılan gülde yepyeni bir şirâz görünür
bakışlar dağılırken denizin belleğinde
senin her şi'rinde geçmiş bir yaz görünür

kanto

denizdir en güzeli martıların
martıların birazında ak köpük
martıların martıların en güzeli
Aşktır

nerde bir deniz buldumsa soyundum
sonsuz kumsallar aldı yöremi
kumsalların kumsalların en güzeli
Aşktır

sen bir çocuksun annesi ezik beyaz
sen bir çocuğu anlamak için birebir
annelerin annelerin en güzeli
Aşktır

kuşma

döner kapılardan girip çıkardı
tıkabasa kuşla dolu bir adam
ha dese ölümsüz olacakken tam
tezgâh kurup kuşbazlığı yeğledi

yemeyip içmeyip cimri kerata
habire bir açlığı biriktiriyor
günaşırı gömlekler diktiriyor
almaz oldu nişanları ceketi

ya iğreti ya bayramlık bilinmez
yüzünü herkeslerden gizledi
mermer anıtlara hayranlığından
ağzı açık bankaları gözledi

zarif duyarlıklar mı, o eskidendi
kuşbazlığın envâını denedi
metelik etmezken aptallığının
şimdi yükseliyor hisse senedi

Bedreddin Üzerine Şiirler

(1975)

1.-3. Baskı: Cem Yayınları, 1975-1979
4. Baskı: Bağlam Yayınları, 1988
5.-8. Baskı: Can Yayınları, 1989-2004

cânım oğullarım
Ali ile Ömer'e

ben de haliimce Bedreddinem

giriş

yok hükmündedir

bin şiirin yeşil atına
çileli ekim günlerini bir daha oku
acının ve gelinciğin kitaplığında

acı, yok hükmündedir

ölümün anayurdu bendedir
solgun idam fermânıdır ruzigâr
bir türkünün derin ağaçlığında

ölüm, yok hükmündedir

kuşlar ahî, gün yörüktür, vakt irişir
haylice sonbahar olur
kızıl abdal diliyledir sevda

sevda, yok hükmündedir

1.
bedreddin

mübalâğa akşam olur

güz, neftî dolaklarını kuşanır da gelir
yaprağın fetrete düştüğü zaman

sen ey yaz günlerini
top top ak çuhaya tebdil eyleyip
ve bir solgun gülümseme olarak
eğnine giyen şaman

buyur otur
şeyhim
samanyollarının ılık sedirine uzan
uzun, görklü ve sof
yüzünü bizden yana döndür
bize buğdayın ateşini
gözlerin tîmârını
ve hüznün vâridâtını anlat

elini elimize dokundurmadan

sen ki öldüğü yere
bir kök sümbül bırakır gibi
usulca sevdalar bırakan
ovaların ve kartalların musahibi

ne zaman diye sorma, ne zaman
yaprağın fetreti gülün kıyâmına
gülün kıyâmı ağacın isyânına
dönerse işte o zaman

mübalâğa akşam olur
güz, neftî dolaklarını çıkarır da gelir

elini elimize dokundurmadan

2.
börklüce mustafa

biz ki sevdamızı, alaca
kıl bir heybe gibi sunduk
aba terlikle denizi yürüyenlere
şavkımız dağlara vurunca

börklüce mustafa, yonca
ve hançerlerin pîri
ölümü masmavi bir hamayıl
gibi boynunda taşıyıp
gözleriyle bir acıya kalebent
olmanın korkunç şiiri

dövülüp tavını bulunca

serez çarşısına, ince
kıvrık ve celâlî
bir ayışığı gibi girmek
ve sesiyle şayağa ve tunca
sancağı buğdaysı, türküsü ebrûlî
bir isyân diye işlenmek

ve devrilmek, birbiri ardınca

biz ki sevdamızı, alaca
kıl bir heybe gibi sunduk
aba terlikle denizi yürüyenlere
gölgemiz dağlara vurunca

3.
torlak kemal

kış, dağların kürkü
gibi kış
gece midir düşen dal?

sen ey böğürtlenlerin
ve umutsuzluğun mülkü
ve bir hüzünden huruc eder
gibi kalın bir türkü
ile dağları düz eden abdal

şimdi sen ilkyazı, belki
kara, yün bir kuşak
gibi beline dolayıp
acıyı kav, sevdayı çakmak
bilip yola çıkmak üzresin

ellerin ovalara üzengi
denizin tuğu, ağacın börkü
ve dahi ölümü bir yılkı
gibi bırakıp gidensin
torlak kemal

kış, dağların kürkü
gibi kış
gece midir düşen dal?

4.
sarı anastas

yelkenler mutasavvıf
ve boynu büküktüler

ve bedreddin büyük fırtınalarla
uğuldayan kaftanı giydi

ve işte kırmızı ve sahtiyan
bir kuşak gibi
duyuyor tanyerini etinde
ilkyaz, koynumuzda bir resimdi
o isyân ki kana kana rumeli
ve yıkık bir ayazma sûretinde
onda belirdi

ve işte acılardan bir sur
ölüm ancak bu kadar çocuk
ve mağrur olabilirdi
ve kuytu dağ koyaklarını
bir sürme gibi çekmiş gözlerine
hallâc-ı mansûr
ya da şahabeddin-i suhreverdî

şimdi o, bir gurbet gibi güler
aşıtlarla konar göçer gibiydi

ve bedreddin, büyük fırtınalarla
uğuldayan kaftanı giydi

5.
koç salih

ey can hümâsı, bize bu ruzigârdan
bir sayfa okur musun?

sen umuda bak ve onu güzel eyle

ey tanyerini kızıl bir harmaniyeyle
boydanboya örten uzun bedevî
bize altın lengerlerde ölüm sun
sonra bir dudağı yerde
ve bir dudağı gökte bir devi
sanki sen doğurmuşsun
gibi acıyan memelerle
bizi emzir

gün döner, ay irişir, ey can hümâsı
bize bu ruzigârdan
bir sayfa okur musun?

şimdi gök, suskun develerle
ve mahzun
ağır ağır konup kalkan kervandır
çölü, yeni doğmuş bir bebek
gibi koynunda uyutup
bir lâlenin perçemini keserek
okşa onu, ey can hümâsı, ve öp
ve onu kanayan geceyle uyandır

ölümün bir toy gibi kurulduğunu
hiç görmemişiz hayli zamandır

6.
musa çelebi

devlet solgundu

güyâ ki yaprağın biri
düşmüş de, ağaç
kökünden sarsılmış gibi

elmalar akikti, üzümler canfes
ve ölümü bir hasbahçe belleyip
musa çelebi
nicedir sırmalı bir düşü
yağlı bir kemend gibi
boynuna dolamış

devlet solgundu

ve halk, yakut bir atlas olarak
susuşu karakalem, gülüşü mirî
ve ansızın sedef bir orak
biçmiş gibi gülüşü, yahut ki
acının kol demiri
şırak, göğsüne vurulmuş

güyâ ki yaprağın biri
düşmüş de, ağaç
kökünden sarsılmış gibi

7.
birinci mehmed

bedreddin yaşıyor mu hâlâ?

ben ki yazmalara ve bala
hükmedendim; ihaneti gül diye
resmedendim; denizin gönderine ölümü
çektirendim ben, lala

bedreddin yaşıyor mu hâlâ?

dersin ki onu, mülhidlerini
ormandan ayırmak olası değil
boynu lâleden geçilmez
saçları taflandır ve çağla
ve alnı ak ketende yaban çileği
gibi dağılan onlardı, lala

bedreddin yaşıyor mu hâlâ?

kuşlarla akan ipeği
göllerde uçan çiniyi
ve sevdayı, umarsız kına çiçeği
gibi bölüşen onlardı, lala

bedreddin yaşıyor hâlâ

8.
bayezid paşa

gün akşamlıdır devletlim
elbet biz de ölürüz

gözüm hep o asılmışta kaldı

sanki karanfil zülfünü dökmüş de
şimşir topuzlu bir gürz
indirilmiş gibi tanyerine
kanlıydı kartal kanadı
bir tarikat değneği gibi
pürüzsüz ve düz
bir beden, asılmış

gözüm hep onda kaldı

susan yazdı, konuşan güz
usuldu, uzundu denizin boyu
sanki tüy bacaklı bir tazı
ya da kırmızı ve koyu
bir masaldı,
tarçından ve süssüz
bir beden, asılmış

gözüm hep onda kaldı

gün akşamlıdır devletlim
elbet biz de ölürüz

9.
mevlânâ hayder

ölüm, uysal bir mesnevî gibi
aktı gider, döne döne

güneş de batarken sararır

acılar kaldıysa dünden bugüne
elbet sorulacak bir hesap vardır
ve hüznü bir kirmen gibi eğirip
yükleyip türküleri tuza ve yüne
ve ilkyazı bir garib efsane
diye söyleyenler, yaşatanlardır

ölüm, uysal bir mesnevî gibi
aktı gider, döne döne

ve gel zaman, git zamandır
söz yanar, cönk üşür, yaz morarır
saçları çil kuşu, sesi nar tane
ve ürkek bir kilim gibi seğirip
ve nasılsa bir gülü edip bahane
gözleri mahzunîdir, karacaoğlandır

güneş de batarken sararır

ölüm, uysal bir mesnevî gibi
aktı gider, döne döne

sunu

10.
nâzım hikmet

hüzün ki en çok yakışandır bize
belki de en çok anladığımız

biz ki sessiz ve yağız
bir yazın yumağını çözerek
ve ölümü bir kepenek gibi örtüp üstümüze
ovayı köpürte köpürte akan küheylân
ve günleri hoyrat bir mahmuz
ya da atlastan bir çarkıfelek
gibi döndüre döndüre
bir mapustan bir mapusa yollandığımız

biz, ey sürgünlerin nâzım'ı derken
tutkulu, sevecen ve yalnız
gerek acının teleğinden ve gerek
lâcivert gergefinde gecelerin
şiiri bir kuş gibi örerek
halkımız, gülün sesini savurup
bir türkünün kekiğinden tüterken
der ki, böyle yazılır sevdamız

hüzün ki en çok yakışandır bize
belki de en çok anladığımız

sırası gelince

bâkiyâ tarz-ı şi'r böyle gerek
hem zarîfâne, hem levendâne

düş yola ey yabancı

sözlerinde ipeğin uğultusu varken yola düş
dilini ihanetin tuzuyla silâhla

göreceksin eskiden tad aldığın şeyler
tozlu, yavan ve acı
ey şiiri bir duyarlık vakfıdır diye
sessizliğin künyesine yazan yabancı

bil, şiir gurbettedir emrah'la
ağzı kanlı bir ağaç selidir pir sultan için

duy, beyazın emeğiyle dokunan
sesini köpüğün ve pirincin

ölümün kovanında arılar
kurarlar balını bilincin

sözlerinde ipeğin uğultusu varken düş yola
ey yabancı, dilini ihanetin tuzuyla silâhla

şimdi nedense

şimdi nedense her şeyde
ansızın dağılan kelebek tadı

biliyorsun, en bakımlı bahçe
sessizliktir
gülüşler oraya sürgün edildi
acıların kardeş olduğunu
kimse anlayamadı

sevdalarda olsun, ilkyaz ölümlerinde olsun
geçit vermeyen akarsu olmaz
gülün kendini işlemek için
çırağı ya da ustası yoktur

çocuklar! bağışlayın beni
sözlerimi boz üveyiklerin
hırçın tuzuna batırıp bakın
hüzünden daha kötü bir yolaçıcı olabilir mi?

şimdiye kadar olmadı

ama şimdi, nedense, her şeyde
ansızın dağılan kelebek tadı

pir sultan

alçacıktan uçarken yaza dokunan
sessizliktir belki ahşap kanatlı
kulluğa acı tuz vuran son atlı
bir hüznün soyadıdır pir sultan

kalın turnalarda balkıyan gizle
gök ekin çilerken geceye sazı
bir gül derneğinin börklü sonyazı
köpükten gömleği, yensiz denizde

şimdi derin doğumlara koşan kim
oy bin çiçek soluyan yağız dokuma
sorguçlu düşlerle çattığın ova
kızıl gülde konaklasın isterdin

sırası gelince

acının vergisini verdik, gülün haracını ödedik
hüznü demirbaş defterinden düşmeye geldi sıra

sen ki eyvan ağıtlarda
sürekli ve ahşap bir gülümseme gibi durdun
gözlerin bozkırdan devşirme
yolların bozgundan derlenmiş
karanlık yolcusu turnaların ve kurdun
ey hüzünlere reâyâ olan derviş

acının vergisini verdin, gülün haracını ödedin
hüznü demirbaş defterinden düşmeye geldi sıra

tarlalarla uzar gider al kısrak
gökçe çiçek tozar durur sılalarla
oysa ölüm, bir uçtan bir uca
bir uzun kervansaraydır ki
savrulur günü saati gelince
yıkılır yırtıla yırtıla

feodal

ey günü akşamlı kılan duyarlık
derin şayak türkülere gerekli
eski bir kokudur, istenmez artık
denizden kovulmuş, gülden emekli

ey artık-hüznümüzü bizden alanlar
kime gider gözlerimin kimyası?
kalın derviş sonyazından mayası
güllerle birlikte yaban olanlar

ey sen, yalnızlığın ortakçı kulu
bozlak gizemlere bal ören abdal
bir yanına çifte gurbet sokulu
ağaçlarda dal sürüyor feodal

folklor

Cahit Külebi'ye

bir gün kendime bir çiçek, bir soru
aldımdı; yırtıcıydı bu soru
biraz da hırçındı, çokca onurlu
ölümdü turnalara süren boynunu
acıyla, tutkuyla, hüzünle
ağıtla uyaklı, kuşla vurgulu
sen gitgide ıssızlığa benzesen
de yazılır gözlerinin folkloru

elyazısı bir yaz geçirdim
ağırdı bu yaz, işlek değildi
biraz da okunaksız, çokca korkulu
duyarlık som ipeğe döner dosdoğru
acıyla, tutkuyla, hüzünle
suskuyla tezhipli, güzle oyulu
ben ne kadar solgun gülü ciltlesem
de okunur gözlerinin folkloru

hangi kuşlar, de bana, kaçınılmaz olanlar
elime sürünenler, eve vuranlar
biraz da ürkektiler, çokca kuşkulu
kanat bir tırpandı göğe sokulu
acıyla, tutkuyla, hüzünle
gurbetle simlenmiş, bozlak kokulu
kim dürse de başı bölük dağları
de söylenir gözlerinin folkloru

ay doğar

ay doğar
bir ay doğar umarsız gözlerinden
bir ay batar bedir Allah
karanlıklar bir silâh kahrı gibi oturur yüreğime
iflâh olmaz bir silâh

ya kara bir kırbaç gibi vur beni küheylânlara
ya beni öldür Allah

dünyada
nerede olursa olsun dünyada
senin umarsız gözlerin
kanlı bir avuç zehir
bir de yangınlı yaz akşamlarıyla bir gelir
ya da

senin umarsız gözlerin
mahzun eşkiya ateşleridir
tutuşur rüzgârlı bayırlarda

mendilimde hâre yok ama
yüreğimde yâre var
ondurmaz umarsız gözlerin beni
kanatır kervankıran uykularımda
bir tutuşmayagörsün rüzgârlı bayırlar
çıkar mavi dağlara koşmalardaki ceylan
başlar kesik keremlerle o solgun
ve umarsız o sevda

dörtlükler

cihanı, câm-ı nazmım şi'r-i Bâki gibi devr eyler
bu bezmin şimdi biz de Câmi-i devrâniyız, cânâ

I.

bizim seninle girdiğimiz savaşlar
bir uzun güzün ardında, ey hüzün!
sesidir bir denizi gördüğümüzün
uçar gibi giden atlar, yavaşlar

2.

o büyük yolculuğun terzisi kimdi?
soluk yaza uyarlayan bedeni
ayışığı solduruyor keteni
kısaltarak denizleri o şimdi

3.

ete ve kemiğe büründün artık
gergedandan daha kalın ve lifli
avcılar gazelde ölüm redifli
ve ormanda gül denilen duyarlık

4.

bir sonyazın vuruşu azar azardır
ve ahşap yaylalarda toz saatleri
bir senin gözlerin tunç kafiyeli
bir de her kuşta biraz neon vardır

5.

acılar yazmalardan daha simlidir
sen, bir ölümden güz yapan mimar!
yılgın, kıraç menevişten çocuklar.
derin bir kadın'çin halk resimlidir

6.

gel de bir sürgünü baştan alalım
boz türküler nakşeyleyen görüntü
seni kısık bir güle döndüren örtü
kalkıyor, bırakıp ilkyazı yarım

7.

sen olursun hangi güze değerse
bir hüznü anlamaya biçilen ölçü
keten ovaların bitmeyen göçü
susup korkunç uğultunu getirse

8.

kimdi o, ne istiyordu ki bizden
kuşlar mı derindi, ben mi uzaktım?
ince deniz tülbentleri çıkardım
kuytu perçemin'çin, her ikimizden

Doğu Şiirleri
(1977)

1. ve 2. Baskı: Cem Yayınları, 1977, 1979
3. Baskı: Bağlam Yayınları, 1988
4.-7. Baskı: Can Yayınları, 1989-2004

Nuran'a

ve benim kalbimi yeniden yazabilmek için

doğunun
kalıtı

biz üç güzel kardeştik ve ölüm,
ölüm en gencimizdi bizim

bize doğunun büyük şiiri kaldı

o bir nehir gibi ve kendimizin
nice ipek yollarına dökülüp
ve derin kollarına bir gonca
gül diye kapanıp ve tiftik,
safran ve kilim gibi onca
acılardan sonra, mağrur ve yitik
bir külliyeye benzer gurbetimizin
gide gide sonuna geldik

biz üç güzel kardeştik
ve ölüm, en gencimizdi bizim

bize doğunun büyük şiiri kaldı

sonra derviş defterimiz kapandı
gün kara koyun, gece oğlaktı
ve göçebe bir çeşme olan ikizim
şiiri bir oba gibi kaldırıp
dağ taş demeden, dizlerimizin
bir bir büküldüğü baharat yollarından
korkunç bir ağıt diye geçirip
bizi düzlüğe çıkardı

bize doğunun büyük şiiri kaldı

doğunun
diyalektiği

su şafağa dönüşür ve güzün felsefesi
yaprağı akarına bırakmak

günün yaşmağını örtünür ve bir tekke nefesi
gibi usulca acılanır toprak
sesin kendini güle
ve gülün kendini sessizliğe dönüştürmesi
gibi kendi kendini yağmalayarak
odur şafağı dönüştüren ölüme

bu yağma sanki yıkık hanların
ve yazından baç alınan erguvanların
üzerinden bir dağ, örneğin nurhak
olup geçmiştir
ölüm hangi denizleri gezmiştir
bilinir ama mutlak
bir büyük hasrete kolan vurarak
çıkar kalbimin önüne

bir doğudur ki o, gülerken bile bozlak
hep susmuş, evet, ve nasıl ki sevdayı
gök ekinler gibi tırpanlayarak
yeni sevdalar üretmiş, ve susmak
yeniden gök ekinler gövertmiş
gövertecek de
gurbeti sılaya bağlayarak

su şafağa dönüşür ve güzün felsefesi
yaprağı akarına bırakmak

doğunun
şairleri

işte doğu, ki sen ki sanki
pirsultan ile bâki efendi'yi
sırmalı bir çiğdemde birleştirerek
rumeli kılan dize
işte doğu, hıl'ati güzün
ne zaman giydiysek o kadar hüzün
ve ağır, ürkek ve beyaz
bir sülüne benzeyen örtümüzün
kat kat altındaki sağır bir hırka gibi
ölümdür, dar gelir eğnimize

işte doğu, ki orda herşey
kendini yineliyor batarak
orda herşey batıdan batıyor
ve bir ayışığı dahil olup gülümsememize
o doğu ki dâim düşen bir yaprak
yahut utangaç bir yakut ile
tartıla tartıla incelen sözün
çıkarır nakşını gözlerimize

o doğu ki simyacısıdır
siyaseten katledilmiş bir gülün
yahut bir çilehâneye benzeyen yüzümüzün
ve sevgili, gam sultanıdır orda
yâni doğuda, solgun bir melâmetle doğan
bükük boynuyla gecenin ve gündüzün
ve şairler ki sevda askerleridir
kızıl bir kadife kadar mağrur
yahut bir şayak kadar hırçın
ve vakur
gönlümüzün

doğunun
sevdaları
(I)

sevda derinlerdedir, oysa ferhâd
üstünü kazmada dağın

kalbimin, yâni o yağmur
ve acıdan ocağın
madenini, lâciverdî ve mahmur
bir ağrıyla delmede
şirin
ve en aşılmaz, en derin
bir şiirin yurt edindiği
billûr bir köşke girmede
leylâ

ve mecnun'un, yâni o çölden
ve ağıttan otağın
önünde, bir adak gibi
ölüme diz çöktürmede
leylâ
ve yakut, şafak ve irin
ile emzirdiği bir güzün
boynunu vurmada
şirin

sevda derinlerdedir, oysa ferhâd
üstünü kazmada dağın

doğunun
sevdaları
(II)

ay kanar, sevda akar, bir dağ
bir dağ kendini delerse

sesini yangına verse
o dağdır acıların külhanı
ve usul uçan şahin
kanadında bir çerâğ
ve kalbim bir şehrâyin
gibi kendinde yananı
alıp hasrete giderse

ay kanar, sevda akar, bir dağ
bir dağ kendini delerse

akşam ki pekmezle yanıp
korkunç bir ipek humması
ateşi kükreten, vahim
ve kolsuz bir tecrid hırkası
gibi kendini kuşanıp
ölüm, bir yaz kadar hain
alıp başını giderse

ay kanar, sevda akar, bir dağ
bir dağ kendini delerse

doğunun
sevdaları
(III)

sen ilkyazı önce kendinde oluştur
ve sonra büyüt hiç solmayanı

bir dağ ki kendinden umulmayanı
senin yüzünde devşirip birden
ve en hoyrat, en sevecen
gözlerin ağır bir suçtur
ve benim kalbimi yeniden yazabilmek için
el aldığım çok olmuştur
eski fütûvvetnâmelerden

sen o ki dokunuşların
ve acının derin bahçıvanı
sevda, belki bir susuştur
ve kimbilir nasıl ve nerden
gelen bir türküyle duyulmayanı
bir soluk güldür, ki duyurmuştur
eski fütûvvetnâmelerden

sen ilkyazı önce kendinde oluştur
ve sonra yürü yol olmayanı

doğunun
sevdaları
(IV)

bir göl güle düşerse
göl değil de gül bulanır

gurbet sende pamuklarsa
gece aya ordan doğar
şiir acıya çullanır
ilkyaz düşeli beridir
giden ben değilim, yoldur
dili söyleyen sevdaysa
mektubum kalbime yollanır

nehir kuşa batsa birden
aksa tersine aksa
batsa kül, batsa turna
ve batsa...
ve benim bir yanım ki ferhâdsa
bir yanım dağdır
hasret, külüngü vurduğum yerdir
ateş, kül ile dağlanır

bir göl güle düşerse
göl değil de gül bulanır

doğunun ölümleri

ölüm bir aşirettir doğuda

ayışığı gülden hoyrat
gölleri güzelden talandır
ve asi, durak bilmez ağıtlarıyla
uçsuz bucaksız turnalarını
kat kat gurbete dürmüş evvelbaharla
sevdası göçer olandır

ve bu nasıl bir serencâmdır
satılır umudu beye
hasreti bir metâ gibi
ve alınandır
ve tuzdan, bozkırdan ninnilerini
bir çığlık gibi mengeneden mengeneye
sokup çürüten rüzgârdır

türküsü ki eşkiyaya geniş
ve bir kekliğe dardır
ovayı çelen bakışlı
ve bir fişekliğe dizilmiş
gibi omzu kuş nakışlı ağaçlarıyla
acıya pusu kurandır

ölüm bir aşirettir doğuda

doğunun
kadınları

biz batan güne sahip çıktığımızda
ay, bitlis'te sarı tütün
ya da bir akarsu imgesi
gibi yiğit ve bütün
bir ağıttır
kadınlarımızda
onlar hüznü bir çeyiz
çileyi ince bir nergis
ve gülerken bir dağ silsilesi
taşırlar
ve birer acıdan ibârettirler
kayıtlarımızda

kadınlar ki alınlarımızda
doğuyu mavi bir nokta
ve yazgıları çok uzakta
bir nehir yoluna
karışırlar
ölümleri duvaktan beyaz
ve ahlat, erciş, adilcevaz
üzerinden geçen bir kederle
yarışırlar
ve birer yazmadan ibârettirler
sevdalarımızda

biz bir yazın ayağında
en küçük bir gurbeti bile
içi titreyerek okuyan
ve bir gülü tersinden dokuyan
umutlarımızda
başlığı kınadan turaç
bebesi doğuştan kıraç
ve bir ninniyle darılıp
bir türküyle barışırlar
ve birer hasretten ibârettirler
mektuplarımızda

doğunun
bebeleri

Ayşe Ceren Ülken'e

doğunun bebeleri taş bebek
değildir; say ki onlara cefâ
ince yaralı bir gömlek
ve ninniler en çok akşamları zor
say ki onlar ağlarken lor
say ki gülerken çökelek

doğunun bebeleri taş bebek
değildir; yaşmaklı siirt'i
kınalı van'ı
sılayla gerdeğe girercesine
geçip gurbetin çobanı
ölüm, güz üşürür yüzlerine
ay, gecenin şark çıbanı

doğunun bebeleri taş bebek
değildir; acıyı trahom,
gündüzü emek,
gülüyse bir gelecek için kullanır
say ki anaları ova, babaları dağ
ve emzikleri tüfek

doğunun
gurbetleri

akşam en güzel masaldır
iyi anlatılırsa

doğru olan herşeyde biraz
öfke, biraz yılgınlık vardır
der, bir kıssa
câm incelince şarap da incelir
yaşam acıdan kırmızıya
ölüm hüzünden beyaza
ve bir gül gelirse
bu yol ayrımından gelir
mutlaka ve nasılsa

kendi elimizle kurduğumuz gurbetten
daha zor bir sürgün yoktur
yaşasak da, yaşamasak da
umuda ve sonbahara hüküm ki:
gülün saltanat devrinden
ne sevdikse bugünden
ve ne kaldıysa dünki
acıyı yakuta döndürsün
hüznü döndürsün elmasa

akşam en güzel masaldır çünki
iyi anlatılırsa

doğunun
gurbetçileri

acı biziz, biziz yine
bir büyük bozguna yol olduğumuz

artık ne acem bahçesi
ne acem mülkü
ne de yaprakla
örtülü havuz
bir kaçgun sonbahar ile talan edilip
su yıkılıp, hüzün çürüyüp
ve yol sefili dağlarımızdan
bir ipek uçurum diye devrilip
sel gittiyse kalan kumuz

biz bir talanla başladık kendimize
bundan böyle acının
ekmek ve tuz
konaklarından geçer yolumuz
ölüm çarktır, sevda direk
uçsuz bir gurbete bağdaş kurduğumuzda
ve mahsus selâm diye söylenerek
bir ağıda dürülür mektubumuz

acı biziz, biziz yine
bozguna bağlıyız, yola mahkûmuz

doğunun geçitleri

çok uzun anlatmak gerekti
ve biz, sadece imâ ile geçtik

'yol verin sevdaya'
gördük ve yol verdik
acıdan kalkıp acıya
varan bir yol gibi
kendini göstere göstere
bir cihannümâ ile geçtik

ve kalbimiz bize sahip çıkmadı
dağdır, kızılca kopup
ve döne döne düştü
döner dağdan sonbahar
hüzne geçit yok, ziganalar
ve kop'tan bu dönüşleri
bir semâ ile geçtik

âteştir eski geceler
'tut ve yan, tut ve yan
kül ol, gülümüzden'
şairler akşamdır, âteşgedeler
ve biz kendi külümüzden
bir hümâ ile geçtik

bir hayâl olmadadır göl şimdi
göründü elele göl ve giz
gördük, bir kuğuya yolcu olduğu
yerde kayboldu nergis
ve biz, öyle ki, bu yolculuğu
bir rüyâ ile geçtik

çok uzun anlatmak gerekti
ve biz, sadece imâ ile geçtik

doğudan
bir kent

siirt, ağaçsız gömütlük
çocukluğu doğal kireç
bir kent, orda her kuyu
bir ermiş kadar su bilir
hüzne kil, öfkeye kum
bir kent, orda duyguyu
doldurur boydanboya zakkum

siirt, rüzgârı saralı
gençliği yolgeçen hanı
bir kent, korkunun pirinci
gibi ayıklar zamanı
dilencisi, kör nergis
bir kent, ölü bir balı
gömer arıya, peteksiz

siirt, üzümü ayna
yaşlılığı beton lâledan
bir kent, orda güz bile
kurur acıyla birlikte
çürür gurbetler yüklükte
ve ölüm, bir büyük aile
gibi dağılır konaklarından

doğunun
soruları

hangi umut, hangi sevda, hangi dağ
ve hangi –

dağ, allahuekber dağlarıdır
sevda, nâzımınki

ve ozan bir garib derviş işte
acısı gevaş'ta, ağıdı muş'ta
kendini yollarla bezemiş

mendili boydanboya meneviş
bir büyük akşamın kulu
sabrı, hasreti doğulu

ve ölüm, bir kır yoksulu
gibi gök ekin arıyor sanki

hangi umut, hangi sevda, hangi dağ
ve hangi –

doğu
1310

I.

işte solhan ve işte kocaman
dağlarıyla akraba
ve gülleriyle hısım
olduğumuz palu
gözleri korkunç bir deprem
hem aslı, hem kerem
gibi yanan süvari:
ibrahim talu

işte akşam ve işte çapakçur
ve çapakçur'da akşam
bir divânıharp gibi kurulur
ağır giden bulut müfrezeleri
hem bulanık, hem firarî
yağmur
ve bir vur emri gibi ansızın
bir akar suya doğrulur
hınıs'tan kopan süvari:
ibrahim talu

işte caneseran köyü ve kar
kar, palandöken dağlarında
bir isyan bastırır gibidir
işte hormek köyleri çevrilmiş
duvar
bir kurt yüzüdür, ince
sivrilmiş
cibran ovası
sanki mevzi almış
gibi kar
hem başıbozuk, hem seferî
hormek'ten inmiş iniş
ölümü savuran süvari:
ibrahim talu

II.

bingöl dağlarının eteklerinde
kuytu meşeler vardır
o kuytu meşeler ki
germiş kartala kanat
ya da bir avcı kolu
olup tek sıra
ve sanki tütüne ve bakıra
bir küf gibi musallat
hamidiye alayları

işte dicle ve fırat
ve acı su boyları
sanki yazdan kapanmış
sarp ve heybetli
dağ yolu
yanında üç ince patika
üç küçük oğlu
ve sanki süvari değil de
ilk kez eyer vurulmuş
bir kısrak gibi tedirgin
ibrahim talu

kış kararlı, ova dingin
ibrahim talu, sağır
bir acıya dökülen tunç
ve giderek daha belirgin
korkunç
bir kızıl çadır olup
savrulan yalım
işte hoyrat ve zalım
ağır
bir yangın

binüçyüzondu ve sen
ibrahim talu
ağıtlardan bir kış
solgun ve mücerret
ölümü sürmeli bir tüfek
gibi omzuna asmış
o sürmeli tüfek ki
tetiği kartal
namlusu aşiret
kabzası yanmış

doğunun
sonsözü

bir gece çölemerik üzerinde
bakır bir bilezik gibi hilâli
gördü
ezik çiğdemleriyle elazığ
acı dağlarıyla ergani
dersim, pülümür, horasan
ibrahim talu'nun oğlunu gördüler
ve bir keçe kilimi andıran elleriyle
göğü bir beşik gibi sallayan
fatma'yı, zeynel'in ayâli

kimse bizim sevdamızı anlatamadı
ne *mem û zin* hikâyesi
ne de ahmede hânî
yaylalar kelepçeydi asî fırat'a
en büyük mahpushane dağlardı
ve dicle, fırat'ın helâli
çoktandır akşam denen sanata
alışmış olmanın acısı
kavuşmuş olmanın hayâli
ile akardı
köpüğünü kanata kanata

bir gece diyarıbekir'den hozat'a
ayın kızıl bir karpuz gibi
çatladığını gördü
bir heybenin morardığını
ve ölümün bir zerdali
ağacı olup köpürdüğünü
nazif ergin, müfettiş-i umumî,
muğlalı paşa
ve vali

işte doğunun dünü, bugünü
yaşamış olmanın tuzu, ekmeği
ve yarını, acının düğünü
gibi duyursun bizlere
açsın bir yufka gibi umudu
türküleri yeniden yoğursun
közlesin ağıdı, melâli

Mustafa Subhi Üzerine Şiirler

(1980)

şerif manatof anlatıyor

en son ben gördüm
bakırdan bir güzdü
ve biz
baku'da idik

acıyı
hem bildik
hem bilmedik

baku, yollar, çınar!
benerci ve siyau
hepimiz orada idik
sanki cevahir boğma bir kuyu
ve düşüp duran yapraklara benzer
gizli bir örgüt sessizliğiyle
bizi çağıran suyu
hem gördük
hem görmedik

güzdür, elbet, kendini söyler
güz, bir suikast gibi
hiç beklenmedik
birden morarır gece, vahim ve koyu
ve bizim kalbimizde bir gedik
açıp ansızın
kızıl yapraklara boğan duyguyu
hem bildik
hem bilmedik

bakırdan bir güzdü
ve biz
baku'da idik

mensucat işçileri anlatıyor
(yıl 1924)

her sevda, şiirini
başka türlü yazdırır
bir yörük kilimi yaz günlerini
işte şimdi bu şiir
bir yörük kilimi olup dokuyor
hüznünü, zaferini, ölümlerini

biz ki acıya ücretli
bir tezgâh başındayızdır
acılar bir ileri bir geri
ve akşamı bir kızıl yemeni
gibi üretip
şafağı al bir ipeğe döndürmek
olup işimiz
bedreddîn-i simavî'den beri

işte bu şiirin dokumasında
al yeşil dal dal bursa ipeklileri
kulluğumuz atkı iplikleriyse
zaferimiz çözgü iplikleri

şimendifer işçileri anlatıyor
(yıl 1925)

biz şimdi hangi hüzünden
aktıktı ve hangi nehirden
devredildik, söyle!
de ki kalbimizi
yorgun kömüre vurup savuran
gene biz mi olacağız?
de ki acımız, ekmeğimiz, zaferlerimiz
de ki böyle böyle

de ki bir acıdan ötekine
nakliyekûn
ede ede dürülen defterimizi
gene biz mi açacağız?

işte ordalar: john reed,
sultan galiyev, bela kun
derler ki gülün azına kanaat
düşman kavi, tali' zebûn
de ki gülün hepsi bizim

gelgelelim
sevda ve hayat
üzerinden nasıl da aktı tren?
kalbimiz ki demir gelinciklerden
haddelenmiş ve yoğun
derken ansızın bir fren...
gibi akşam
ve *takrir-i sükûn*

tarım işçileri anlatıyor
(yıl 1920)

kars'tan erzurum'a
yola çıkarken
evvelbahar
zeytinin hazırlığını gördük
zeytin
ki sabahtan akşama değin
acıya çalışan fukara
ve zahmetkâr
yoldaşı ekmeğin

bir yanda ölüm mütegallibe
öte yanda gurbet eşraf
sen ki kalbini yulaf
ve hasrete hibe
edensin ve ne umarsın
bırak artık, analardan
bir karabasan izi kalsın
yüzünde ekinin
ve bebeğin

şimdi bak, dur ve dinle:
hüzne amele, acıya ırgat
şimdi sen ki yedi düvele
kalbin ustası olup
mazlum ve cefâkeş
buğdayları anlat
unuyla sevdaların
türkülerin
ve emeğin

yapı işçileri anlatıyor

nereden baksak bir sarı yaprak
nereden baksak
ihtiyar ve ebrûlî bir konak
gibi çöküyor
kalbim, kalbimiz...

işte fikret'in sözettiği sis
gözgözü görmeyen gurbetler
nereden baksak kırık saz
bükük diz
ve yoksul bir fırın gibi tutuşturarak
bunca yılın acısını kavurur
kalbim, kalbimiz...

demirciler bir nehri dövmektedirler
uçsuz bir tarlaya sunulmak üzre
o tarla ki gürül gürül gelincikler
ve nefis
bir su gibi büyüyen ekinlerin,
ve camları karanlık yurdumun
dilsiz, lâciverdî sesidir
kalbim, kalbimiz...

nereden baksak bir sarı yaprak
nereden baksak
ihtiyar ve ebrûlî bir konak
gibi çöküyor
kalbim, kalbimiz...

şairler anlatıyor

mesleğimiz hüzündür, meşrebimiz...
derin yaprağı acıların
ve küllerin
akarsuyun alnında
bir sırma kemerin
kalb ve sevda işçiliğiyle
dokuyup yere serdiği
tütünü ve kuşatmayı
bilenin ve bilmeyenin

o kemer, istanbul'dur adı
ve şair, elinde *tanin*
gök *aydınlık fevkalâde*
gençlik nüshası
gibi iyimser...
o şair ki kükürt, gurbet
ve çocuk seslerinin
elinden çıkmış bir gülüş
gibidir

o gülüş, istanbul'dur adı
orda güz üzredir *tarih-i kadîm*
ölümse bir şiir olup basılır
ve işte çöküşün ve görkemin
arasında, kemeriyle bezirgân
gülüşüyle tefeci
ve vehimli endâm aynalarıyla
kırılıp yere dökülmüş
halife-yi rû-yi zemîn

bu şehir, yaprağın acıya
değdiği yerde bir yemin
gibidir:
zafer biraz da hasar ister
koşan cihâd-ı mealiye şanlı, lâkin ağır
mahûf adımlar atar
önünde zelzeleler, arkasında zelzeleler

şair! kalbin ve sevdanın işçisi misin?
öyleyse yaz bunları, yaz ki
ölüm beklesin orda
ve gülde beklesin
sen kendi şiirini seyretmedesin
yapraktan ve elmastan bir cihannümâ
olan acıların içinden
öyle uzak, öyle yalnız, öyle kırık,
öyle derin

mustafa suphi anlatıyor
(28 Ocak 1921)

sen fakir ve mazlum
türk rençberi
bunlar
ayışığının kenarına
yazılmış satırlar
değildir
bunlar
buğdaylar ve gelinciklerle
donatılmış bir hayatın
bir tarla gibi kendiliğinden
ve süssüz sözleri

sen fakir ve mazlum
türk rençberi
telörgüler ve hendeklerle
bağrını yırtmaktan sakın
kalbinin büyük ovasında
turnanın, şafağın
ve toprağın
korkunç harmanını duy ve düşün:
o harman ki yarı yoldan
daha uzak belki sana
ve belki yarı yoldan
daha yakın

sen ki acının tiryakisisin
kezâ, tütün ve kahır
evvelâhır
şunu hatırdan çıkarma:
bu ağır sevdayı hayata geçir
bil ki dağların hiç sonu yoktur
her ağıda bir gül daha yetişir
hayat ev sahibi, ölüm konuktur
ölümü
gülerek
kucakla

Yaz Şiirleri

(1981)

babam
Yahya Hikmet Yavuz'un
anısına

geçen yaz

kazı

sarı yaz! kat kat şafaklar
gördün dizelerde, sevdalar
gördün göçük bir dağ
gibi üstüste geldikçe
ben şairim: bir yeraltıyım ben
acıyım
kazdıkça
ve derine indikçe

siz kimbilir kaç gece
bir gülün ölümünü andınız
bir ipek simya sesi
ve nice
katmanlar aradınız
ve dolaştım diye düşündünüz
bir yaz gibi gülen çocuklar
ve yollar gördükçe

şiirler kazılmalı: o ince
gurbetlerin gömdüğü
söz başları kırmızı
yazmayı gördüm sandınız
kırgın kâğıtlar buldunuz
hüznü donmuş, külü meşin
ve birden
acısı acınıza değdikçe

usandık

yaz günü! sen yine kendini anlat
sense kendini yinele ey gök!
sanki akıp gitmeyen bir su
bendini
zorlar gibidir... yararsız!
kalbimse üstüste nice sevdalar
görmüş bir höyüktü ki usandık

yaz günü! ölgün ve umarsız
işte hep burdayız, ne alır
ne satarız
hangi durak, hangi su başı,
hangi konak
yetti o kadar... yorguna yol vermeye?
dağ yolları öyle yörüktü ki usandık

yaz günü! hep aynı ve yağız
atlar çıksın diye tek düze
dolanıp dururuz
sanki tepelerde durmayıp döner
gibi akşam gibi bitkin ve kararsız
bir kuştur şimdi buruk bengisu
ve gül şiire bir yüktü ki usandık

kalp kalesi

kalp kalesi! ben sana
sürgün, sen bana hüzün
dayanır mı *hüsn ü aşk* bu
kırgındır yollar döndükçe
burçları bengisuyunda Aşk'ın
ve kimbilir hangi soyunda güzün

kalp kalesi! sen yaşlı Söz'ün
kopar zincirlerini
hem oğlun hem mahpusun
olan Söz bu! hem gece
hem gündüzün kanadını aç
atım, geç ateşi ve... Hüsün

kalp kalesi! her dize
bir gizli bahçedir
sevda senin hisarın
âh çeken kılıcın
bir düğüm olan adın
sonunun başındadır yaz
ve güller çözülsün

ney

yaz yıkıldı, sen artık
kalk ve buralardan git
göçen sevdalar ki sorar:
yokluk nerede, küller ne vakit?
soluk ve kırılmış içkilerde
bir bozgun tadı varsa
düşer akşam ve cemşîd

güz bir ney'dir, bir gül üfler
ve akik
işler kalbine, dinle!
hangi hüzünler evidir
ve hangi sazlıkta gurbet
gösterir bir kuş şimdi
mesnevî ve *alıd-i atîk*?

sormak güze özgüdür:
o ki der ben miyim
yenilmiş ve yitik
bir yazı olan sevgili?
ki mağrur bir kâğıda
düşen en soluk sözcük
ve perçemleri tâ'lik

a. rıza ertan'a
ağıt

sen ki acıdan sözcükler
dövdün güllerin örsünde

solar tarçının sesinde
şiire su veren filiz
deriz, giderek şiirimiz
büyür yazların dizinde

dilin kılıcı sınanır
kındaki sevda sözünde

ölüm gider, gül kalır
halkının yiğit sesinde

yaz ağıdı

Lorca'ya

onu görmüş olmalısınız
caminando entre fusiles

bir dağdır o, altın tüyler
ve canfes
yollarla örülü
bir yazdır o, kalbi safran
ve enfes
bir gurbet sesi

kimliği: sevda sözleridir
oturduğu yer: üzgün, taflan
ve bilinmez
bir şiirden kalmıştır
ne iş yapar: ağzı meşe köpüklü
bir uçurumdur o

sanki yalçın ve sarp
bir güzü görür görmez
ürkmüş de gelip
geri dönülmez
ve uzun
bir şiirin
yanıbaşına çömelmiştir

onu görmüş olmalısınız
caminando entre fusiles

koruganlar

nerde şiirler? nerde o dili yorgun koruganlar?

ben şimdi karartılmış bir bulutun
rastgele yoldan çevirdiği bir şairim:
dilimde ay ağardı ve acılar çıktı
diye üzerimden
kimbilir nerde aranan

ben şimdi ve dâimâ kalbine
hüzünler ihbar edilen bir şairim:
söyle nerde, haydi söyle o kanayan sözlerle
sedefli güzeller?
kimbilir nerde saklanan

ben şimdi bir gülü
kendi güvenliği için
bir sevda şiirine dönüştürmeye
yargılı bir şairim, yaptığım bu işte!
soru sorma, yolları kapat ve unut
yazları ve şiirleri
kimbilir nerde yazılan

mühür

B. Necatigil'e

uzun etme artık, şiirinden çık
acı ve düzyazıyla lânetlenmiş
olmadan önceki günlerine dön
hilmi yavuz

sevdalar ki onları ele vermeden
daha iyi nasıl anlatılabilir
ve neden
bir düşün hangi şiirin içinden
onu yazmadan daha
geçen bir turna görülmüştür?

sevda sözleri! siz şimdi benim
hangi tür
hüzünlere ne ad verdiğimi
nerden bileceksiniz?
tedirgin ve kömür
olmuş sesler duyarsınız ama
bu birşeyi anlatmaz ki!

şiir, hilmi yavuz, mühür-
lenir ve gömülür!

bu yaz

feyyaz

yaz, bir önceki yazın
kalbidir
feyyaz!

hüznünü süsleme sakın
dilin aynasından şiirin
ipek sürüleri geçerken
feyyaz!

zaman bulut içinde şimdi
acılar aynalardır, acılar
da kırılır bir yerinden
feyyaz!

aşkların üstünden uçarken
şiir kendini seyreder
yazları gösteren aynadan

feyyaz, ey yaz! feyyaz, ey yaz! fey-

yazmak

ben bu şiiri yazdım da
belki
yazmadım da

yazmak, dirliğimdir benim
ki o büyük karla
tarla
ları deriiin . . . . . larla
örtmektir 'yazmak' dediğim
şiirden gök ekin biçtiğim
geçtiğim bağlardan bellidir

yaz şimdi de burdan mı ayağ
göçürdü
şiir ki beyliğinden bal ve kül
sunardı kullarına... yazmak
büyülü dağ
ile dağ
masalını ayırmaktır aslında

ben bu şiiri yazdım da
belki
yazmadım da

çiçekli dağ sokağı

derindir arası güllerin
ve aşkın yakut dilinden
duyulur türküsü şiirin:
–çiçekli dağ
çiçekli dağ

aşklar anlatıdır yazın
onları bir sokağ-
ın
adıyla çağırır yollarında:
–çiçekli dağ
çiçekli dağ

aynalar uçurumdur bakarsan
derin bağ-
larla
bağlanır acılarımız
çiçekli dağ
çiçekli dağ

ve sessizlik büyük ağ-
larla çeker
yolcu denilen nehri
kimdir hüzün, söyle, söyle
çiçekli dağ?

gömü

gömüdeki gül neyse, güldeki gömü odur
yaz
bunu nerden bilsin?

sen sevdaları kar
, aynaları kışlak
ve derinsin
kuş aynada kışladı
kargış
larda yüzen
sen değilsin

yaz basar, mavi bir leş olan yaz
ve amber
bir çevrimdir sevda
ay dolanır, kara, yaz dolanır, kara
dönüşür
birbirine
gibisin

güldeki gömü neyse, gömüdeki gül odur
yaz bilindi, yaz, yaz!
bilinsin

uçuk çocuk

küçük yaz, uçuk çocuk!

desem hangi karanlık söz
, eski bir yazı
anımsatır bize
mai ve siyah
bir yolculuğu...
uçuk çocuk
varsın topuklarına çıksın güz
bu yolculuk
tâ orda kalsın

yaz, bir gülün müridi
hem çiğ hem pişmiş
zamanın sahibi kimdi
ve hangi dağı
bir peçe gibi örttün yüzüne
uçuk çocuk!
derin yolcu seni sever sev
mez aşkın
la çarpar
kalırsın

küçük yaz, uçuk çocuk!

yaz! sevgilim!

kuş uzuyor dizelerde
kalbimdir,
üretir
dinleyin:

bir zamanlardı, dağlar
ve onların ardı
ve yabanıl bir akarsu
gibi dadandın kalbime...
yaz! sevgilim!
yürürken kekiktin boydanboya
ve yüzün ne kadar gürdü

âh hiçliğe solan gülüm!

işte sürüp bulutlar
ve elmas
ağzından ölüm sözleri
üşürdün kalbime...
yaz! sevgilim!
ve sevda günleri ürettin boydanboya
gözlerin kimbilir ne kadar sürdü?

âh hiçliğe solan gülüm!

büyü'sün, yaz!

ben hep yollar düşledim
derin yollarda yürürken

yollar gül sesleridir
beni yazın tâ içine çağıran
gitsem mi? yoksa daha
erken
mi akşamın kovanında
anılar oğul verirken

senin gittiğin yollar
bana dolanan yollardır
solduğum bir büyük
ormandır acılarım
geçmişten ve gürgen
ve derin bulut sözleri olarak
yazlar kalbime girerken

âh bellek, acı bellek!
hem arısın sen
hem kimbilir hangi gülden
kalma diken?
ve ne uzun bir büyü'sün, yaz!
gurbetler senin ülken, yalnızlar senin ülken

ben hep yollar düşledim
derin yollarda yürürken

taflan

ne zaman dinecek, ne zaman
bu taflan, bu taflan?

ey uçurum gözlü sevgilim!
ne zaman baksam
bir *hiçlik tadı*
ve ağzından
yıldızlar uçuran
ergin, yeşil ve yabanıl
bir yaz gecesi gibisin
yüzünde yolların gülüşü
ve yaz göğüne ilişkin
bir esenlik üretiyorsun
geçip giden fırtınalardan

ey uçurum gözlü sevgilim!
ne zaman baksam
aşkların büyük yarlarıyla
kuşatılmış görüyorum kendimi
safran
ve ezilmiş yazlardan
bakışlarının kıyısız
açıklarına
gurbet ve cevahir taşıyan
bir gülüş söylencesi
geçer bir yazdan ötekine
derin anlatılardan

ey uçurum gözlü sevgilim!
ne zaman baksam
bir dağın yırtmacından
ince bir dere yatağı
gibi kayan
yeşil tenini görüyorum
akşam
nasıl da yakışıyor yüzüne
ve sanki bir kayalığın içine
durmadan kendi kendini oyan
bir ferhâd gibiyim ben
ya da pusuda, karanlık
bir gül gibi
hem solan hem solmayan

ne zaman dinecek, ne zaman
bu taflan, bu taflan?

ey uçurum gözlü sevgilim!

GİZEMLİ ŞİİRLER

(1984)

annem
Vecide Yavuz'un
anısına

şimdi ben deryâ-sıfat hâmûş olursam âkıbet
cûy-veş dillerde bu nazm-ı revânum söylenir

gizem, ünlem, deprem, söylem

gizem

hem aldanan hem aldatan
olduğu zaman
dilden
dilin güzüdür üşür
sözün yazına karşı
kuşlar kuşlarla örtüşür
bir yaprak bir yaprağa
doğru uğuldar:

ve der ki onu yaşasan da
yaşatsan da bir
dağlar çoktan dağlara göçmüştür
o altın gözlü anka
hangi derin dağdadır şimdi?
bir acı, telörgünün ardında
bir acıyla görüşür:

ve der ki dilden kopan
bal örgüsü söz
hem söyleyen hem söyleten
olduğu zaman
bana *ben o'yum* dedirten
nedir?

ustam der ki sen, şair
hiç gül kopardın mıydı gülden?

ünlem

akşamları ne düşünsem
anlamı çiğdem ve gizem

bu yolculuk benim mülküm
öteki bütün yolculuklar gibi
üzerimde acıların çiyleri
hâlâ duruyor
ve aşkların usulca geçtiği
bir vâdi miyim?.. belki...
şimdi bir çığ koptu
k
o
p
a
c
a
k
benden güle doğru-öyle ki
yazın çığlığı kuytularda, *âh*
ve!

acı değil bu, ünlem...

deprem

sen benim kalbimin
bakıcısısın
güldeki karanlık yazıdan
bir mesel
söylemek üzre olan
sussam, razı değil dile
söylesem, derin ve geleneksel
bir hüzündür, dolaşır
elden ele

âh bedenin, zakkum bedenin!
bir dağyolu tadında
ve ben o yolu
kalbiyle bilen
yüzün gizemdir, senin, yokluk!
acı, sessizce yedi dildedir
sevdalar kimdedir, kandedir
ve depremler
senin neren?

kalbim buluşmamızdır, ey ceren!

söylem

ezilmiş erguvanlar! siz
benim kalbimin
söylemiydiniz
nasıl başlasam bilmiyorum:
belki uzak bir şiirin
soğumuş küllerinden?..
sanki hâlâ sevdaları
içerden
yazan biri var – ya da siz
öyle miydiniz?

ezilmiş erguvanlar! sessiz
durmayınız! sizler savruk
ve özensiz
bir solgunlukla kuşatılmış
ilkyaz sözleriydiniz...
ve akşamları o sözleri
yoğaltan
biri var: bir büyücü?
bir şaman? siz onu gerçekten
sevmiş miydiniz?

ezilmiş erguvanlar! *hâlâ*
uçuk bahçeler görüyorum
ve o bahçelerde kadınlar
hâlâ kuytu!..
ve *hâlâ* yabanıl sonyazlar
üreten dilleriyle
tek ve tenhâ
görünüyorlar!..
bu nasıl olur? bunca talandan
sonra... demek *hâlâ*...

...sevdaları içerden yazan
biri var, ne tuhaf,
siz bunu hiç
bilmiş miydiniz?

ezilmiş erguvanlar!..

tenhâ, kün, bâtınî

tenhâ

her şiir boydanboya
bir ıssızlıktır artık
dizelerse giderek daha tenhâ

acının düzyazısı olmaya
hazır mı sözlerin kışı?
aşklar! onları yazan yaşasın
sarışı
n atlas kâğıtlarda yaz
ne güz okunur ağaçlar güyâ

sen sussan da susmasan da bir
tutup tutuştuğun hayâle
ağırdan iri güller ve lâle
düşer düştüğün melâle
ve hüznü yeniden-okumak
için bir kitap olur dünya

ve her şiir boydanboya
bir ıssızlıktır artık
dizelerse giderek daha tenhâ

kün

hem acıyım hem acının
yalvacıyım ben
git!
benden yollara doğru
yollar sana dönmeden

git! düş sözleri ol *kün*
bir yerde çözül, okunsun
genç belirtiler: altın yün
kuş yığınları
söz değildi gördüğün, neyse o ol *kün*
ve seviştir seviştirebilirsen
iki hüznü
sözler buluta girmeden

sen sen ol *kün* akşamın yakarısı
ve sevdanın anlamını değiştir
hem tarla hem gelincik
olanla
daha dün
yazdan kalan neyse o ol *kün*
ve üleştir üleştirebilirsen
kuşlar seninle bitmeden

hem acıyım hem acının
yalvacıyım ben
git!
benden yollara doğru
yollar bana dönmeden

bâtınî

herşey bâtınî! göl
kendi dibindeki batıktan
başka nedir? acılar
derin ve siyah bayraklarını
tekneme çekeli beriydi:

herşey bâtınî! tenim
kendini yurtsuyor birden:
'ben kendimin
teknesiyim ben'...
böyle dedi ve diyen
öteki yolculardan biriydi:

herşey bâtınî! gül
goncalarda içkinken
dil, güzü bekleyen kıyıda
aşkın sözünü karşılıyor
gibiydi...

herşey bâtınî! ve hüzün
hüzün
en büyük muhalefettir şimdi

uzak gözler, yakın aşklar, bulutlu yazılar, hayâl hanım, derin alıntı

uzak gözler

uzak gözler! siz kuşlardınız
ve sanki hüzün hazineleri

sustunuz en son ölümdenberi
durdunuz,
ve nedenleri
bir kabuk gibi taşıyaraktan
ilerleyen kehribar bir kurdun
içinden o derin sonuca doğru
bir gizemden daha yakut,
daha elmas
taşlarıyla... uzak gözler!
ve acı sürüleri...

uzak gözler! siz kuşlardınız
ya da kuş eğretilemeleri...
oysa bir düzyazıya benziyordunuz
ve gelenleri
bir bir tuttunuz: yalvacını
bir fırtınanın; ölümün
ilkyazıydı, üstünden
sekerek gül izlerinin
geldiniz... uzak gözler!
siz! güz melekleri...

uzak gözler! siz kuşlardınız
ve sanki hüzün hazineleri

yakın aşklar

yakın aşklar! sizi ve gizi
bir kıyıyla öteki
gibi bağlayan nedir?
aynalar ve bakışım!

sıra kime gelecekse gelsin
ordaki mi ben idim, bendeki
mi ordadır?
hangisi bana gizem
hangisi senin kışın
hangimizin daha derin yolları
kum ve harç ve karışım!

işte simurg: hepimizden bir dize
ve orada, şiirlerin kafdağı
uçmazsan kuş olursun, uçarsan...
güç ulaşım
kılı kaf kılı kaf diyerek
bir hüzne varılınca
kuş ve yaz ve savaşım!

yakın aşklar! siz 'kalbim'
dersiniz, ama o,
aslında kalbim değil,... çağrışım!

bulutlu yazılar

bulutlu yazılar! siz benim
sizi yazmamı bekliyordunuz
Dil'in gurbetindeydiniz
ve Söz'e tutsak
ne zaman okusak akşamdınız siz
ne zaman kurtarsak şimdi
ve bugün
dili geçmiş sevdalar
anlatıyordunuz

bulutlu yazılar! sevdaları
acılara kırdırtmayınız...
onlar bir gülün
alacakaranlığından
teninizin şafağına uzanan
bir yaz gecesiydiler... şenlik
ve düğün
ve siz onlara ne kadar, ne kadar
da çok benziyordunuz

bulutlu yazılar! kapalıydınız
ve anlaşılmıyordunuz...
birinden ötekine geçit vermeyen
iki Söz arasında
hem dağdınız siz, hem uçurum
ve sürgün...
Dil'in fırtınası dindi
ve bundan böyle
şiir artık ne mümkün
mü diyordunuz?

bulutlu yazılar!

hayâl hanım

yeşil imgeli kız! ilkyazım!
hangi harf gül, hangi dal dize?
bu büyük ağaçtan her ikimize
kalan hangimizdik...
ey hayâl hanım?

yeşil imgeli kız! biz size
yazılı sevdalar sunduktu
ve döne döne uçurumlar
gibi şiirler...
şiirlerle örselenmiş yüzü
ve kalbi güllere belenmiş
biriydim ben... ve hangimize
doğru akar suydum,
ey hayâl hanım?

yeşil imgeli kız! siz eğnimize
bir göçük sesi
gibi işlendinizdi
ve derin bir gül duygusu
verdiniz bana.
siz yazıp yoketmek gibi miydiniz?
ve o yokoluştan güz tenimize
bulanan siz miydiniz,
ey hayâl hanım?

yeşil imgeli kız! ilkyazım!
hangi harf gül, hangi dal dize?
bu derin ağaçtan her ikimize
kalan hangimizdik...
ey hayâl hanım?

derin alıntı

derin alıntı! kırlar
yazıdır dildeki goncada
kar ki öykünün beyazı
ve bir kitabın bahçesi
görünür güldeki tümcede

derin alıntı! sen artık
bize yolları iletsen
köklere uzanmış dalları
örtüyü gizleyen teninin
sözüdür işlenen kilimde

ey okur! beni anla ve unut
güller sadece *okunur* bu şiirde

yazdan ev, rüzgârlı camlar, eylül,
size bakmanın tarihi

yazdan ev

yazdan ev! siz imgelemsiniz
ey kendinden sonrasının
tarihi olmayan yapı!
yazdan ev, hüzünler satrapı!
zamanı, yabanıl zamanlar
olan bir denizde sürdüğümüz
iz, bizi yazlara açılan
içleri arı sesi bir gülün
önüne çıkardı, yazdan ev,
siz gizemsiniz

yazdan ev! sizde eksik olan
sessiz bir söylemin
benzersiz uğultusuydu
bir bakın, göreceksiniz:
tepelerde yorgun boşluklar
açan ağaçlarla birlik olup
daha derine gömülen
yolları seyrederken, ver elini
suların battığı yer, yazdan ev,
siz depremsiniz

yazdan ev! acıların andı
sizde içildiydi, sular ve artemis
sizde kargışlandı; aşklardan,
kendini üreten aşklardan
kurtarılmış bir hüzündünüz
ve ordan çekip almak'çin beni
çok üzüldünüz, gelgelelim,
daha baştan biliyordum, ilk
sözümdünüz, yazdan ev,
siz imgelemdiniz

rüzgârlı camlar

rüzgârlı camlar! sizden bakıyorken
atlardılar, ordaydılar, yağmalanmış
ve defnelerden
yeşil güneşlere sarınmışlardı
derin sağrılarıyla kimbilir nerden
bir bahçe gibi görünüyordular

rüzgârlı camlar! sizden bakınca
ve gizemlerden
atlardılar: bir bahçeye sarınmışlardı
sanki yazdan geçen aydınlıktılar
ve ölümlerden
yeşil güneşler gibi görünüyordular

rüzgârlı camlar! sizden baktığım
zaman saydam, vurulmuş
ve derinden
boyunlarıyla yeşil güneşler, orda
uğultulu, başıboş atlarıyla gülüşler
rüzgârlı camlar gibi görünüyordular

rüzgârlı camlar! siz bir gizemin
kitabıydınız ve sanki yazlardan
kalma deyişler...
sormayınız hangi bahçe başlangıç,
hangi at bitiş? orda ölü anılar, leşler
işte rüzgârlı camlardı gördüğüm
ve alnı yeşil akıtmalı güneşler

eylül

eylül! daha çocukluğumdan
beri size bakardım ben
bir yazın azalmakta olan
sözcüklerinden nasıl da
ansızın dökülürdünüz
bahçelerle ve kül
dolardı içim... eylül!

eylül! kırılgan mevsim!
cam hançeri güzün
dağılırdı kalbimde
birden gecenin ve gündüzün
perdesiyle örtülürdünüz
tenhâyla ve tül
dolardı içim... eylül!

eylül! unuttum sizi
dağ kızarır yol sararırdı
ve ben dönüşlere bakardım
o amanvermez belleğin
paramparça güldüğüydünüz
aynalarla ve gül
dolardı içim... eylül!

size bakmanın tarihi

size bakmanın tarihi! siz
bir gonca kadar kendiliğinden
yazılmış olmalısınız
derin, korkunç ve ergen
kalbim, sevdalara sığmayan kalbim
bir dağı içeriyor geçerken
siz o dağa sanki kış
ve sanki bıldır yağan karsınız
umarsız sözcüklere bulanmış

size bakmanın tarihi! siz
bir keteni köpürten yaz
ve inanılmaz
yalnızlıklarsınız; sadece
sizin olan o vahim, o beyaz
ve kuytu gurbet sesleriyle
işlenmiş yazdıklarınız
ve yanık, kavrulmuş dizelersiniz
kimbilir hangi sevdalara dolanmış

size bakmanın tarihi! bir
kalbime güvensem sizi hep
okurdum ben... ama nedense
hep aynı hüzün ve
hep aynı tutkuyla
bakmayı bilmediğimden, ne yapsam
bir ilenç, bir kargış
gibi ardımsıra geliyor şairliğim
o solgun yolculuğa adanmış

Zaman Şiirleri

(1987)

1. Baskı: Şiir Atı Yayınları, 1987
2.-5. Baskı: Can Yayınları, 1989-2001

dostlarıma

rind-i aşkız hâsılı Nef'î-i bîpervâ gibi
âşinâya âşinâ bîgâneye bîgâneyiz

'Aureliano içinde yaşadığı anı anlatan bölümün şifresini çözmeye koyuldu. Bir yandan şifreyi çözüyor, bir yandan da okuduklarını yaşıyor, konuşan bir aynaya bakıyormuş gibi son sayfalarda yazılı olayları söyleyerek yaşıyordu. Sonra kendi ölümünün nasıl ve ne zaman olacağını öğrenmek için birkaç sayfa daha atladı. Son satıra gelmeden önce, o odadan bir daha çıkamayacağını anlamış bulunuyordu. Çünkü el yazmalarında, Aureliano Buendia şifreleri çözdüğü anda aynalar (ya da seraplar) şehrinin rüzgârla savrulup yok olacağı, insanların anılarından silineceği ve yazılanların evrenin başlangıcından sonuna dek bir daha yinelenmeyeceği yazıyordu. Çünkü yüzyıllık yalnızlığa mahkûm edilen soyların, yeryüzünde ikinci bir deney fırsatları olamazdı.'

Gabriel Garcia Marquez

dün

Söz
ve
Zaman

bir dağın uzantısı olmak
sana yetmediği zaman
gör ki sıradağlar talanda...
sözlere bak, bağı çözük çiçekler
gibi ortada, dağılmış duruyor
nerdesin? hangisinde? solmakta mısın
doğrularda ve yalanda?

işte hangi uçurum dillerinin
dip kuytularında olmak
beni sana göre daha sınırda kılar?
ve aramızdaki sınır
hangi kaybolmalarda
tenhâyla çizilmiştir?
her şeydir, savrulur, ama bir şey
direnir o hâlâ bende kalanda

kayboldum akarsudan sözlerde
aktıkça yıpranan şiirlerde
ve en yabanıl olanda...
şimdi kim dindirecek erguvanları bende?
çünkü Söz'üm ben, Söz'üm,
hem bulandım
hem de arındım aynı zamanda

dil
ve
Zaman

zakkumlardan yola çıktıktı, ne zamandı?

erguvan zamanlardı, ne kadar oldu,
yola çıktıktı, ölü gemilerin,
batık dillerin zamanıydı o zaman...

teknemiz yok, ne var ki, kuşkuluyuz
denizin bile olduğundan
bir bengisuyun boğulduğundan
gitgide yolcuyuz
biz ki yazları yaktıktı, ne zamandı!..

yanıkların zamanı: gelgelelim, acının oyuğunda
yaşadıktı bir zaman
yırtıcı sözler büyüttük dilin koyaklarında
ne zaman ki Söz'ün kanatları yandı
ve şair düştü
köpüklere karıştıydı... gel zaman git zaman...

yanık sözlerin, baharat sözlerin, taflan sözlerin
dilin acı ve gelgit zamanıydı: O Zaman!..

zakkumlara vardık: *şair, ilâhe, kalıraman*...

sorular
ve
Zaman

şiir hangi sözcüklerle yazılmalı ki?
zakkum sözcüklerle mi: 'yaz', 'dostoyevski'?

şiirler, akşamın içyüzü
neler söyler neler onlar, öyle ki
anlaşılır, dildir, her gülün
kendi bahçesine çekildiği
yaklaşılır, şiirdir
orada durmada

ve her yeni okumada bir bir
giderek daha artan yoğalmalarda
erguvan kesilir. Zaman'ı dokumada
şiir kendini nasıl erteleyebilir ki?
işte yollardan daha ergin
giderek akikleşen dokunuşlardan
daha derinlerde midir–ve çürüdükçe
dil ne yapabilir ki?

bilmeden bir ilkyazın içinde
azar azar seyreden nedir?
kimi yerde kurtarıcı ve kimi
yerde katil
olan dil midir o, değil mi? öyleyse
şeyleşen, hüzünleşen bir yanıtın
leşlerle kuşandığı soru hangisidir,
bu mu?:
"'ölü' hangi sözcüklere gömülmeli ki?"

belki 'yaz'a, belki 'söz'e, belki...

şiir
ve
Zaman

şiirin büyük Zamanı! günü geldi
her şey ateşti ve henüz
ateş *gibi* değildi her şey
erguvan
söyledimdi o zaman:
'biz hangi dizenin sürgünüyüz'
dedimdi
dilimizi ateşe dokundurmadan

yana yakıla yollara düştüğümüz
kızgın ayak sesleri yolun böğründe
sen acıyla kıvrıl, yol! düğüm
düğümdü mevsim: hani yaz
nerde güz?
yasak meyvesi Söz'ün sunulmadıydı
ateşin ve yitişin adı konulmadıydı
dilin süslü yılanıydı hep gördüğümüz

sabret kalbim, sabret kalbim, sabret
var zamanı, var Zaman'a henüz

gölge
ve
Zaman

gölgesi vuruyor Zaman'ın
ilkyazdan kalma bir şiire

sordumdu: bir soruyu mühüre
ve beni sana üşürten nedir?
seni ağzımın ağzıyla öptüm
ve elimin eliyle okşadım
andolsun, bir dokunuşla seni örterim
üşür tenim, çünkü aşk
üşür köpüre köpüre

işte gün serinledi bende
aşklarda dururum biraz
seni şiirimle gölgelerim
yazları devire devire
ne zaman bir suya eğilip baksam
orda *suyun* hayâlini görürüm
yüzümü uçura uçura yürürüm
Zaman'ı gezdire gezdire

vururum bir gölge gibi kendime

bursa
ve
Zaman

Zaman balkıyor bursa'ya
bilinen budur
ve şiirdir adı...

Zaman yoldadır o şiirde
Söz'ün yeşili, dilin mavisi
düzyazının en hârelisi
geliyor, her yerde zakkumlar vardı:
kar ezgileri duyuldu, ya da
evvelzaman
kadınları baladı...
hangisiydi bıldır yağanı kar'ın:
tanpınar mıydı? –ve yağmayanı
villon'du, kimse anlamadı

şimdi ne kadar üzgünüz, belli
gemliğe doğru bir dize tadı
bak, ayağım mühürlü benim
ve aşkın balmumunu
kimdi, ansızın çekip kopardı?
bense ikisini birlikte tanımış
ve hiç şaşmamıştım:
şiiri ve abelard'ı.
gül yoktu hiçbir yerde, ki
gül denilen neyse o
hiçbir zaman olmadı...

Zaman balkıyor bursa'ya
bilinen budur
ve şiirdir adı...

küller
ve
Zaman

Zaman, dilsiz çocuk, Zaman...
bana neler söylemek istedin?
sözcüklere yağan kar'dın
izini yitirdim bakışlarda
bir külün içinden okuyuşlarda
kar'dın, kendini küredin

Zaman, dilsiz çocuk, Zaman...
ince aşklarla yırtılan
sendin, yollarla erguvan
sunulmuş lânetli kışlardan
aldığım belirsiz dokunuşlardan
kopan tenini dinledin

Zaman, dilsiz çocuk, Zaman...
sözcüklerin ardında duran
melektin, kendini okuyan
Söz'ün geldiği durumu
yaprak ve külden olduğumu
belki onlarda söyledin

Zaman, dilsiz çocuk, Zaman...

bugün

kuşlar
ve
Zaman

'uçmak' kuşları bekledi
ve sevgililer
seni beklediler, o zaman

sordum, söylediler: bugün'dün
sen, yarın
ağzında solgun vâdilerle geldindi
bir depreme sokuldun... tipi dindi!
birden bir çığdı, koptuydu gövden
aşklarla daha da büyüdü –ve büyürken...
dedim: 'gidin, uyarın!..'

gitmediler

sen Zaman'ın kasrında oturdun
erguvan sözlü kuşlardı dilinde
ve acılardı sözdağarın...
bir şairin vardı derinde
kimi kez elinde ona bir güz...
ve uçurumlar mı düşürürdün
bir akarsuya göçülen belleğinde?

bilmediler

yazlar
ve
Zaman

aşkların içinden geçtim: Zaman'dı...
yazlar kendi içlerinde kayboldulardı

ne zaman beni andıysan bir söyleşi olarak
bir yaprak, aşklara gizlenmiş
ya da bir rastlantı
gibi durdumdu: Zaman, bendim!..
ben şiiri bir yaz gününden öğrendim
ve aşklar o ilk şiirden arta kalandı...

yaz günü! hep sende aradım Zaman'ı
hiç bitmedindi, 'dindi' diyenler olsa da...
senden arta kalansa sadece kayboluşlardı
şimdi şiirler bile ağır ağır çürüyor
–belki çürümezlerdi, sözler bende kalaydı...

bir yaza dönüşürdüm, yazlar başka olaydı...

kar
ve
Zaman

haber verdiler, geldiler
aşklardı gelenler... onlardı
geçmiş gün... şimdi unuttum
galiba... bir sümbülteber...
belleğim bahçelerle yer... değiştirdi
artık neyi andımsa kar kar...
gibi şiirlerdi, şiirdi
unutuş sözleriyle beraber

bu şarkı böyle aksın istedim
besteler çürüdü, ezgiler karardı
ve bir gölü içinden kuşatır
gibi şiirler
vardı... ne oldu? onlardı
Zaman'ın tâcı... şimdi unuttum
solar dildeki uçurumda nilüfer

yaşlanır sonra, yaşlanınca da:
hüznün büyük iktidarı...
acılar ne kadar yoksulmuş meğer
ve neden
sözlerin soluk erguvanı?
sor: ne kadarı bu kıyıda tenhânın?
ki sen yaşadındı... geçmiş gün...
ve ölümün ne kadarı?

aynalar
ve
Zaman

erguvanlar geçip gittiler bahçelerden
geriye sadece erguvanlar kaldı

şair! bahçelere özenecek ne vardı?
işte tenhâ her yanımız, hep tenhâ
ne aradık sözcüklerin kuytularında
ne bulduk soldukça çoğalan dilimizde?
Zaman'ın sırı hâlâ duruyor olmalı ki üzerimizde
biz bakınca görünen aynalardı

nasıl var olduysanız öyle kayboldulardı
bir yazın tiniyle bir güzün bedeni
hem birleşti hem de ayrıldı sizde
şair! gördünüz kimbilir kaç aşkın battığını
o derin sulara kapılmış şiirlerinizde...
nedeni, ne kayalar ne fırtınalardı:

kuytulardı, geçip gittiler sözlerimizden
geriye sadece kuytular kaldı

yollar
ve
Zaman

sen bir yalnızlığı koşup gittin de
bir yerde buluşulur diye, belki de...

elbet buluşulur, orda, o yerde...
bir hüzün töreniyle kutlanır
bulunur birşeyler ve saklanır
saklanan Zaman mı, yoksa yol mudur
aranır bahçelerde ve şiirlerde?

kimbilir ki dün'dür, ölgündür kalbimiz
yollarsa her zaman biraz küskündür
yokuşlarda ve inişlerde...
Zaman'dır seni sardığım kumaş
bekledin, örtülsün, ki yavaş yavaş...

oyuvandın, kayboldun dilegelişlerde

bahçe
ve
Zaman

erguvan bürümüş Zaman! kaldır
gövdeni bahçenin üzerinden
ağır
ağır aksın her yandan sözlerime yaz
aksın
ve yazılan, kalbimin zamanıdır

öyle bir erguvan, ki dayanılmaz
döndü bahçe kendi içinde, ıtır
döndü
o zaman anladım: aşklardır
durmayan herşey
ve dönen, belleğin zamanıdır

erguvan
ve
Zaman

yolların yaprağa
yaprağın yollara
dönüştüğü zaman
dili kuşatan erguvan
olur, bekleyiş, bekleyiş...
acının hangi yanından
geldin, yollara belenmiş?

sendin
bir gülü söyleyiş, sen
şiirler şiirini buldum
desen de yine, o yaban
düşünce vasfında, yasak
ve zakkumlu
şiiri özleyiş...

işte Zaman: ağır meneviş
mevsimi giderek kaybolan Söz'ün
hüzün: saati henüz'ün
aşklarsa hep bir özdeyiş
gibi söylenir oldu artık...
birden farkettim, ne tuhaf!
yüzündeki o göle benzeyiş...

kuşatıldım, her yanım
kar kar diye tepelenen
gecelerden onca geniş
bir keten
ötelerden, ötelerden
şiirdi
ölümü söyleyiş
ve tekrar söyleyiş...

akşamlar
ve
Zaman

dağ söyledindi bana
uslanmaz göller söyledin

söylendi, sözlerdi ayışıkları
önünde bir yaz gecesi söylendi
baştanbaşa, sustun, bulutlar
bildirildi, sevdalar buyuruldu
ve kopardındı
ebrûlî gövdeni bin bir
kuş ve yaprak efsanelerinden

söylen'di gittiler, hangi seferinden
döndüğümüz yaz?
bir göl gibi anlatıldındı
yalın, dolayımsız, anlatılmaz
kıyılar kuşatılmış kalbimle
ve çözdündü
erguvan boynunu
Söz ve Zaman yelelerinden

dağla dağ olduğumuz günlerden
ne kaldık? akşam bir tepeydi
o zamanlardı, her yanımız kardılar
çiçeklerleydi, meryem ve dağ
o da bizimleydi
ve bizimleydi
tenhâlık

farkında mısın? akşamlar da yaşlanmada artık...

yarın

dünya biter o yerde ki mağlûb olur hayâl
temdîd-i ömre kudreti kalmaz tahayyülün
Yahya Kemal

ölüm
ve
Zaman

yollar belli belirsiz yükseliyor

yollar yakut uzaklıklardır
ve onlara ulaşmak, kimbilir
ne kadar, ne kadar zor...
yunus yana yana yürüdüydü
mevlânâ döne döne
bense kana kana yürürdüm
bir şair, neydi adı,* şöyle diyor:

bir gülün biraz daha gül,
bir hüznün biraz daha hüzün
oluşu gibiydik
ayrıyken de, birlikteyken de...
yaşadık: bir kayboluşun kayboluşu...

* Hilmi Yavuz

şiir belli belirsiz yükseliyor

şiir ne? sonbahar içinde sonbahar
hoca* kesik kesik yürüyordu
bir sur, bir sûret, bir sûre
çelebiyse** uça uça yürümüştü
gökyüzü boydan boya tennûre...
seviştik: bir gövde, bir karşı-gövde
sevişmek kendini erguvan
diye bilse de olur, bilmese de...

aşklar belli belirsiz yükseliyor

aşkları kendimle bezedim
ben aldım şiirin yılkısını
ben ürettim...
ve 'bir yazın kendi içine doğuşu...'
(ya da, ona benzer birşeyler!) diyebilmek...
yürüdüm: dile gelmek-
le gelmemek arası bildiğim yerde
ölüm! Söz'ün alçalan kışı
ölüm! toplananın dağılışı:
kitap, hüzün ve gövde...

ölüm belli belirsiz yükseliyor

* Behçet Necatigil
** Asaf Hâlet Çelebi

Söylen Şiirleri

(1989)

1. Baskı: Arba Yayınları, 1989
2.-4. Baskı: Can Yayınları, 1993-2001

'(...) Batı şiiri hiçbir zaman mitolojiden ayrılmamıştır. Bugün Avrupa şiirinde, bütün Batı şairlerinde mitos imajlarına rastlarsınız. Bizde niye olmasın bu? Serâpâ istiâreler dünyasıdır menakıbnâmeler, dervişlerin hayatları. Modern şiir Batı'da Hıristiyan mitoslardan, yahut Yunan mitoslarından yararlanıyor. Bizde bâkir ne kadar çok değerli menkıbeler var. Kerametleri, dervişleri düşünün.'

Behçet Necatigil
Düzyazılar 2, s. 556-557

ölümünün 10. yılında
Behçet Necatigil'in
anısına

söylenler

'Nous ne prétendons donc pas
montrer comment les hommes
present dans les mythes, mais
comment les mythes se pensent
dans les hommes, et à leur insu.'

Claude Lévi-Strauss
Le Cru et le Cuit

lethe

şiir, şiirin kurdudur

işte zümrüt ve sürüngen
bir dize
gidiyor; -gidişi
öteki şiire doğru'dur

şiirdir seni saran sur
kalbim, usul bir düden
ve sanki bir büyüden
arta kalandı ve aktıydı
yazları söylete söylete

lethe! yeşil bellek!
sen de unuttundu yurdunu
ve birdenbire
kendi suyunu terk eden
bir ırmak gibi aktındı
şiirden şiire

nereus
kızları

'nereus kızları tıpkı toprak
gibi, su gibi, güneş gibi yaşarlar.
Onlarda yazın ışıkları etle deriye
dönüşür.'

Marguerite Yourcenar
Doğu Öyküleri'nden

aşk! o yokedici melek!

dağ süzülür, –ve
rüzgâr, yüzümdür benim artık

beklemek
sararmış, özlemek
kararmıştır, yolculuklar gümüş
ve çürümüş bir uçurum kokmaktadırlar

gölgelemek, yeşermiştir

nerde nereus kızları? nerde kaldılar?
–gitmişlerdir...
bu kadar bozguncu ve siyah ve hep aynı
güneşe hangi sevinç dayanır?
hangi dilek?
zeytinler, dalgın nar ağaçları
küçük kır tanrıları gibi
dağa tırmanır
yapraklar nedense birörnek
giyinmişlerdir
dağ bozumu günleri henüz gelmemiştir
ölmek, morarır; dünyada-olmak
büsbütün kararır
işte şimdi tam bir yerden
kalkıp bir yere gitmek
solgun bir sümbül tadındadır

aşksa o yokedici melek
nerededir? elimde ölüm de
var, –ve
dağ, gövdemdir benim artık

endymion

ben dâimâ uçurumlar edinirim
bir yerden ötekine göçerken

işte sessiz saatlerde kederden
türemiş bir söylen
gibi göl
ve bağlaşığı endymion
birlikte kıvrılıp uyurlar
ana-bir acıyla ayışığı...
da mı birliktedirler?

şimdi bu uçurum illerinden
uçup göle kaçalım. kirli-olmak
bizi orda bekliyor
...içimi melekler...
aşklarsa bağlanmak için iyidir
–ne farkeder?

melekler kendiliğindendirler
öyle varolurlar...
belki benim terkettiğim şiirden
artakalan bu bahçeyi
hesperid'ler yüklenir,
toplayıp yolları götürür...
mü diyorsun?
–daha erken!..

ben dâimâ uçurumlar edinirim
bir yerden ötekine göçerken

kharybdis
ile
skylla

ölümle yeşil arasında

ne var? bir mağara durur
ve ötekini dinler, mağrur
bir çocuk sığınmıştır, dağa
at biner gibi biniyor
tadılan bir şey midir akşam
bir sözün bulutunda
bir uçurumun yasında?

ölümle yeşil arasında

hep onlar var! terkideki
çocukta bir dağ, bir daha
ötekinin yerini alıyor
çoktan terkedildi bir bahara
ebrûlî sözler: teyze, hala
bir ev yılanının saçlarında
bir büyünün kokusunda

ölümle yeşil arasında

kimler onlar? anne, baba
daha sağlar, dağlar ne yapıyor
diye dışarı uzandı biri
bir yalnızlık ötekine karıştı
baba ıssız, anne tenhâ
bir kentin yaprağında
bir nehrin yarasında

çocuğuysa işte öylece andım

ölümle yeşil arasındandım
yollar da oralıdırlar

yaban
atlarını
kışkırtan
dionysos

'kışkırt yaban atlarını, kışkırt,
dionysos!..' dediler

uzat aşkları ordan, orda fener,
kayalar, gelirdi...
kim kalbini sana yedirdi?
her şey bir'di o zaman: atlar, *logos*
tek olan biz'dik, çayırlar-
sa başta sessizlikten doğma silenos
ve birlikte çiğ yenen günler...

yapraklar, yağmurun teniyse eğer
sen o yaprağa beden-
sin ve tek değilsin: *anabasis*, onbinler!..
giderek kim neyi eksik gördüyse
onu bütünler... gibisin: bir tören!..
şimdi sulara gizlen ve göç,
onlarla beraber

kül parmaklı akşam dokunurdu sana
özenle... ve yer yer
insanlar küldendiler... diye söylendim
ben hangi yolcuyu izleyen gemilerdim
ve neden
hep söylen'dim, hep söylendim, hep söylen?

'kışkırt yaban atlarını, kışkırt,
dionysos!..' dediler

perseus

bir gün yaprakları keşfedecekler
derinin altında

keşfetmek? kuşkusuz, mutlaka...
–niye olmasın?
bir kuğudan ötekine zeus
bir zeus'tan ötekine leda
geceleyin yolların birleştiği yerde
gündüzler ayrılıyor
şiirler... ve elvedâ

yurdu gölgeler ilidir hekate'nin
bakışı ağaçları geçiyor
birden söylen kesiliyor, soruyor:
–yıldızlar nerdedirler? yoksa kurda
kuşa yem mi oldular?

aşklar hangi kayaya bağlıdır?

–ne bir ses, ne sedâ...

sonra kim gelir, kim uyarır?
unutma! ölümü doğurmak da var...

gel, uçan yalnızlığınla beni kurtar
kurtar beni bu söylenden,
güzel andromeda!..

söylen'en'ler

'Bırakın ateşe biraz daha
yaklaşalım: Söylediklerimizi
daha iyi görebilmek için.'

Bir Tierra del Fuego sözü

kronos

âh, ağaçların dağıldığı yer!

bir kadın durur, –ve
kendi hüznünü bekler
aşklar toplanır, günler derlenir,
beklenen sözler
söylenir, biter...
ağaçlar, unutmaktır; bellekse,
yapraklardır, –ki ağır ağır
ve birer birer
bir Zaman gibi...

sevmek, anlaşılır; anlamak,
her zaman bir mevsimdir
bir gül, donanmış ve kanser
duruyor yok-olan bağçemde...
günlerin ne kadar ezilmiş!
belki bir yaz, tenhâ yol, bir sesleniş...
ve hangi sessizliğe çıkar bilinmez
bir kuş, nedensiz bir duygudur:
'sanki şeniz
bu düğünde...'
bir Zaman gibi...

âh, işte soluyor, herşey,
anılar, gölgelerdir,
bir kumaş... nedense hep
bulutlara bağlaşık,
seninle arkadaş,
vuruyor... yavaş
yavaş ezilen suya
varolmak *bu* güyâ, oysa yalnızlık
bir Zaman gibi...

âh, ağaçların dağıldığı yer!

eros
ile
thanatos

sana sarı bir yaz gönderdim
onu bir Zaman gibi koynunda sakla
önce kuytular göle çekildi
ayrılık, ayrıldığın yerde değildi
herkes, artık, elbette
dağ'dır biraz
ve sarı yaz senin perden

suya gömdün yaprağın adını
bir kentin hüznüne benzedin birden
aşklar kimliksizleşti: süslü zamanlar!
sen ki kendi kendinin özleminden
sıkılırdın... sorardın:
'olur mu,
anlamak aşkları eski güllerden?'

işte bir söyleyişin solgun yüzü:
artık ne bir anıdan arta kalanlar-
dan söz var! ne bir şey!
–boşuna!..
ölüm, olmak'tır ve bir söz kanar;
yalnız yalnızlıklardır bizden olanlar!
onlardı, gittiler... daha gelmeden...

bense akşam oldum artık
ve akşamlar, benim gövdem...

narkissos'a
ağıt

biz kiminiz? hüznümüzünüz artık
ve artık kendinin önünde yürü ölüme

yokluk hangi deftere yazılıp unutuldu
ve hangi akarsuda bulundu? bunu bildin!
sen gerçekten yalnızken bile
sanki yalnızmış gibiydin. bir dili
–sendin o!– soyundun ve giyindin
sende 'gül' anlamına gelirdi her kelime

buraya bir göçüğü açmaya geldin
içinde elmas dolaşır ve bahçen birikmiş...
ört tenine aynaları... onlarla başlamış
ve onlarla bitmiş
bir yaz! günlerle lekeli... ve gidiş!..
bıraktım akşamları kendi yerime

Sunu

gün olur da ince bezden bezince
belki ayışığı... belki de keten?
yer mi değiştirir ten ile beden?
sonunda birşeyler giymeli imiş:
aşklar bir bedesten, sen acı kumaş
dokumalar dokunuyor derime

biz kiminiz? hüznümüzünüz artık
ve artık kendinin önünde yürü ölüme

orpheus'a
şiirler

1.
herşey kanser! bu sayrılı
ve çorak kentten
pis, murdar
hüzünler bile kurtar-
amaz olduk... çok gördüler...

duygular yumrulmuş, kalpte kirler
var; Söz'ün kanserine geldik:
katı sözcükler ve taş
gibi ele gelen şiirler-
le donatıldı bu kent...
yıkım, aşkı; çöküş, umudu
imliyor şimdi;
göğünse yavaş yavaş
dökülüp ıssız bıraktığı sfer
katı... kaskatı...

artık keder bile keder
vermiyor; acı, acıyı unuttu;
güneşle kandili ayırdedemez olduk
–kanserli saatler!..
sevinç, bulaşıcı bir sayrılık
gibi tiksinç; kapılar çürüyor
durdukları yerde; açmanın anlamı yok,
kapamanın da...
–hiç...hiç...

orpheus'a
şiirler

2.
bekleyen isterse beklesin...
beklerler... lâmbalar kuruyor;
gül, daha tohumdayken solmaktan
bıkmış; dallar, kusmuklu; bir vinç,
gitgide ağırlaşan, batan sokaktan
kendini kaldırmayı deniyordu... –bırakmış...

ey siyah kanser! bu kenti
niye kuşattın kuşlarla? daha beter-
i mi var!
aynalar artık sırsız olarak da
gösteriyor göstereni; belki bir
akrebe tırmanan duvar; yıkılan ölü
sur sesleriyle dolan erguvan
ve...*len terâni!*...

dili zebanî olan sen! şair, deccal,
ya da neysen... artık sus, yeter!
görünsen de bir, kaybolsan da, ey orpheus,
ne farkeder!..

söylen'meyenler

'(...) Hazret-i hünkâra eyittiler. Buyurdu ki: Sual edin, görün ne ister. Buğday mı, yoksa nefes mi verelim? dedi. Hazret-i hünkârın nefesin halifeler Yunus'a söylediler. Yunus eyitti: Ben nefesi neyliyeyim. İlhsan ederlerse bana buğday versün, dedi. Yunus'un bu cevabın Hünkâr'a ilâm eylediler. Buyurdu ki, varın, söylen *Yunus'a, alıcın her bir danesine bir nefes verelim, dedi. (...) Yunus eyitti: Ehl-i ayâlim vardır, nefes karın doyurmaz. Eğer lütfederlerse buğday versinler, kifâf edelim, dedi.'*

Velâyetname

mevlânâ
ile
şems

aşklardır benim bildiğim

ben oluş'um, sen değişim
hangi kitaptan geldiğin
bilinmez; ama sen yine gel,
yine gel de
bir gülü sağalt *o rose thou art sick*
ve anlaşılmak
her zaman gizlidir hep ayrı nedende

âh, aşktır o, bazen bir tende ölür
bazen de bedende.
görüş'üm bir yaprak, biliş'im bir dal
ve bir gonca gül olur kimliğim
göğüyse benim belleğim
belledin... uçan güneşler orda
ve orda, *şems-i perende*

birliğim, dokunulmaz dirliğim
neyse o, hem gidende var biraz
ve hem de dönende!..
Aşk'la biz, ikimiz, var'la yok gibiyiz
âh, giderek ne kadar az kendimiziniz
çünkü sende bir yaz olarak devam ederiz
sense bir yaz olarak bende...

söylen'din, söylenmesen de...

sümbül
ile
kuyu

sümbül sinan! seni ağır
kuyulardan derledim; seni
Aşklara, aşklara yolladım
ve *tayy-ı zaman*
güzleri vardır.
işte bir söz ağarır dizelerde
bu 'akşam'dır ve o'dur
sende kalan, sende kalan...

sümbül sinan! bir suyu
öper gibi geçtin tenimizden
işte bu, bir kuytuyu
okşamak ve varolmaktır
bir dağ kendi gölgesinde kaybolur
ve bir su, bu akar su
yeniden-akmayı öğrenir
sende duran, sende duran...

sümbül sinan! hüzünler
durmuyor; herşey gelgit...
bir yaprak, kendini sürgit
sana benzetiyor
bu kuyu, kalbim ve talan-
la birlikte büyüyen kuyu
kendi dibindeki çiçekle besleniyor
sende solan, sende solan...

âh, *tayy-ı zaman, tayy-ı zaman!..*

kaab
ile
hırka

beni örtün, beni örtün!

bir şey var: eski sözleri
uzun ve anlaşılmaz şeylere gömdüm
gördüm: sözlerin kumunda
bir vaha idi yaz
duydum, yeşil kuş, *hadra!*
dedi, *siz,*
ölmeden önce ölün!

beni örtün, beni örtün!

gördüm: göğsünden kopan güneş'ti
yeşil sözü gördüm
avucundan doğan nehri
bir kemerdi, giyindim Aşk'ı
hırkamı ördüm, *bürde!*
dedi, 'üşüyordun,
sana verdim!'

beni örtün, beni örtün!

sessizlikti, gülü doğurdu
yüzünü Yüzüme döndüm
Zaman, gül'dür; gülü böldüm
yeşil gülü: *semerât'ül fuad*
yürüdüm aşklara doğru
hüzün geldi, *bânet suad!*
dedi, 'gömün!'

beni örtün, beni örtün!

eşrefoğlu
rumi'ye
şiirler

1.
eşrefoğlu, al haberi!

Zamanın oğlu! senden beri
duy, gülün tesbih sesini...
kim derse ki: 'davete icâbet
gerek!' –haklıdır!..
bir daha, bir daha...
*yok*sa aşklar *var* mıdır
göklerin külrengi kuşunda
o *bâz ül eşheb* bakışında
züleyha?

sendin, bildindi, kime yoldaş
kimi terk etmek gerek...
döndüydü şarab tulumu bala
yedi yıl, yedi siyah
üzüm'dü günde
'somunlar, müminler'le geçtin
yedi üzüm'den yedi siyah'a

yürüdün, sen eşrefoğlu
geldin, bahçelerden özge
ve güzden yaya...
çıkar bulutu kalbinden;
göle çiniyi, kendini aya
işle! emir sultan'dı dizlerin
âh, hiç bitmesindi yüzün
hacı bayram'dın, veli!..
baştan ayağa...

eşrefoğlu, al haberi!

eşrefoğlu
rumi'ye
şiirler

2.
bahçesi hüzündü onların...

bugün Aşk'ız, belki yarın...
başka yerdeyiz... nerdeyiz?
ne zaman kendimize perdeyiz
ne zaman değil...
ne zaman geçtik yakınından
yoğ'un ve var'ın?
günleri aşklarla kardık,
ve kaybolduk harcında
Zaman denilen duvarın

belki sonsuz birşeyler açardı
sarılıp yattığım bahar seli
sense ten sandındı seni
bir nehir, içinde midir
duran'ın ve akar'ın?
yalnızlık gittiğin yoldan gelmedi
gel gör, yollar senden de ivedi
hem sayrılık hem esenlik-
ten bir güle düşmüş tîmârın

işte mahzun güz çelebi:
nicedir ebrûlî bulut erbâbı
savurdu şam'ı, arab'ı
yunus'ta gövertip Çalab'ı
gök ekindir aktı bende
ve bir başak olup bedende
âh, bilsen de bilmesen de
biz devşirdik hasadını
bıldır yağan buğdayların...

Gırlası hüzündü onların...

Ayna Şiirleri

(1992)

1. Baskı: Anadolu Sanat Yayınları, 1992
2. Baskı: Era Yayıncılık, 1993
3.-5. Baskı: Can Yayınları, 1994-2001

J. L. Borges'e
aynaları "tiksinç" bulduğu için...

Hilmi'ye:
yitik bir ben için sonnet'ler

ben
için
sonnet

benim yüzümdür işte, mağrur, kalın, *şizofren;*
unutmak ve aynayla, aşklarla azalmada;
ben gideli beridir *hilmi yavuz* ile ben
bazen burdayız işte, bazen de ürkünç oda
içimize kapanan kapısıyla bugün de
bir ben'e açılıyor; âh, yaldızlı ve çorak

bir çökelti gibiyim ben kendi belleğimde...

nereden açılırsa, orasından akacak
ır mu, ben mi, çıban mı? kötücül, irinli, pis...
bıçak, bisturi, makas! beni deşin ve yarın
çıkarın ne vardıysa: teslis, teslis ve *Teslis*!..

ben bana çivilidir, isa'yla çarmıh neyse;
aşksa bir iç kanama... gül, gülden içeri'yse...

şebsefa sokağı
için sonnet

ben hep senden yanaydım; o bildiğim *şebsefa*,
sokak ilk göçebe yurdum olduydu hani;
işte orda seninle gökyüzünü ilk defa
çökertip oturduyduk, kötücül ve yabani
bir belleğin içinden atılan öteberi;
kendini bir aşka benzeterek anımsar:
en sığ yılları onun ve en derin günleri
orda dururken işte, öyle ince, karamsar
biri gibi o sokak... *aşkımız fotoroman*,
okunmuş bitmiş artık, sürünüyor yerlerde;
yağmur kendini okşar, yaprakları *nemfoman*
o ağaç, duruyorken, soyunuk, pencerede...

bir beyaz mitoloji olur sözlerim orda;
seni ansa da belki aynalar, anmasa da...

loş sandık
odaları için
sonnet

loş sandık odaları neden çekerdi beni?
çok müphem bir *sadakor*: kendi kendine saklı
bir aysar ürpertisi... geleni ve gideni
olmayan bir oda bu! belki biraz yasaklı;
kimbilir hangi eşya, sandıkta, ölüm kakma;
aynalar açılırken, lavantalar ve ürkü!
dışardan seslenilir: 'sakın açık bırakma!..'
kapatırdım; âh, o mahcup gelinliği ve kürkü...
bohçalar hep üstüste, simle beyaz, tel duvak;
beklerdim, parmaklarım değsin... ona dokunmak
aşklara dokunmaktı... ten ve *jorjet* bir temas;
bulanıyor ve *atlas*... âh, serseri sığınak!..

onlar yaz gibidirler; yaz'dır, ser serin yatak;
loş sandık odaları ıslak, derin ve batak...

hurufî
sonnet

nesimî ve mansûr'la tenim dağıldı benim;
kendi yasımı tuttum, ölüydüm, aşk şehidi...
bir aynaya düşer de kırılırken bedenim,
söylenen söylenmeyenle mühürlendi idi...
düşüş düşleri oldum...–ve 'kendinle seviş!'
dediler... Söz'ü gördüm... zaten nicedir
üstünde kar ve inkârla belenmiş meneviş
sırları var! âh, bu *zehebî* gecede,
at üstünden 'eğer'i, atla kayıtsız koşulsuz
dörtnala, o serseri aynaya... bu *hurufî* hecede
ol!.. çıplak, mücerred ve hırkasız, çulsuz...

ordayım işte... gelgelelim, hiç bilmedim yerimi;
âh, elimle yüzerim elbet kendi derimi...

ten
sonnet'si

ben tenime yürürüm; tenim benim gereksiz
et parçası, atılmış, duruyor bir kenarda...
âh, aşklar vardır şimdi, amaçsız ve ereksiz
birlikte dolaşırlar; yırtıcı ve hovarda...
belleğim? bir kurttur o! dâimâ ipe sapa
gelmeyen birşeyleri parçalıyor... kemirgen!
aşk uzakta uluyor, yalnızlık lapa lapa
yığılıyor kapıma... âh, kendini kürerken
kaybolan kar günleri!.. elimle yediririm
tenimi yeraltına... savaşlarda karartma
olduğunda örterler ya... ağır perdelerim
öyle kapalı işte... sımsıkı... bir kuşatma!

bir kurt nasıl kuşanırsa öyle kar günlerini;
aynalar kuşanıyor aynadaki tenini...

içbükey
sonnet

yalnızlık kalıtımdır... aynalara bıraktım;
kim bakarsa onundur aynaya benden sonra...
âh, sözlerde açtığım yaraları kanattım;
durmadan arayarak tenimi sora sora
ona yıktım kendimi... ben içine kapanık
bir gece güneşiyle yolu yitiren yolcu!
belki onu bulmaya, belki de o bulanık
yolcu için durulan nehirlerle sonuncu
kez büyük gösterirken o kalıtı, öteki
durmadan küçültüyor... ortası bulunamaz!..
pazarları verilen kanlı *yalnızlık ek'i*
seni hep alıştığın aldanışa bırakmaz...

gündüz herşey öyle düz, öyle dümdüz ki herşey;
ben öyle bir aynayım, akşamları içbükey...

kalabalık
sonnet

yalnızlığın sesini yalnızca ben duyarım;
hangi durak, hangisi, bekliyor biryerlerde?
bildiğim birşey varsa, o benim acılarım
için yaşıyor artık... belki de kederlerde
bulunan bir söz gibi bende alır yerini;
sanki duyuyor beni, âh, kendini aldatmak!
o ayna... gösteriyor bütün dileklerini;
kederde sakladığı sözleri dışa vurmak
için ne bekliyor o? bir daha akar gibi
yapıyorsa, bilinmez, durduğu yerde ırmak;
âh, bir ayna olarak çoktan göründü dibi...

eski yaz günlerinin güneşi ortalıkta;
bir gemi hayaleti dolaşır her batıkta;

yalnızlığın yüzünü gördüm... kalabalıkta...

siyah
sonnet

sular kayboldu büyüde, büyü tüldü tül
siyah, kendini gösteriyor, kapanır
yalnızlık dizlerine... gel, gömül
tenine... o tenin ki, Zaman'dır...
*mai*de ve *siyah*, olur elbet, kınından
çekilir gibi yollar... sularda ayna sesi!
âh, gökler bıkar gider kendi erguvanından;
bir aynaya dönüşür ötekinin gölgesi...

ve *siyah*... ayna düşer! aynayla birlikte
herşey kırılır!
ne kalır geriye aynadan, söyle, ne kalır?
geriye kalan, âh, sadece yalnızlıklardır...

aynalar*mış gibi* yapan aynalar!..
sır biziz, aynalar sırrolacaklar...

las meninas
için sonnet

aynalar *las meninas*, örtün onları, örtün!
örtün ki görünmesin ayna içinde ayna...
hangisinde eksiğiz ve hangisinde bütün?
bir ayna kendini gizliyor gibi, güyâ,
parçalanıp sırlarıyla bana döner, gülümser:
ve aynalar, bana katlanırken, iyimser;
ev içleri dışarda aynadaki kralın;
herbiri başka yerde yolculukların...
gidebilsin diyedir aynalardan da biraz;
çıktığı yer aynalar, vardığı yerse sır'ı:
bildiği herşeyleri söylese de aykırı;
kim kimle yer değişir? aynalar? *las meninas*?

biz Aşk'ız...–kendimize! ve o aynaydı bunca
bencil! sâdece kendini gösteriyor...–bakınca!..

bulutlanma
sonnet'si

söylesem hüzün olur, söylemesem de hüzün;
zaten sözler de bezgin... kime ne anlatılsın?
âh, dil'den ürker olduk; kimse dil'in bir düğün
olduğunu bilmiyor; bir kenara atılsın
diye bekliyor şiir... yılışık ve savurgan
çok boyalı bir gülün yükselişi... ne hazîn!..
giderek kendimize sığınacak korugan
bile bulamayarak... –ve elbette *magazin*
bir yalnızlık edinip, n'olacaksa olacak
diye yollara vurmak... terkide kaldı atım!
aşklar bile sindiler, saklanıp köşe bucak;
kalbimiz aksatada, âh, hazlar alım satım...

ve giderek aynada nedensiz kırılmalar;
dil *bitti*!.. söz susuyor!.. bende bulutlanmalar...

sır
sonnet'si

gidiyor... kendisiyle yitecek belki sır'ı:
hiç bir şey kalmayacak... sâdece kırık bir cam;
hepsi o kadar işte! –ve ne varsa aykırı
bildiğin, senden olan...–ve bitecek serencâm!..
âh, ince duvarlara çakılan kaba saba
bir çiviye tutunmuş... eğreti, öyle sarsak;
çerçeve yenik düştü gümüşe ve ahşaba;
dökülür sır'ı yüzün, aynalara bakmasak...
hani aşk'ı yazılacak olanda arıyorken bir sahaf,
yitirir ya, kitapta yazılmış olanları;
nasıl biraraya gelir derken, ne tuhaf!
sonunda hep aynalar buluşturur onları...

yüzüme bakmaz oldu aynalar, neden katı?
âh, benimki değil bu...–aynaların hayatı...

İstanbul'a:
yitik bir kent için sonnet'ler

çökmüş
bir kent
için sonnet

ben kimden koptumdu, akşamlar *depresif, manik*
bir aynayla beni bağladı bana... pis
bir kitap çöküntüsü: o, ben'im! kuğularla *garânik*
-i ulyâ!.. sürüngen giysileriyle iblis;
alan da o'ydu, satan da... şeytanca alışveriş!
bir leşi bir leş tirirken yırtık, yarım;
satan o giysileri benden önce de giymiş...

ben aynayla kopmuşken bana nasıl bakarım?

terelelli, terelellâ, tevellâ ve teberrâ
kent leşti ve ben ona bir koku gibi süründüm;
artık aşklar taşır beni, ben onlara kadavra
olsam da *terelelli*... mecnun'dum, leylâ'ya büründüm...

bir kent kendi üstüne çökerken de kış;
aşklar yararken aşkları, sözlerde bir yırtılış...

yılkı
bir kent
için sonnet

eskiden, âh, bu kentte uçuk mavi süvari;
kısrağı sokakların, dört nala, uça uça...
şimdiyse bir ihâneti, isa ya da havari
gibi yaşamak işte... sürükleyip bir uca
yerden yere vurdu da topallattı, körletti,
bir yılkı atı gibi savurdu ve yağmaya
verdi idi, sokakta, o ürkmüş iskeleti...
ararken bulduğumuz kemikleri yığmaya
başlasak da faydasız... kirli, tozlu, kararmış
eski zaman hayvanı! âh, umarsız bir sayrı
gelir kuşatır bizi... unuttuktu, *bir varmış*
bir yokmuş o at şimdi, masal gibi... o ayrı!

bir ölü şövalyeyim, pörsümüş ve özenti,
aynalarda ararım yılkıdaki o kenti...

göçmüş
bir kent
için sonnet

bir kent, ayaklanmış, yürüyor sana doğru;
onbinlerce yalnızlık... eprimiş, ama kesif;
aynalar aynalardan ürker olmuşken, soru
şu: 'ben neden, biraz tuhaf, benden daha *obsessif*
bir aynaya epeydir adamışım kendimi?'
çılgın şey! ısrarla beni izliyor ama,
kaçırsam da yüzümü... faydasız... bir yüz imi
var onun yüzeyinde, hep orada... dâimâ!..
süslü su kesimiyken *şimdi* yeşil ve batık
bir geçmişin ağır, yaldızlı iskeleti;
bulaşıcı bir gemi ya da bin yıldır atık
bir yaz... orda duruyor işte, akşamları eğreti

bir tenhâ yüz geziyor çoktan göçmüş o kenti;
belleğim... aynalara sır olan bir çökelti...

kuduz
sonnet

bir gül üremekte... bizi kuşatır mutlak;
o kocaman ağzıyla, giderek korkunç, kuduz!
dikenli pençesiyle ve dili çatal yaprak,
saldırdı, saldıracak... korkuyla bekliyoruz...
bir eyerde (kent mi bu?) gidiyoruz, eğreti!
atlara benziyoruz, ürkmüş, kaçışan, sürü!
hüznümüz bile bizim çürümüş insan eti;
semirirken bir aşkın dışkısıyla öbürü;
kuduz gül! büyürsün aynanın terkisinde;
ölürsün artık burda, kokuşarak bu kenti;
ne geldiyse gizemli, o gülün ertesinde;
herhangi bir sokağa döndürdü labirenti...

'kendi-için-kanser'in balını ören arı;
yüzüme bulaşıyor o gülün salyaları...

labirent
sonnet'si

sen hüzünlesin belki, belki hüzünlerlesin;
ben, her zaman kendine yarılan bir uçurum;
bir öğle sonrasıdır, kimse yok, kendi sesin
sana âşinâ gelir: 'bir yerden tanıyorum!..'
kim nereden bilecek o sesi, yaz gününde?
yaz, bir düğüm demektir, bu yüzden durup durup
sen dâimâ yazları, onları çözdüğünde
bir yumak olur aşklar... sanki hemen bulunup
da yiten labirente, gene ona yolculuk
etmeye geliyorsun... akşamları frengi-
li o resimdeki (hangi resim?) o soluk
ve çok tuhaf kadına... *ariadne*, kahverengi...

âh, elbette ölüme *endeksleniyor* bu kent;
hem aynayla doluyum hem de bomboş labirent...

ölü
kelebek
sonnet'si

kent! işte orda! ölü doğmuş kelebek;
gibi kanatlarıyla varoluş seni bekler...
lime lime sesiyle, âh, el bebek gül bebek
büyütülüp bugüne getirilmiş sözcükler...
şimdi artık bir camın arkasında, eprimiş;
işte orda! öylece, iğnelenmiş olarak;
âh, kent! acılarını sözcüklerde hep geviş
getirip sır oluyor aynalara... –ve kurak
evleriyle pörsümüş, varoşlarıyla *rate*
bir kent müsveddesi bu! hârelenmiş, cıvımış
kanadıyla bulanık ve nedense *degrade*
sokakları yol yol akıyorken, âh, rüküş

aşklarıyla bu kentler!.. –ve elbette bu yanı
gösteriyor aynalar: geçmiş zaman hayvanı...

anı-sonnet

aynalar dolaşıyor, bu kentin aynaları;
sözlerim sisli sözler ve aşklar kırılmada;
aşklardan isteniyor, âh, orda olmaları...
kendini odalara benzeten odalarda,
aynalar göğe ağar, bu kentin aynaları;
kimi dilerse onu göstererek, buyurgan!
kimbilir hangi yazda bırakmış anıları?
sen *sidre*, sen son ağaç, yeşil döşek ve yorgan...
bilirsin, kalp gözüne ayn'a gerek... –ve soru–
lar uzuyor *ısra*'da... akşam çürük ve sarı
lâmbalar yükseliyor, sırlarla, göğe doğru;
ve toplanıp geliyor gece yolculukları...

âh, aşklar paslanıyor, kent saklarken onları;
bencileyin hep ayna yerine koyuyor anıları...

kıyamet
sonnet'si

aşk *sürünüp* geçiyor, ölüm bile pejmürde!..
bir işe yaramıyor var olmak, var olmamak...
aynalar iyice sığ: herşey yüzey!.. şiirde
kalıyor bazı şeyler... bütün ustalar yamak
bile değilken şimdi, yarasalar yaraya
dadandılar mı gene? âh, kendine asalak
bir kurda dönüşürken, yaprağını yolmaya
bile yetmedi ağaç... sormak ya da sormamak:
işte asıl soru bu!.. kalbimiz *minibüste*
bir tufan'ın içine sığınmayı dilerken;
belki her duyarlığa yapışarak, üstüste,
geliyorlar... yığınla... sülükler!.. belki erken

bunu söylemek ama, görülüyor, âlâmet-
ler belirdi, kopacak *insan* denen kıyâmet...

Nuran'a:
yitik bir aşk için sonnet'ler

lavinia
için
sonnet

sana *da* yas yaraştığı söylenir, öyle değil!..
birden bir dal kırılır, hani düşer ya suya,
sen o akarsusun... akma!.. kendine eğil,
orda gördüğün dalı, ey solgun lavinia,
sanki tanır gibisin... belki eski yerinden
göçmüş bir yaz sözünde unutulan zakkumu
usulca büyüttündü, akarak tâ derinden;

anımsa, öpüşlerdeki taşı, çakılı, kumu...

nerde bir yaz olduysa o dalı taşır şimdi;
âh! al götür, al götür... bırakma bir kuytuda;
sen onu bıraktıkça ona yaraşır şimdi
yas... ansızın köpüklerle sevişen bir duyguda...

kırık... o yaz aynalarda durulsun diye güyâ
sana yas değil elbet, yaz yaraşır lavinia...

müzik
sonnet'si

kalbim bir *psycho* şimdi, üflesem belki ölü
bir flüt oluyordur ezik ve süslü ruhlar;
durmadan bir aynaya soyunan yaldız gölü,
masmavi bir geceye kendini hohlar, hohlar
da uçuk ve kar gibi yağarken kendisine;
kalbim! nerden geliyor bu günler bozbulanık
bir bahar seline kapılmış gibisine?
yalnız sen! içlerinde yiten zarif ve yanık
bir geçmiş... durmadan bir aşkı hazırlar da
âh, danteller, oyalar, ince su işlemeler
gibi örtmüşken gölü, o sazlık, kamışlarda
çün hikâyet mikûned, sözler, sözler ve sözler-

de uçuşur kuşlarla, ölü *psycho*, o ezik;
geçmişi olmayana bir bellek olan müzik...

simurg
için
sonnet

âh, kuşun içindeki yitik simurg, parılda!
tüyün yalnızlık imi, yüzünde su izleği;
görünür bulunmayan bir gölün dağarında;
bir güneştir belki de, anlatılan gizleri
gizler! kim bilir ki, kalbim gömü, *perdita!*
anlamak sırma kuşak, sarıyorum eğnime
sen bende anlıyorsan, daha anla, elvedâ...

bir kuşatma gibiyim şimdi kendi kendime...

âh, gitgide kuşansan binlerce kitapları
yetmez! daha kuşan, daha kuşan, bir daha...
bildiklerim uzuyor ve bir bir aynaları
kırıyor, otuz ayna, olmayacak, sabaha

yeniden diril artık, aynaların külünden;
kanatların bir öykü, parıldıyor bugünden...

yorgun
sonnet

aynalar yoruldular... artık kimse bakamaz
onlara... baksa bile görünen çürük, silik
belirsiz buruşmalar! gövdeler ölü, beyaz
bunca ağır kirlerde birikirken üstelik;
âh, neleri yükledik onlara, hangi yüzle
bakarız aynalara? utançla!.. iğrenç, sefil!
kimi buluruz orda? kararır günümüzle
gecemiz arasından akan korkunç karanfil...
aşklarda iyi kötü yazılırken pörsümüş
bir cama işleniyor hüzün *bazında* bezgin;
göllerde bencileyin bu dem eski bir kamış;
ona bakan birisi– ya da belki bir gezgin

dedi: 'hüzünler nasıl?' –dedim: 'durgun, çok durgun!'
aynalar yorgundular, ben onlardan da yorgun...

yaz
sonnet'si

artık yaz kendimiziz, kimselere bırakmam
yaz olmayı!.. giderek daha yoğun ve *narsis*
günlerle varolmayı bekliyor... daha yakmam
o ocağı yeniden... gerek yok! tenimiz *sexualis*
bir *psychopathia*!.. güneşe doğru gönder,
ısınsın yalnızlıklar; sarartsın aynaları;
yazlara girer girmez diriliyor semender;
ve elbet kovanını kendinde kuran arı...
hani, gün batımında sulanan yaseminler
nasıl kokarsa işte, kendine ara sıra
sürünen çılgın koku!.. âh, 'şimdi'ler, 'demin'ler,
nerdeler, iyi aşklar? iyicil; dura dura
durgunlaşan ekinler!.. ben öyle yaz'ım işte;

öyle yaz'ım!– ve yeşil!.. tenimdir benim karım;
âh, öyle yaz'ım işte... aynalarla yatarım...

delirium
için
sonnet

belki dâimâ yalnız, onun'çin, 'sevişilsin!'
diye buyruk verirdi; akşama *delirium*
yüzüyle, unutmadan, hele bir şöyle girsin;
ilk kez görünerek ölümsüz kılıyorum
aynaları... dökülen, sır gibi duyularda
delirium kuşanıyor tenimdeki tenhâlık;
âh, kimbilir kimlerle ve solgun kuyularda
ölecek bile olsam... aynalara fenâlık
ettiğim yeter artık!.. yüzümü çekiyorum,
geriye... sözcüklere doğru koşarken o yaz,
bu sözden farklı bile olursa *delirium*;
âh, bizler bıraksak da, yazlar bizi bırakmaz...

sende delirmek için *delirium* bile az;
seviştiğim akik'ti, taş'tı, belki de elmas...

bâkir
sonnet

kimbilir nerde kaldı, dolaştı elden ele;
kendini bir tenhâda sevişiyor bularak;
öylesine derin ki güle düştü velvele...
ve öyle güçsüzdü ki ve belki çoktan çorak;
giderek bir yalnızlığa ekilmiş de kurumuş
bir fidan, bir fidan!.. âh, bunca mahzunluktan
kurtarır belki seni daha da mahzun olmak...
kimbilir, bir akarsu, ipekten ve kızlıktan
daha bâkir, öylece, akıyorken o vâdi;
neler bekliyor seni, toprağı hep kabarık
ve birden, neredeyse, kuşlarla kuşluk vakti
bir aynayı içerir gökyüzündeki yarık...–

tan akıyor *kan kan kan*! derin yabancılaşma!
hüzünde bir kuruma, aşklarda pıhtılaşma...

yineleme
sonnet'si

aynalar kendini yineler aynalarda;
bakmak her zaman gidiş, bakmak her zaman dönüş;
bilmezsin, aynaların yüzü elbet solar da,
hiçkimseler yaşamaz onları, öyle geniş
yalnızlık gösterirken bir aynadan gelecek,
aynanın geçmişidir... bugünler eciş bücüş
bir kimlik gizliyorken, kederleri pörsümüş;
âh, kendi gölgesini ağına alıyorken örümcek;
bölük pörçük günlerde herşey sadece örtü!
–ya da sadece büyü!.. öylece yaşarken aynamla ben;
giriyor aramıza o lânetli görüntü;
ve yitiyor aynada beni görünce hemen...

bir ayna kırılırken kırılan aynalarda
aynalar kendini yineler aynalarda...

yalnızlık
sonnet'si

yalnızlık zamanlandı: önce aşk, sonra yaprak...
günler geçilecekler atlar, gümüş yeleli!
yüzünü aynalara, bir tek onlara bırak;
sürünsün sır'ı aşkın, bak, seni görmeyeli
çok değişti aynalar! ev içleri bulandı;
herşey artık ne kadar, ne kadar da kurak!
odalar orda burda, içlerine kapandı;
sofalarsa eğreti; yüklük ve kap kacak
somurtup duruyorlar... herşey ölgün! bekleyiş
gibidir burda olmak, 'bekleyiş gibi' olmak...
sen gel, şimdi kendini o aynalarla değiş;
gel, burda ol! dâimâ! –ve nasılsa kararmak–

ta olandan bakarım sana giden günlere;
tenindir, beleniyor, âh, yeşil ekinlere...

dağınık
sonnet

herşey darmadağınık! ben miyim sanki orda
sanki bir uçuruma giden yolda uçurum?
sanki beklenmeyerek, o aynalı salonda,
tek başına, ayakta, yas töreni gibiyim...
giderek kendimize birşeyler gömülmekte;
eşya durmuş, bekliyor, pencere kapı duvar;
ev içleri çürüyor! herşey yaprak!.. tetikte
duruyor işte bahçe... aynalarım târümâr...
âh, sessiz ezilenler, hele sizler! hışırtı
geliyor sessizlikten... hüzünler pılı pırtı,
atılmış duruyorlar... herşey darmadağınık!
bilmem nasıl söylesem, giderek yalnızlıklar
da *asla* yalnızlığa benzemez oldu artık...

akşama doğru'yum ben, batış gibi'yim... bilmem
neden bu ayna çölü, neden çorak bu söylem?

kimlik
sonnet'si

ben aynada büyüdüm, aynalar ise bende;
acıları gezerken, sözlerimizle ikiz;
birlikte olduğumuz, âh, o ürkünç bedende
bakarken kendimize, sevişen günlerimiz
birer birer görünüp dibe çöker... âh, kısır
bir yolculuk bizimki... hani durak, yol nerde?
hangimiz ötekine giz oluruz ya da sır?
ayna tende dağılır, ten aynada yiter de
fırtına saatlerde aşklardaki ince kum
üstüme yığılırken, akşamları kederle
–ve sanki sevişirmiş gibi ikindilerle,
o dökülüp düşerse kırılan ben olurum...

kimliğim öldü benim, çoktan geçtim adımdan,
âh, başka bir şey değilim aynalarımdan...

Çöl Şiirleri

(1996)

Hilmi Yavuz'a
bir doğum günü armağanı

akşam oluyor da olmuyor gâh
Muallim Naci

birinci kitap: teslis

exodus

şimdi bak, yapılacak işler var...

o ihmâl edilebilir hüzünler
senin koruman altındadır, değil mi?
'kederlerdeki lavanta kokuları'nı,
yaldızı dökülmüş akşamüstlerini
dosyaladın mıydı?
haydi, işe koyul biraz...

sokağa çıktığında, bu Ç ı k ı ş' ı
unutmadan kâğıtlara geçirdin miydi?
yaz denizlerine ilişkin
notlarını köpüklere yazdın mı?
annenin akar sularını emzirdiği
bahçeler kazıldı mıydı defterine?
haydi, çölde ol biraz...

güz olan çocuk günün annesi olmaz;
süslü zarflara koy varoluşunu;
sarıya 'yeşil' de, yeşile 'beyaz';
gülleri fişlerken tomurcukları örseleme;
Kitab'a doğru incelsin kâğıtların;
Dünyada-Olmak'a doğru kalınlaşsın;
öyle bir yazı ki, senin yazın;
sözcükleri harflerinden daha az...

var sen de onunla oyalan biraz...

çöl
ve
yitik
oğul

nar eskisi gibi çatladı ya, ve dut
yâvedut yaprağını verdi ipeğe;
otu ata verdim, eti köpeğe,
ekmeğim bana kaldı... bir *arz-ı mev'ûd*

olan tenime yol açа açа,
gittim, kesik günler, aşk bölük pörçük;
gittim, yedeğimde ipek ve göçük;
gittim, her kuyudan bir parça...

yeşil akan testiyi kim eğirdi?
kirmen dahî yünde tutsak edildi;
gittim, yalnızlıklardım, çoğul

bir ay, kendine doğru örerken,
keteni, soldu solacak... derken,
gittim, hem çöldüm hem yitik oğul...

çöl
ve
judas

ben gittimdi, sarışındım, bir demet
su, bir demet kum, bir demet...
ay, kurumuş, elimdeydi, sarışın
çöl lâlesi, dilim kuru... ihanet

acıttı ağzımı, Efendimiz, bu yolu
çarmıhlara bata çıka yürüdüğüm yeter!
ayaklarım kan içinde, mürrüsâfi ve keder
kokuyor içim... çöllerdeydim, korkulu

o leş gibi aydınlık ve o yağlı gecede
bir i n c i l'de büyüdüm ben, bir cücede
boy attım; ya iğrenç golgotha'da, ya sefih

istanbul'da, farketmez; elmas gözlerimde put
gibi durdum, dedi: 'beni öp hilmi ve beni unut!'
yakın dostlarımdılar: i h a n e t ve i s a m e s i h...

çöl
ve
çarmıh

bu çöl nedenimdir benim, ona ilişme!
sebepsiz hüzün'dü hocası, âh sefalet'in;
tûr-i sinâ'dan incir ve zeytin
aktıydı Kitab'ıma... ben elden düşme

bir çarmıh... kendine gerili şimdi;
belki put olurum, *lat, menat*... kargış!
âh ne uzun, ne uzun sarı geçti kış;
çölde, vaha sağır, belki ağır, gittimdi

kalbim kâğıtlarla doluydu, indi
O golgotha'dan... Ölüm, giyindi
erguvan giysilerle... oysa bedenim-

de tek bir çürük yok, yara ve bere
izi kalmamış bile... demek, yok yere
çarmıhtım ve isa annemdi benim...

çöl
ve
hüzün

mahzunduk, dili geçmiş, öte geçe'ydik;
hüzün elbet, ödenmeli bedeli.
çöl olduktu onlara, çöl *bile*'ydik;
bekle de Kitab'a göçsündü kenaneli...

çöl *de sert*, nehir girift, kapı dar;
kavmim beni terkedeli, samyeli
gibi insan, gitgidedir, uğuldar;
sanki çölde çiçek topluyor... deli!

çöl *de sert* ve murdar, kuma belenmiş
ay, silkiniyor, her yan meneviş,
yarı yoldan ziyâde'sin, daha çık...

yukarı, zirvelere, faili meçhul hüzün;
akşamın kazanımı ve yitimi gündüzün;
biz o'yduk, derinden, salsal ve balçık...

çöl
ve
hiç

hiç bir şey varmış ya da yokmuş
gibi durmuyor!
bu yaptığımız yolculuk değil,
–yolculuksu bir şey;
sanki gitmiyor gibiyiz, giderken...

çöldeyken, ağaçlar inerken,
gölgeleri içlerinde kalırdı,
hangi kum saatidir, ki bize
geç kalmışlık duygusu verirdi?
oysa, vakit çok erken...

derin deniz diplerindeki yengeç
akrebin zevâl vaktidir, çöldür–
bas bağrına kıskacı, istersen öldür!
varoluş yavaş yavaş gömülür
kendine... ve sahibi oluyor er geç,
şiirin ıssızlığı geçerken...

çöl
ve
sorular

kimbilir nerden gelirim?
soldu tenimde büyü;
yıkasam çıkmıyor kirim;
gövdem otuz kuşun tüyü;
atsam içimden örtüyü
sayrıya benzerdi dirim.

neden böyle acıyor etin?
sen Çöl'le Kitab'ın arası;
heybende incir ve zeytin
hani nerde çarmıh yarası?
çöl sarsıldı, çöl sarası
tuttu gülünü Mahremiyetin.

o çiviyi çakan kim?
ve benim çarmıhım kimde?
ne Söz'üm ben, ne de Dil'im...
kalbim en yüksek gerilim;
niye ben çarmıhta değilim,
çarmıh benim içimde?

ikinci kitap: tesniye

çöl
ve
kilit

her şeyin kilide, bir kilide dönüştüğü günlerde;
herkesin bana bir eşya gibi baktığı günlerde;
kilitle beni,
ey eşya bakışlı sevgilim!

eski bir ceviz sandık gibi bırakıldığı yerde,
ölü bir şairin
taflanların arasında öylece duruyor olması
ve kimsenin ona yüz vermemesi gibi
anma gününde...
Kitab'ımı Yalnızlığa indirdiğim günlerde;
nehirlerin bir testiye sıkışıp kaldığı günlerde;
doğur cübbeni cüneyd;
cübbeni doğur;
beni kilitle cüneyd;
beni kilitle...

parmak uçlarıyla bir taflanı ufalayan şair;
elinde ulu bir ağaçla oynayan şair;
kendini doğum günü gibi hissediyor bu kentin,
ölü doğmuş bu kentin doğum günü gibi hissediyor,
anma gününde...
bırakın öyle olsun, beni kilitle!
je suis un vieux boudoir plein de roses fanées
çekmece açık dursun,
çekmecedeki solgun gülleri kilitle!

ve sandığı sulara bırak, bırak aksın o sandık;
onu var eden ulu ceviz ağacına doğru aksın;
herkesin bana bir eşya gibi baktığı günlerde...

kilitle beni, şiirin içindeki çöle kilitle!

çölde
yalnız

çöl saydamdır, güz de...

herşey o kadar üstüste
ki yalnızlık kime bindi bilmiyoruz!
kimine kat kat kumaş ve biniş...
çöl bir imâ idi, güz bir serzeniş;
ve önümüzde
geçen aşklar, duran aşklar!
onlar da üstüste, top top ve belki
bir aşkı mı taşıyordur öteki?
öyle ki, var Zaman, her sözümüzde...

bak a yalnızlık, kim bu teni
sana ısmarladı?
bu harap kumaşla böyle nereye?
âh, kağşamış bu teni sen
hangi divâneye
giydirdin de yüzünü açtı aynalar?
ve yüzümüzde
hangi aynaların izi kaldı,– ve niye?

âh, sır bitti, sır bitti, eriye eriye...

çöl
ve
'kün'

'Ömrüm belki de kendi hatam yüzünden bir çölde geçti.'
Ahmet Hamdi Tanpınar

aşklar göründü!.. demek ki,
çok uzakta değiliz güllerden...

artık 'rüyâ bile görülmeyen'den
kimbilir nerde, nasıl geçmiş iz?
ve kaç yaşında
sözlerden, sözlerden, sözlerden
seçip beğendiğiniz
bir koşu yaprak
ya da bir akşam üzeri
hiç bilmediğiniz
bir insanın hüznüyle
ve çok yakından bildiğiniz
biri gibi
yalnızlığınızı onun yalnızlığına benzeterek
yola çıktığınız olmuş mudur
'çoktan oldu bile'...den?

ne zamandır 'şimdi'de göçmüş bir mülkün
buluntusuydun, bir gül buluntusu,
'nerde o eski günler'e ertelenmiş...
bir büyüyeydi diye beklendi uğultusu,
hâlâ bilinen ve tekrar edilen
söz verilip de tutulmamış bir yaz;
vaadlerin gölgeli, boş ev sessizliği;
kendinizi bir ceviz sandık
sandığınız günler,
ne kadar da sesinizi andırırdı yeminleriniz!

demek hâlâ? çöl! süslü varoluşum benim...
sözlerden seçip beğendiğin o akşam üstü'ydün;
bugün güllerde kuşatılmış bir yol göründü'n;
ne bir im, ne bir iz!
gördük, hiçbir şey kalmamış altında bu yükün;
ağır yolculuklarla hafif ipeklilerin
bir koşu kitap, bir tutam annesi
ve sırmalı kürkün...

bir akarsuydun, çöllerde kaybolup gittin,
bir künk'ün içinden akardı 'K ü n!..'

çölde
ölüm

ben çıkmazda, ten kilitli, yaz girift;
varoluş baştan başa çöl...
sen hilmi yavuz, ey *deşt-i fenâ*
sen öl!
kimseler anmasın anma gününde...

Zaman'ı hüzünledin, göründün örselendin;
yokluğun bağçesindesin ancak;
bir salgındın sen ülkende, bir veba...
ve bir aynalı dolaba... gömülüp var olarak
sen öl!
kimseler anmasın anma gününde...

yurtsuzdun aşklarda, aşklar da yurtsuz;
gövden çölde yaladığın acı tuz...
yalnızlıklar vardı diye sen vardın
ve kilitli testilerde tutulduğumuz
o susuz günleri mumyalayıp, mum yalayıp
sen öl!
kimseler anmasın anma gününde...

bakarken bakılandın, yargılarken aklandın;
şairdin, aynalardın, erguvan...
ve bir büyük 'fena çocuk', adı: hölderlin...
sense onda dolaşan bir göl
gibi (yaşadın gibi) yaşadın,
sen öl!
kimseler anmasın anma gününde...

kimseler anmasın anma gününde...

yüzümdeki
çöl

yüzümle kimin yüzü gibiyim?

çöl leşti, yırtıcı kuşlar
mürg-i hevâ
durmayıp döner...
bak, yol boyunca zeytinler büyüdüler;
o 'ölen adam'dan çıkıp
ağaçlara karıştın, yapraklara girdin,
nehre tutundun,
dağlara, dağlara baktığın günler...

teninde bütün meleklerin ağırlığı;
varolan ve varolmayan bütün güneşlerin
sararmışlığı sana kalmışken...

âh hilmi yavuz, güllerin tâ içinde bile
azınlıkta kalıyorsun;
bir sal devrilirkendin, bir uçurumun öngünüydün;
çocuklarını ceviz sandıklara gömüp
nehre bırakan annelerdin sen...
o 'ölen adam'dan önce
onda kendini gördün
senin golgotha'nda, bu kentte
bir çarmıhla kucaklaştın;
ve seni, öylece, bu kez
sırtından çivileyip
çarmıha gerdiler...

kimdiler, geldiler, sen
çarmıhla yüzyüzeykendin;
bir çöl kokusuydun her vahada;
kıpkızıl bir dilin güneşiyle daha da
bir dağa'ydın, sen, benim hep geldiğim...

söyleyin, ben yüzümle kimin yüzü gibiyim?

çöl
lâlesi

eğildim ve baktım:
çöl lâlesi!
'yalnızlık' gibi söylenen bir şey,
dolaşıyor kentlerin üzerinde...

istanbul gibi ve işbiliyye!

yalnızlık kil'di, gitgide
ağaca gömülü gökyüzünün minesi soldu
sen ki günlerini velveleye
verdin de ne oldu?

böyle nereye?

kumların, kumların her birine
o sonsuz yazıyı nasıl yazdın?
nasıl sığdırdın o Kitab'ı
hem kalbe, hem zeytine, ekmeğe?

ve Cahiliyye

sesiyle gittik; yolculuk
adını senden aldı
sen gideli körleşmeler çoğaldı
bir dağdağayla kavuştuydu
çöl çöle...

eğildin, baktın ki:
s e n!

üçüncü kitap: tevhid

çöl
öyküsü

'çöl' denilen o öyküyü
yazmak için konuşurken
sustum içimdeki türküyü...

anlasın doğan gün seni:
bir aşk ötekinden mi kalır?
âh, şiirin altın tüyü!..

hangi yalnızlık kapatır beni
var mıdır iyi bir gül, ki kovsun
o yazın içindeki *kötü*'yü?

çöl
ve
ay

bir ince suydum, ezildimdi, basıldı
üstüme, kaldı ayak izleri suda;
bir menzilden ötekine... nasıldı
gitmek? ağırdı çöl, kuytulardı, pusuda...

baktılar, haramiler, çölde su'ydum;
gittimdi, kumlardı, soydular beni;
yedi aslı, çırılçıplak, söylendi, duydum:
ört ketenle mısır'ı ve yemen'i...

iki menzil arasında bir menzil;
soldu çöl ve vaha, çürüdüydü, âh rezil
blue mo on! arada kaldım, beni böl,

ikiye... ne diye ayrılındı, yâ ömer?
sırma gövdem di çiğdem, *şakk-ı kamer*...
bu ne tutkun gecedir, hüzünle beni, beni öl!..

çölde
zaman

kalbimin üzerine kumunu basa basa,
çöl biraz önce durduydu yanımızda;
öyle ki, en unutkan olanımızda
bile bir anıyı bırakıyor gibiydi...

biz, çölde belki de yokluğun evi;
vahalarız, suları kendinden emin;
dâimâ bir teselli gibi kelimelerin
karanlık örgüsünü çözen bedevî:

şairler! yine garip, yine yenik perdeler...
kumlar gibi kapandığı yerdeler,
çölün... o da hırkasına kapandı;

üşüyor, öyle derin üşüyor ki, hırkası
hırkamla örtüşüyor, ört üşüyor!
ve bizi ki, başkası
olmalara doğru güden Zaman'dı...

çöl
ve
söz

bir akşamdı, güneşi, sapsarı
çıkardılar battığı yerden ve taşa
tuttulardı, recmettiler, uyarı
bile dinlemediler, hepsi savaşa

and içmiş gibiydiler... o çölün
ötesinde ne vardı? herkes 'yaşa-
sın!' diye bağırırdı... o mel'un-
du, yıkılsın dı... kargaşa

içinde gülün uyuduğu Söz, vakur;
belki 'oku!' der biri ve okur;
sarılmış, öylece duruyor, kumaşa.

sonunda güneş öldü, Söz her şeyle örüldü;
akşam kendini buldu, görüldü
nakışları dünyanın, Sen, baştanbaşa...

çöl
kırıldı

çöl kırıldı, kum dağılır, müjdeler olsun!
kum kendi Zamanını akıyor şimdi.

kumun kendi Zamanını aktığı zamanlar,
kötürüm saatler, bunak yaz, bunak...
dağların pörsümesi,
kaybolması,
tenin
unutulmaz eflatunlar bırakarak...

çöl kırıldı, kum usanır, müjdeler olsun!
tenimdir, akıyor gibi yaparak...
giyinmek, yalnızlığa iyi gelir.
bir sarı fanus, *âfitâb-ı temmuz*
giysiler soyunmuştur, ve çıplak
tek tip yalnızlıklar kuşandı şimdi.

eteklerinde çöl, çöl ve *bir yığın yaprak*...

çöl
yakarısı

Ziya Osman Saba için

işte her şey sıkıntı! çöl güllerle geçiyor;
ve her şey *total lipid!*

sendin bir yaza vurulan kilit;
aynalar görünmez oldu; kötürüm...
ben kendi (ç)ölümde yürürüm;
beklesek ne olur? mumya ve lahit
gibi durmak yan yana? aşklar da *cürüm*
ve ceza... ve ceza! öyle ölürüm
nasıl ölüyorsa sularda gelgit...

kim eski? cibre kalem, elde divit!
yaz uyudu, uyudu bağçelerde;
uyandır masalları ey şehzâde!
vakit yok, haydi artık, hangi limit-
lerde durur yalnızlığın? kaç vâde
kaldı sözden ve Söz'den; –kötücül, alelâde?
ve bir sessizlik oluyor T e v h i d

beni onunla sağalt ve onunla dirilt...

çöl,
yollar,
hırka

'ene'l-mâsivâ!..'

'tecrid' denildikte: yollar, hırka...

giyindik bir çölü, korka korka;
değiyor ince yol, iğne iplik...
tenimiz öte geçe, biz bu tarafta
yaşardık, yalnızlıktık, Âraf'ta
henüz yazdı, mufassaldık ve kil'dik.

gül bir kıssa, kızlar organza, tafta;
çocukluk çöl, ergenlik çöl de... lirik
bir yaşlılık şimdiyse... daha
ne beklenir artık? elde testi ve vaha,
geçtiler, kervandılar... yâsîn, tâhâ;
bir uzun hırka idik, aktık ve dindik.

sonra olbir bahara... nerde kalmıştık? –bahâ
biçilmez kumaş, denk denk ve tiftik;
dokunmuştur, örtülmek üzre sabaha;
yolculuktuk, gitmek için giyindik,
ben ölürsem yapayalnız kalacak olan Allah'a...

ben ölürsem yapayalnız kalacak olan Allah'a...

Akşam Şiirleri

(1998)

1.-3. Baskı: Varlık Yayınları, 1998-2002

benden öncekilere

Akşam benim kitabımı, ışıldar,
Damaskodan pırıl pırıl kapakları,
Açarım altın tokasını,
Acele etmeden, serin ellerle.
Ve okurum ilk yaprağını,
Mesut, samimi havasından.
İkincisini okurum, sessiz,
Rüyâlarımda görürüm üçüncü sayfasını.

Rainer Maria Rilke
(*çeviren: Oğuz Akalın*)

birinci sayfa: 'akşamı'

akşam
ve
çocuk

Zaman iyice alçaldı... aşklar
görünür oldular ve *mâzi kalbimde yara...*
o konak, yıkık, harap, anımsıyorum,
bulutlar ağır ağır inerdi odalara...

beklerdim, aşklar birer türküydü!
bir kızak, sanki saplanmış kara;
hiç bir şey kımıldamaz, öyle dururdu,
annemsi bir sessizlik çökmüş duvara...

o konakta herkes, büyük aile,
koştururdu, yazlar sanki bir sara
nöbeti gibi yaşanır, bir çırpınıştır
çocukluk, orada, boş akşamlara...

annem
ve
akşam

bir kapı açıldı, ansızın, baktık:
akşam!.. kimse benzemez oldu kendine;
kimbilir ne kadar hüzünlü artık,
bir odadan ötekine geçmek bile...

sen neysen o kadarsın, ey akşam!
annem içini çekiyor kimi ansa;
ürkü!.. biri ansızın bir gül koparsa;
şimdi uzak olandır neye ulaşsam...

âh, akşamdan bile ürküyor çocuk;
her yer alaca karanlık gurbet;
soldu annem, solarken goblen ve tülbent;
ve akşamın ucuna doğru yolculuk...

bir türkü söylendi, neyin tadı var?
akşam bile bitti, kalmadı çünkü...
çekildik, bir başına kaldı o türkü;
kapılar arkamızdan kapanmadılar...

akşam
ve
kandil

mevsimidir,
kendi hüznüme döndüm...

akşam annemle aramda
bir süs
gibi dururdu;
saatler rikkatle vururdu;
özensiz
bir eşya kuraklığı
dağılmış bahçemize;
ve her şey kandil...

hangi ağacın yapraklarını
siyah kadifeyle örttün Ölüm?
hangi Söz'ü bana verdin
de benden geri aldın,
ey Dil?

birden mevsimler selsebil
aktılardı; görünmemekti dileğim;
siyah kadife sızdırıyor,
ışıkta yağlanıyor gül,
odamda kirli meleğim...

annem kandili siliyor:
'mendil,
mendil nerede?..'

akşam, annemle aramda
bir süs!

akşam ve
sen ve
ben

Paul Géraldy için

ikimizdik, sen ve ben, bir çiçekle
onun tomurcuğu arasında bir yerde;
öylece durur muyduk, ikimiz gibi?
dâimâ birlikte olurduk hüzünlerde...

anımsar mısın, yaz günü, bir bahçeyle
gizledikti kendimizi birbirimizden;
sen ve bahçe, ben ve bahçe, sen ve ben:
akşamlar derlerdik her ikimizden...

üşürüz, çünkü uzağız şimdi o yazdan;
ey, birazdan bir yazdan geçer olan, ey!
kimbilir ne anlama geliyor artık,
şu eskiden 'hüzün' dediğimiz şey?

akşam
ve
bahçeler

bahçeler mi eski bağçeler?

değil! kimbilir? bahçe misin?
aşktı, ötekiydi, dâimâ
çocuktun, güllere deyerdi yüzün
kendisi-olma'yı diledin amma,
Zaman'dı ağaçlar içinde...

bu aşkın içinde bahçeler var;
kar var kar bu aşkın içinde;
hepimiz bahçeydik kendi içinde;
bir de 'akşam'lar olsun istedik
bu aşk söylemi içinde...

gördüğüm belki de kördüğüm;
yürüyüp bakmaktan geçerek;
bana eski bir yaz gerek;
aşk, o kendisi-olan şey;
uyurdum onların içinde...

aşk oldu öteki dâimâ;
yersiz yurtsuzluğa gittin;
herkes senden bir şey bekler;
ve kayboldun, aşk da kaldı
geçtiğin yolların içinde...

kar gibi yağıyor melekler...

akşam
ve
balkon

Behçet Necatigil'e

akşam kayboldu balkonda; –iyi!
bense sanki odalarda gibiyim;
ev içleri dâimâ hüzünlü olur;
öyleyse o ev içlerinden biriyim...

gölgesi kendine çeker ağacı;
belki aşktır, şimdi balkonda olmak!
theseus ne istedi ariadne'den?
ve dolaşır labirentte yunak...

balkonu nasıl da kaybetti akşam!
julien ne söyledi madam renal'a?
işte bir şey gidiyor, söyler misiniz,
kim yol gösteriyor bu akşamlara?

akşam
ve
Swann

bu çöl yorgundur, vahaysa bitik;
bir kervan beklenir, bir kervan gider;
yol tenhâ, ilerde fenerler sönük;
durma, akşamı kuşat ey Keder!..

bak, ne yazlar geldi, ne yazlar geçti!
diyorum, belki kervan geçmez bir daha;
beklerken o kadar benzeştiler ki,
ayırt edilmez oldular, çöl ile vaha...

bu kez de geçti, durmadı kervan;
durur elbet bir aşkın durduğu zaman;
bir gül seyirdi, bir yaz üşüdü;
nerden de andım sizi, odette'le swann!..

ikinci sayfa: 'yine akşam'

akşam
ve
Lavinia

ağacı ben açtım, nehri ben örttüm;
sandığa kaldırdığım şu son yaz var ya,
işte onu aldım, akşama gittim:
'varolmak bu!..' dedi, dedim: 'hangisi?'
dedi: 'şu az ötedeki sardunya...'

ay uluyor, kurt ışıdı, tersine
dönüyor dönmesine, akşam ve Dünya...
bir yolu yitirdim, bir yolda yittim,
beklerken... ağaca girdi birisi;
biri de girmemiş gibi yaparak, güyâ...

yüzüme bak, hüzüne bakmış olursun!
şiir: baba belli değil, annesi rüyâ...
son yaz gelir, çocuğunu öldürür;
medea'yı bir gül öper soldurur
ve bir aşka adını verir lavinia...

akşamı
ve
yazmak

akşam yazmaktır kendi kalbine,
dâimâ o yoksul sardunyaları;
sen gel de şiirle sar dünyaları
bir öyküyle çözecek olsan da yine

vur yola, durmadan, sırtında ağır
bulut giysileri... sonyaza bürün!
her zamankinden daha çok bugün
uçar gibi gidiyorsun gövdene...

sınır ne? bir dene, nereye kadar?
yazdığın akşamlara bir bak, göreceksin:
sen sınırda oturan, sen, gideceksin
akşamın en büyük Efendisi'ne...

akşam
ve
kalbim

kalbim her şeyin sınırı olsa:
ben nereye giderim, elden ne gelir?
kendini akreplerle süslerken,
kalbim, yine kalbim, o uzun şehir...

sır vermez, dâimâ kendini sorar:
uçurum oteli nasıl bir şeydir?
bir kitap açılır, fırtına diner;
akar lâmba, kanar duvar ve sedir...

hiç bir yere gitmek olmamalıdır;
otur da akşamı kendine çevir...
şimdi artık uzaklara gitmiştir,
biraz önce nehre düşen ilk şiir...

akşam
ve
kadınlar

Ahmet Muhip Dıranas'a

kadınlar akşamla gelirler, kuytu
bir yağmur sonrasıyla dudaklarında;
fırtına uzakta kalır, kaybolur
yüzleri ev içi karanlığında...

aynalar silinir, akşamdır artık
her şeyin yüzeyi; sular örtülür,
usulca, kadifeyle, açar sofada
bir gül, kızıl, lâmba berraklığında...

dedim ki, kalbimdir ay aydınlığı;
o yol gösterir bütün yollara;
her yer ışıkla dolar, yüzler belirir
kadınlar akşamı aldattığında...

akşam
ve
mülıür

nasıl yoktum? belki orda değilim...
herkes her şeyden önce kalbini bilir...
bir şeyi gösteriyor, ama ne gösteriyor,
eski bir eşyanın üstündeki kir...

kalbim bir leke, pas tutmuş içim;
aşklar bile bundan daha iyidir...
ikimizin bir olması? bir mührü
bir mühürle mühürlemek gibidir...

yavaş yürüyor oda, yavaş duruyor şehir;
akşamlara bir türlü dönmüyor dilim;
hüznü çoktan geçtim, belki de ölüm,
bir is gibi duvarlarda birikir...

akşamı
ve
hançer

Ahmet Hâşim'e

hançerinden yazları akıtan elmas,
ince tozlarıyla bezer akşamı;
bir yerde *muttasıl kanar* o güller;
dağ dağ yarama basar akşamı...

yaldızları dökülmüş bu 'semâ'nın
bîri gelse de götürse şunu;
işte kitap! eski püskü, sararmış;
hilmi, gel aç önüne çocukluğunu!..

çöktü akşam, üstümüze yıkıldı;
vakittir, artık perdeyi indir!
atılacak eşyayım, öyle yığıldım,
ve bildim ki insan hüzün içindir...

akşam
ve
Nurusiyah

Gaalib'le Nerval'e, ikisine

tuhaf bir çocuksun, hüzün sahibi...
adın bir tutkuda geçiyor; –geçsin!
derinsin, gecelerin altını gibi;
bazen bir duasın, bazen ilençsin...

başucunda Siyah Güneşler; –sabah!
odalarda ağır ağır fenâlık;
kar yağar, bir ânlık kar, bir ânlık
... kalbine gömülür *Nurusiyah*...

ne zamanlar geçtin, gençtin o zaman!
akşam, yaşlı ruhlardaki esrime!..
söylesene, söyle kaç yıl... ve niye
kaçıp da saklandın yalnızlığından?

üçüncü sayfa: 'yine akşam...'

akşam
ve
yelken

hem geç'tim ben, hem erken...

kendini bir kök sümbüle
adayan bahçe oluyor;
ne zaman dokunmak istesem,
çiçekler ansızın soluyor;
akşam boşlukla doluyor... derken
bir ürkü!

ürktüydü sular gemilerden;
yırtıcı akşamlar oluyor;
dağılmış binlerce yerinden,
akşam gövdemden doğuyor, ay, ay...
kendiyle doluyor, doluyor,
bir yelken!

bir ürküydüm, bir yelkendim, bir... bir...
ve hiç dile gelmeyendim ki,

hem geç'tim ben, hem erken...

akşam
ve
maden

Asaf Hâlet Çelebi'ye

gecedeki gündüzü gördüm,
gündüzdeki geceyi,
ve sonrasını gördüm:

hayret! nasıl da buluştular akşamda...
yanık bir gül gibi, –dâimâ yanık!
görünür bir sokakta binlerce şehir;
günlerin madeninde Gayb ve Karanlık...
güneşler güneşlerin içine girer;
akşamda kobalttır, kadında kükürt,
aşklarda demir,
âh, birer birer...

sendin, geldin ve örselendin;
yürüyüp yolları acıttın yine;
saymadım, kaç yol oldu geçtiğin;
yalnızlığı ona saydığın günler...
çeşmeler yeraltına indi, kuyular
onlarla yer değiştirdi;
akşamlar bir su gibi aktı kalbine,
âh, birer birer...

nasıldı? sonrasını gördünse eğer...

akşam
ve
Dolululuk

herkes öteki gibi duruyor... akşam
da durduğu yerde durmuyor artık;
yolcu yolu kuşatıyor durmadan;
kapanıyor 'Zaman' denen karanlık...

hiç bir şeyde yok gibi ve her şeyde var;
sıkışmış birileri ara yerde;
kalbim, durma yetiş eski yazlara!..
nedense bir durgunluk var saatlerde...

her şey nasıl da bütündü bir zaman:
şimdi bahçe eksik, güllerse yarım;
kar yağar, hüzün bile yok... ve nerdesiniz,
âh, evet nerdesiniz, yoksaydıklarım?

akşam
ve
hiç bir şey

ordalar, sen onlardan birisin:
çulunu ser çölc; yüzün' bana dön!
ko gitsin gülünü, sözün' yele ver!
hüzün gibi misin? evet, gibi'sin...

farkında ol artık, kalpte sökükler;
aşklarsa, âh, yama üstüne yama;
bir kumaş, eprimiş, havı dökülmüş;
kendini bir teyelle tuttur akşama...

işte hepsi gittiler, boş kaldı her şey;
bak, yalnızlıklar da yol aldı epey;
neden şimdi beni kendine çeker,
şu benim yüzümdeki hiç bir şey?..

akşam
ve
yolculuk

Yahya Kemâl'e

haydi toparlan artık, kalk gidiyoruz:
akşama vedâ et, ikindiyi öp...
bul o yaz gününü; –bulabilirsen!
bir onu al yanına, gerisi çer çöp!...

âh, bir ân önce gelse şu gemi;
sessiz ve ağır ağır; –hiç bekletmese!
yüksün! yük oldun ve yoktu yükün;
ve yoksun rıhtımda; –sen ve hiç kimse!..

kimbilir nereye saklandı o yaz;
dolaşır gölgesi orda burda...
her şey çok eskidi o yazdan beri;
gül hurda, aşk hurda, varoluş hurda...

akşam
ve
verâ

verâ, verâ, verâ!..

her şey kımıltı ve böcektir;
ve Dünya yara içinde yara...
kendini bitmeyen bir yağma
gibi yaşadın:
benim dışımdaki sır,
senin içindeki aynadır;
bilir misin, yağmurlar da darılır,
seni yazmadığım için;
yüzündür, çisil çisil iner camlara...

Dünya elbet yara içinde yara...
her aktığın yerde kalbim olursun;
bir aşkı geçer geçmez mâverâ,
sana bir nehir gibi deyecek;
bir cam gelip yüzünü de silecek;
görünür olmaya verdiğin ara...
ordadır, akrebi kısalmış günler;
orda, öte yazlar uzar yelkovanlara...

bir musikî karanlığı var bunda;
sonunda şiirin de kışı gelecek;
biri kalkıp acep şunu der m'ola:
'bu sözleri nerden buldun, ey şair?
sözler ki binlerce hüznün ağırlığında!..'
belki bir kaybolan gibi yakında:
susmak! akşamın sözüne kadar;
susmak! dile çile olup dört duvar;
her şeyi bırak da, çekil erguvanlara...

verâ, verâ, verâ...

akşam
ve
vedâ

Haydn'ın no.45, fa diyez minör
'Vedâ Senfonisi' eşliğinde

daha başından beri hiç sevmedim yerimi:
adî gök, bayağı toprak!
bu lânetlenmiş yerde
iki arada kaldım;
bir betona gerilmiştim, ufaldım;
aşkları koparıyor biri, hüznü öteki;
durmadan bir leşe konuyor akbabalar...

akşamlar biraz düşkün; yollar, kanayan yollar...
ay lağımda batıyor ve sözler hiç bir yerde;
her zaman kalbimizin yerinde ince duvar...
aldanış! belki uğursuz bir gölde
bulanmış kalmış...
belki her aldanıştan kalan siyah aynalar!
rüzgârı kuytulardan esirgeyen ne varmış?
ve dâimâ boğulmuş, yaralı yolculuklar...

dağ kendi güneşini çıkardı gitti;
ben kendi gülüme kapandım kaldım;
sustum. her sustuğum yerdeki kaybolmalar
çağırır akşamı...
akşam
uysaldır, boynunu bükerek gelir
ve teslim olur bana, şiirler, elvedâlar...

işte ben gittim, her şeyi söyledim gittim;
işte benden herkese,
herkese bir sonbahar...

Yolculuk Şiirleri

(2001)

yol arkadaşlarıma

doğu'ya yolculuk

gören sanır ki safâdan semâ-ı râh ederim
döner döner bakarım kûy-i yâre âh ederim

esrâr dede

yolculuk
ve
gül

nerde o sarısabır, safran ve sarı sesi
akşamın? duymak sanki bir gülün
yolculuğu gibidir bahçeden sana doğru;
gelsin, bilsin ve sensin, yağdığın o yağmuru
alıp gidensin işte, daha ergin bir yaza...

bahçemde yer kalmadı, her taraf tıka basa
yaşlı yazlarla dolu... orda, elbet o çölün
ortasında yabansı, ürkek ve sanki garip
bir şeyler duyuyorum... sesler, şeyler? ölünün
son gördüğü o gülü çağrıştıran, –nedense...

ben yine bahçemleyim, bu belki kendimleyim
mi demek? yolcu ten'dir, eğer yollar bedense...

yolculuk
ve
kız

Milo ile Kissê için

kalbim rüzgârdı o kentte;
bir damından ötekine bir yazın;
yalnızlık oturur kahvede ve ben,
eserdim balkonuna o kızın...

gün gider, bir mektuptur gün, gider,
ona yollanır gibi, şen, uzun;
bir yoldur gider de varmaz iline,
bir gülden ötekine kayıp, yalnızın...

nasılsa öyle bir aşk işte, –hüzünsüz!
bir yaprakla birden değişti yüzün;
o yaprak kendini bırakır şimdi,
bir rüzgârla, kapısına, ansızın...

yolculuk
ve
aşklar

ben kendime derinim, –sana!
bir uzun 'kaybol!' gibi olduğum;
kalbim kül dağları, yüklenir
ateşten kayıklara odunum...

orda geçti 'geç kaldınız!..' günleri;
bağlar bahçeleri gibi yokluğum;
anımsarım, öyle sor ki, kolay mı
âh, o sarı anılarda sönen mum!

aşklar durdu, ben de artık dururum;
yolculuk musun, öyleyse içeriye gir;
gök bir ip midir, kuşlar kaç boğum?
yüzümün yerinde bulut... çoktanberidir...

yolculuk
ve
mevsimler

bir uzun kuş geçirdim, mevsim
kapandı beyaz tüylerine, sessiz,
büründü altın postuna yazlar;
âh yazlar, hele sizler, hele siz...

neredeyse oradadır o Var'ın;
Yok... kimselerin bilmediği giz;
bendim dışına düşen uçurumların,
kimseye kıyısı yok iç deniz...

kendi üzerime kurdum yalnızlığımı;
kalbim, kalbim bir o kadar belirsiz;
bir oluştan Bir-Oluş'a gül akar;
âh, gül akar yol olur...

yoldur bu, görünmez olur kar...
ya da, sis, siz...

görünsem, geri dönmez miydiniz?

yolculuk
ve
kalbim

saat geldi, ondan artık eminim;
o tekinsiz ve o irinli saat,
çalınca, bilirim, yollar cerahat
gibi akacaktır kalbime benim...

yolculuklar sanki birer akbaba;
tünerler, beklerler... yolcuyu...
aşklar boş arsa ve ben dâimâ
o boş arsadaki kör kuyu...

ve yollar, biraz daha sararsa
sarılan o yumaktır kalbime benim...

yeniden doğar mı o tuzlu şafak?
yollar da gittiler, –gidiş o gidiş!
yolcuya dadanan solgun meneviş
gelip dolacaktır kalbime benim...

yolculuk
ve
şiir

Michael Riffaterre için

her şiir bir sözcüğü örter ve gizler;
görülsün istemez 'gül' veya 'hüzün'...
gizli bir hazine midir, bilinmediği,
kimbilir nereye gömdüğümüzün?

gezinir durur ya koyaklarında
biri yırtık melek, biri külden kuş;
âh, o kumaş ki, tene dokunur
dokunmaz farkedilen kayboluş!

söz yolunda gerek, aşk konaklasa
kaçıp eski dilin (gülün) evinden;
yolcu! öteki'm benim! eğer bulursan,
hemen o sözcüğü at bu şiirden...

yolculuk
ve
mola

Göçmüş Zamanın Başında
dur deli dumrul! şiiri durdur!
yok kalbimin kılavuzu ve şiir
yolunu kaybeden yoldur...

kolay değil, her zaman zaman
bir gülde tıpkı bir yolda mola
verir gibi durmak...
aman–
vermez geçit, selvili durak!
bir köprü Söz, bir nehir Dil olur,
geçer yollar geçer...
aşklar kaybola kaybola...

anadan doğma yazlar! çıplak gül!
siyah mı anmak kendini, bir an;
yoksa dâimâ kendiliğinden midir,
kalbimde olan?

yolculuk
ve
sorular

Ghislaine de Boysson için

yolculuk öncesiydi, bize *'Dar*
*Kapı'dan geçiniz...'*mi dediler?
geçtik de ne oldu? âh, birer birer
suçlar, aşklar... *acı limonlar*

gibi battı güneşler! buruk
ve sarı... sen gel de aşkları
yıka yıka gel! âh, nerde, o 'varı
yoğu bu kadar...' olan yolculuk?

kim indi güle doğru? kimindi
ceza ve nefret? efendi ve köle?
neden artık her şey, uzaktan, böyle
Hüzün gibi görünüyor şimdi?

yolculuk
ve
ali ve ömer

dur yolcu! dur da kimliğin olan
hüznünü ve/veya hançeri göster,
ne kadar yazsa da, derin, okunmaz;
âh güzdür, güzdür o, bulanık defter...

o kızlar, sanki *beyaz geceler!*
yol çürüdü ve kurudu ayışıkları...
bir yolculuk, eski zaman aşkları;
ve küçük güneşler... ali ve ömer...

onlar da yazdılar; ören yerinde
işte o son katman: ben ve nedamet;
savrulan bir gülde kışa emanet
son kuşlar, son düşler ve son gülüşler...

yolculuk
ve
hüzün

ne kadar gitsem o kadar uzak;
yaşlanınca inceliyor yalnızlık;
kurur insan hüznü akşama doğru;
kendim için edinilmiş yolculuk...

dağ yitiyor, ay seçilmez oldu, su battı;
şimdi sahiden her şey bir yorum;
o kadar hüzündüm ki, büzüldüm
ve artık kendimle örtüşmüyorum...

çok yokuşlar tırmandım, iniş olmadı;
kim örüyor, görünmüyor, duvarlar...
ey mevsim! vur hançeri de kopsun,
beni yazlara bağlayan bağlar...

yolculuk
ve
yıldızlar

gün oldu, bekledim, yol görünmedi;
bir yaza dokundum, –dokunmak ıtır
kokardı eskiden; hüzne bağlıdır
o tekne, yosunlu, kağşamış şimdi...

neydi o, deli gibi! kayıp o liman;
ne zaman yaşandıydı, sahi, o olay?
karanlık yüzü aşkın, binbir dolunay;
kısık bir gemici fenerine benzedi Zaman...

ne günden ne geceden iz kaldı;
sanki deniz mi kaldı bir yerlerde?
tekne gider gitmesine, ama ilerde
sadece sönmüş yıldızlar vardı...

yolculuk
ve
güz

gidiyor, bilinmez yalnızlık, gider
güz, ağaçlar yolcudurlar ve serin
başladı, erkendir, yollar da soldu,
bir şair, yakarken hüznünü fenerlerin....

beklerse bizi bir yolcular bekler;
uçurum... dur düşer, çocuktur, derin
bitti bitiyor... derken eski melekler
yazdılar annesine yaslı kelimelerin...

belki dur!.. daha gitme!.. elinde
bir şair yolculuğu... o yerin
güneşinde de oldun, gölgesinde de,
giderek su kesimi kaybolan gemilerin...

yolculuk
ve
vedâ

ne eder artık, ne değer?
bu da eski kitaptaki vedâa
baktı baktı da sonra, dedi ki: 'a, a...
hilmi de hâlâ burdaymış meğer...'

yol durmazsa yolcu nerden bilecek?
yaprağı haylidir yolunmuş da;
sanki yolun değilmiş gibi yokuşta,
ağacını orda bekleyen çiçek...

burdayım, gitmiyorum, çok erken...
karardım akşama baka baka;
bu sözler bir şiire de uğrar mutlaka,
o uzun aşklardan geri dönerken...

batı'ya yolculuk

you have a taste of tempest on your lips-but where did you wander
all day long in the hard reverie of stone and sea?

Odysseus Elitis

bir yaz
günü için
şiir

bu yaz da dağlara bakmakla geçti
tenin yaz göğüydü, karardı;
artık hiç bir şey seçilmiyor

şimdi olgunlaşmasını bekle,
geçen günlerin

ne kadar da büyümüş yaz günleri,
hangisi dağ o günlerin, hangisi gölge?
artık hiç bir şey seçilmiyor

alacakaranlık bir çoban
çeşmelerden turunç
ve yeşil mısırlar sağıyor
yalağına akşam saatlerinin

deniz kıyısı! seni sevenler
bugüne bir ad vermeli;
toprağa, sıcak, seriliyor
yolların köpüğü

kırık cam, yollar,
sıradan şeyler,
sizi seviyorum.

artık hiç bir şey seçilmiyor...

akdeniz

güneşin terkisinde,
bala dönüyor
yeşil kısrak.

ağzı köpüklü akdeniz!

akdeniz: bulutun zeytini!
olgunlaşıyor yavaşça;
köpüğü çatlıyor yeşilin.

yazlara yürü, güzel yolculuk!

konuşma

'sen', dedi erkek,
'iyice sakla kumsalı...'
kadın dedi ki, 'tuzu
denize gömdüm...'

kadın, 'seninim ben'
dedi, yaz gününe;
erkek, 'teninim ben...'

denize çıkıyor
bütün yollar...

beyaz ev

beyaz bir taş ev,
kanatları yaz çiçekleri,
uçuyor yamaca doğru...

çatısına güneşler konmuş

yaprakla uğulduyor şimdi
yollar, yollar içinde...

her şey
yeşil, ama...

her şey yeşil burada,
güneş gibi;
altın bir göğü var
yaz meleklerinin...

nar çiçeklerini sordun;
–sana dönecekler, yakında,
aşkın olgun narları olarak...

bekle...

melisalar,
burada

melisalar eylül telâşındalar;
kokularını bir ân önce
sana duyurmak için
sabırsızlanıyorlar...

beyaz duvarda,
erguvan,
nedense hep bulut açıyor,
çiçek yerine...

bulut açarken,
orada:
duvar,
sanki gökyüzü...

bu kumsalda,
olsa da olmasa da,
her zaman bir lâle...

bırak da
saçlarını...

bırak da saçlarını
limon çiçekleri örsün;
altın tarağı güneşin,
sarı belikli yazın...

hepsi orada işte

kayaları delen deniz
bir deniz daha çıkarıyor
evin içinden...

bir de mavi ay!

mavi ay,
senin aynan!

düğün

bulutlardaki yaz melekleri
güze hazırlıyorlar
kumral güneşi
üzgün gününde...

el değmemiş
soluk gelincikler
güneşin elinde...

ılgın ile yasemin
durur Aşk'ın önünde...

güz

bir dal ince parmaklarıyla
cama vuruyor;
elinde çiçekler var

konuk ediyorum ormanı

bir dalda hangi rüzgâr
yazları kırıyor?
hangi yolculuğa bağlı bu ağaç?

ne olur, beni kırma, güz!

öte'ye yolculuk

aradım bahr ü berri, bulmadım ben bu sırrı;
cism ü candan içeru gizli sultan kandedir?

niyazi-i mısrî

ins

balkon inceldi, âh aşklar,
kışa açtılar kapılarını nunî,
kar inceden tozuyor;
her yerde *elif* var...

evden o aşkları al da gel nunî
gelirken yazları da getir;
sende konaklasın hüzün ve yollar;
her yerde *nun* var...

nunî, Zaman sarardı,
bir gül olmak'çin sana;
Ölüm o uzak akraba
her yerde*sin* var

millennium
için
dediğimdir

her şeyi Aşk bilir, ona sor,
bir gülün bin yılını...

yolculuğun
yolculuğu

kendimi yollara adadım,
şiirlerimi de...

bir şiirimde,
'yollar, yakut uzaklıklardır', demiştim;
'yürüdüm dile gelmek-
le gelmemek arası bildiğim yerde...'
demiştim, bir başka şiirimde...

'giden ben değilim, yoldur...'
dizesi de benimdir;
'yollarsa her zaman biraz küskündür,
yokuşlarda ve inişlerde...'
dizesi de...

ve başka dizeler:
'ben hep yollar düşledim,
derin yollarda yürürken...'

yolların 'gül sesleri' olduğunu
ben söyledim;
onların beni 'yazın tâ içine'
çağırdıklarını söyledim
sevgilime...
o zamanlar uzaktaydı ve ben ona,
'yüzünde yolların gülüşü'
var, demiştim;
'ben, tenime yürürüm'
diyen de bendim;

ve şairler de:

'yunus yana yana yürüdüydü,
mevlânâ döne döne,
bense kana kana yürürüm'
demiştim de...
unuttum hepsini şimdi,
unuttum...

artık sadece yolculuklar var şiirlerde...

öte'ye

hep Senin içindi, hep
güle dönüşü Hiç'in...

varlık gurbet, yokluk sıla;
aşklar hep Sana varmak için...

kalbimin ötesi, gülümün üstü;
yolu yolculuktan ayırdın, –niçin?

Hurufî Şiirler

(2004)

I.ve 2. Baskı: YKY, 2004, 2005

Mercan Yavuz'a

$a, ş, k$

ne sorarsın Halilî ağladığımı
yâr ile mâcera mı eksik olur

Halilî

gel gör Nazîm başa geldi âkıbet
divânegân-ı aşka gülerdik zeman ile

Nazîm

a, ş, k
(bir)

bin yayladan geçtin,
kalbin eksile eksile

exilé
partout est seul...

'sürgün yalnızdır heryerde...'
diye okudun;
sürgünken hayatın bir kıyısına,
oradan durup baktın;
gün o günken...
güneşli, acımasız bir akşamın
sonunda arzu:
–yok bile!

(çocuk, bir havuzun başındadır:
saçlarında papatyalar örgü
yapraklar ve kadınlar
o kadar derinler, o kadar
yoğunlar ki...
birbirleri gibiler...

öteki resimlere geçiyorsun...

annenle bazı geceler:
bir göl duygusu geliyor;
acı pestil duygusu kışın;
'yaşadığım annemdir', diyorsun...)
–de!

kendi hüznünden bile bile
bir yolcu bulamadın;
–olsun!
dünyayı kalbinin kâğıdına geçirdin
birileri ona 'şiir' dediler,
–olsun!
her şey mürekkepti mavi ve yazın
birike birike okudun
denizler birike birike...

başında bekledin acının
kurtlar soldu
–solsun!
döküldü tüyleri mevsimin,
kalbim hangi bağlaçla bağlandı
ve hangi bağlaçla çözüldü:
'*ve*'yle mi, '*veya*'yla mı
ve '*ile*'?

bir kuş gibi usulca, hışırtılı
girdin ve bir ağaç sökülür gibi
çıktın...
–öyle!

sen leylâ'dan daha leyle
verdiğin yanıtlar için
sorular aradım... sorular mı,
akşamlar mı, arada kaldım...
alışır mıydım, elbette alışırdım
elf leyle ve leyle...

ve bin yayladan geçtin, bin
dille sustun ve anladın
bin dille...
âh, o vaveylâ olan yalnızlık;
kimin hüznüyle kışladık,
ve neyin hüznüyle doğduk...

elf leyle ve leyle,

elf leyle ve leyle...

a, ş, k
(iki)

elem çiçekleri açıldılar
elif lâm mîm
hangi kokulardı, hangi anılar
menekşem, lâlem, hanımelim
inceydi annemin elleri
hanımeli kokardı

elif lâm mîm

şimdi durduğumuz yer
geçmişimiz midir?
ve akşam dediğimiz kim?
Zaman'ın sürüleri geçtiler
gecikmiş, geç kalmış, kaç geçe
geçtiler, işte ben... 'o kimdi?'yim...

elif lâm mîm

yoldaki hüzünler gibi
ben bendeki yüz, sen sen de ki bin
hepsi toplanıp geldiler
herkese biriken kalbim
ve biriyken öteki olan
adlar, sıfatlar, fiiller

elif lâm mîm

söz gelse de ateş ağacı
o ağaç ki her yaprağı
bir kelâm-ı kadîm...
acıyan zümrütün, akikin
içinde *alıd-i atîk*'in
ve her aşktan sonra gelirler:

elif, lâm ve mîm...

elif & alfa; be & beta

Tibi vero gratias agam quo clamore? Amore, more, ore, re.
cizvit Athanasius Kircher (17. yy.)

daha önce kaldığım hanlardan hangi han ki?
Behçet Necatigil

harfler
ve
kibrit

aşkları da yaktım, yalnızlığı da!
dumanına gel dedim, ateşine git!
sözlerin külü kaldı elimde
bir de gül, bir kibrit!

kimbilir hangisiydi yanmadı
eskidendi o süslü intiharlar
hilmi! gel akşama hüzün var!
bir de gül, bir kibrit!

durup da saysam da çoğu da bir'dir
şiirler *da*, *da*, *da*, şenlik ateşleridir
dizelerden yanık kokusu gelir
bir de harf, bir kibrit!

harfler
ve
S/Z

'Müstakim-zâde, her harfin yanıbaşında
o harfin meleğinin beklediğini söyler.'
Ahmet Hamdi Tanpınar

toplandı bir tek harfin çevresinde
bir kavim; –ve dağıldı: *A l e p h!*
bir baktılar, uyanınca, ne tuhaf,
yoktular eski harfler, Ashâb-ı Kehf

gibi şaşkın! güzel harflerdi! *S/Z:*
hünsa, kastrato ve elbette ikiz
olanları sevdimdi, âh, *Lamelif,*
W! işte sizsiziz biz, işte, sizsiziz...

neye bağlıyız, bilmeyiz artık, bilinir
mi yitikten geleniz biz, bekleyerek...
sessiziz biz... şimdi ürkek, siste gibi:
her harfin yanındaki o melek...

harfler
ve
o'nun

uzun yaz mektubunu yaz da gel
diye tükettiğim kâğıt, kalem az...
neyi umsam, neyi bilsem o, *o*'dur:
aşklarından harfler atan harfendaz...

onmaz yaram, ay yüzünden, at bindir!
derdim ondur, çok uzun da, onun da
nun'da mıdır, un'da mıdır ve *n*'dir?
'kalb' dediğin dört harflidir, sonunda...

bu değirmen ne öğütür bilinmez;
karışır birbirine ün ve un!
ben aşk idim, tek başına, ikimiz,
bir yokluğun sonundaki *vav* ve *nun*!

harfler
ve
yunanlı

lirik duruşlu kadın! bacaklarını
aşklara doğru büküyor: *L a m d a* !
bulur beni o, yalnızlık harfleriyle
benimle tenhâlaşan odamda...

biri dâimâ önde, biri dâimâ yavaş;
giderler elif'le birlikte dağa;
bir 'âh' olmak için; –iki arkadaş,
giderler, akhilleus ve kaplumbağa...

gibidirler, yunanlı *alfa, beta*
ne kadardıysalar o kadar vardı;
biri kentlere öte, biri kırlara meta;
bilmezsiniz, eskiden, keder sokaklardı...

harfler
ve
'tin'

hangisiydi? kim nasıl mı söyledi?
karnavaldır, elbet odur, bedeni
tersine çevirir, dedi bakhtin...
bir gemi leşi ki, nerde, geçmişsiz
geçmişiz altüst edeni, deprem
gibi tende; ve söyleriz: tin'le yetin!

oysa dâimâ *objet petit a*
der arzu, ve âh, öteki gövdeyi
şeyden ş'ye kadar kuşatır etin
aşkları birer birer ve başka neyi
kışkırtır, bilinmez, ki sessiz
ve hınçla, ten denen metin...

nasıl okunmalı? çinko ve incir
gibi mi? yoksa başka bir
şey mi? *aleph* mi harflerin beyi?
omega, *delta* dişil ve *teta*! çetin
bir soru bu: seni hangi harflerin
gurbetinde bıraktım? *X*'in, *V*'nin, ya *Ze*(y)*t*'in?

harfler
ve
atlar

uzunca bir zamandır atların hayâle
iyi geldiği bilinir; göğü kan*at*
çırpa çırpa büyütür, bir büyüdür
pegasos ya da iki harfli '*at*'...

ve her harf kendinde bir t*at*!
sözle köze döndüğüm düğüm
oldu, kopar zincirini; –gördüğüm
'o' aşktır ve o yasemin renkli sa*at*!

bir söz ötekine gömülür... ya ben?
var'ımdaki çöl, yok'umdaki kum...
mum da kalmadıydı, yandı kokum,
karanfil ve atları yazarken o h*at*t*at*

harfler
ve
şairler

akşam bir sözcük, aşklarsa bir harf;
m gibi mi dururuz, im gibi mi, kim gibi?
n ney'in içindedir, ne için?
mektup sandığımız sözler birer zarf...

necatigil *ktl* dediydi, *İ* kırmızı,
E beyaz, *O* mavi, *mercan dallar!*
o şairler, ince yazar; –ya bunlar
hangi harfle yazdılardı o kızı?

bense bu şiiri yazdım da *ketebe*
el fakîyr hilmi yavuz, kendisi
ve *n*'si düşmüş kedisiyle yaşadı,
yalnızlığı baştanbaşa *be te be...*

harfler
ve
melâl

ben esterabadî'nin sözünü kaale
almadım: harfler dünya'dan hayâle
doğru yolcudurlar, durmazlar;
dönüşür birbirine '*Allah*' ve '*lâle*'...

sen bir kurdun yalnızlığı
gibi kurdun yalnızlığı...
harfler ki, dağbaşlarıdır;
sözler, bulutların ördüğü hâle...

o herhangi hüzünlerde kalan kalbim bile yok!
harflerin ormanında çok çok dolaştı;
ağacı, yaprağı, çiçeği aştı; –ama yok!
bir karşılık bulamadı melâl'e...

harfler
ve lay lay
lom

'*o*'lardı, onların içinde, oooo!
o da oradaydı, o odada
gelin odasına gelindi, indi
'*a*'lar, '*y*'ler, '*l*'lerle birarada

'*ii*'nün düğününde gördüğün
'*ii*'ler kalabalığı, beşi bir yerde
üzgün kızlar hep geride kaldılar
'*i*'lerde olan her şey ise ilerde

imdi resimdeki adresim şimdi:
işte *'hilmi@yalnızlık dot kom'*
'*a*' '*y*'yle evlenirken, ay kara,
biz burda ayla'yla lay lay lom

harfler
ve kalem ve
kâğıt

kalemler oldu virân
âh, yıkıldı gitti kâğıt;
sen, her şeyi aslına savuran
elmasın solduğu vakit...

kendine sakla hüznümü,
sözlerimden bir yaz ayır;
yolla yollara yazıları,
şiirimi güllere dağıt, dağ bayır...

akşam geçiyor, bekle, seyret;
yaşadındı, işte bu son kıyamet;
hem neyle bağlısın ki nihayet
ne bir yemin, ne bir bağıt...

âh, tek harfle yazıldı o ağıt...

harfler
ve
'kendi'

bak, ben her şeyi kendi
şiirim gibi yaşadım:
yazlar, aynalar!.. gül,
kendine batan dikendi...

acı erkendi, yollar geç...
kaldı biryerlerde Zaman;
âh, anılar bile üşengeç;
hüzünler bizimle tükendi...

kalbim de yok sundu bana;
aşklar gelmiyor ikendi
t yok, *ü* yok, *d* yok ve *i* yok;
bir başına kaldı 'kendi'...

harfler
ve
hölderlin

sen Söz'ün kutsal
mı olsun istedin; ***Siyah***
dâimâ büyük harfle
yazılır şiirinde, şiir, âh,

evet, odur kendini hep
Allah'a taşır; ve derin
gölgeleri durur, duru
göllerde, dur, sen hölderlin,

şair ve deli! ikisi bir!
şairsin, hüznünden belli
oluyor bu: delilik bir çiçektir
ve adı: *sadık hizmetkârınız*

Scardanelli

harfler
ve
hilmi

şimdi daralan odalarda
bir dar alan, dört duvarsın
ve öyle gizemsin ki sen, öyle
yalnızlık aramızda kalsın...

kimse bilmedi, ben *dîl-i mecrûh*
ser-i kûyunda itlerle... eyvah!
dokunmayın, dağ üstü bağ
yaralar gövdemde kalsın...

kendi adımı andım da ne oldu?
hüzünler: *h, i, l, m, i... h, i, l, m, i...*
âh, fuzulî şu harflerden
bir kurtarsam, dedim, dil'imi

sözlerim gizlerde kalsın...

tâ, sîn, mîm

'ayn'ii 'Şîn'ii 'Kaf'a düşdi gönlümüz
san ki Kûh-i Kaf'a düşdi gönlümüz
yâr-i pür-eltâfa düşdi gönlümüz
sanmanuz kim lâfa düşdi gönlümüz

Seyyid Nesimî

tâ, sîn, mîm
(bir)

leylaklardan leyla'lara eksi *k*
ben harflerden inşâ edildim;
yaz'dan az'a doğru '*y*'a,
ya ben'dim ya değil'dim,

tâ sîn mîm

mevsimler birer söz, çiçekler de metin
de ki gülsün, ben demedim
kalbimin eşkâlini verdim
aşklar hemen tanıdı beni,

tâ sîn mîm

tâ, sîn, mîm
(iki)

'ölüm'ü süzmek midir, ölümsüz?
tâ sîn mîm
kalpten kalbe ne görürüz?

tâ sîn mîm

veya fâ ü dâd ü lâm
gündüzleri ham
bir gül,
geceleri hurufî;
bir h+ü+z+ü+n ki, pişmiş
ve sufî;
bir 'ü' çoğala çoğaladır güüüüüz...

tâ sîn mîm

tâ, sîn, mîm
(üç)

tâ sîn mîm

senden sana ne görelim?

gülümdür üst, karalt ta ki
lâmbaları söndürdüm
bak a, bütün odunlar düz
ve ben bütün gökleri
sana döndürdüm.

ordayım işte, tâ sîn mîm
ne sonra'yım ne önce'yim
hem yaz'ım ben hemi de güz
arı mıyım, balı mıyım
hem tam'ım ben hem yarı'yım

hem analı babalıyım hem öksüz...

tâ sîn mîm

tâ, sîn, mîm
(dört)

lâmba
gibi yüzlerle tanıştık
samim-

Î bir mum, içten
bir aynayız, dıştan hep-
imiz
karanlıkta
biz bizeyiz ve belirsiz

olmak için mi var'dık?
nereye'yiz? bir yere...
Aşk mıyız, öyleyse
baştan ayağa yara ve bere...

tâ, sîn, mîm
(beş)

'– ne kadarsın, güldeki?'
dedi ki: '– o kadarım!..'
şiir: harfleri toplarım
arıyı kovana kadar...

onu bulduğum yerde,
hem çiçekte hem de balda
kimbilir'de ya da nerde
de ki, onu işte orda

alır arımı saklarım

tâ, sîn, mîm
(altı)

tâ sîn mîm

şairim,
geceleri hüzünler giydirildim
giydirildim ve dirildim

tâ sîn mîm

kumaşlar seninledir ipek '*a*'
yünlü'deki '*y*' ünsüz
bir şairim, im'i yok

tâ sîn mîm

bir şair ki, mimlidir
ne tâ'sı var, ne sîn'i var
hem de yavuz bir mim'siz

tâ sîn mîm

tâ, sîn, mîm
(yedi)

âh! kendine yaban dildim
huruf atlarını koştum
ve güllerden inşâ e-dil'dim

geceye doğru kamaştım
çoktan solmuş bir kumaştım
söz unuttum, töz'ü bildim

tâ sîn mîm, tâ sîn mîm

tâ, sîn, mîm
(sekiz)

denizlerden ince miyim, niceyim?
bir görgüsüz güneş,
bir yetişkin düş;
âh, bu güne ne derim
kaldı ne kemik...

tâ sîn mîm

ben er idim, eridim;
yolculuklar kızdılar da,
akşamlar oğlan mıydılar?
bir öfkeli camın içinden
giderek bekleyiş, bekleyiş...

tâ sîn mîm

tâ, sîn, mîm
(dokuz)

tâ sîn mîm

kötülük çiçekleri açtılar;
aç yaz,
tok güneş;
kapandı
bakışlardaki kışlar...

tâ sîn mîm

tâ, sîn, mîm
(on)

'– sende ne var?'
diye sormuşlar:
– *leyse fî cübbete...*
neyse!

nasıl bir şeyse tenim,
o kışa konardı kuşlar;
karlı dağlar cübbeyse...
tâ sîn mîm

"Kıskançlık duysam Hilmi'ye duyardım... Şiir denilen gizli varlığı bulan, biçimle içeriğin kutsal birleşmesini gerçekleştiren bu büyük şair, artık gençlik yıllarından uzaklaşıyor, ama ölümsüzlüğü de sırtlamış gidiyor."
Cahit Külebi

"Dile çok büyük planda hâkim olamayan, sözü yazıyı canından sızdırmamış kimseler bu alanda at oynatamaz. Hilmi Yavuz, dil beğenisi en yüksek şairlerimizden biri."
Cemal Süreya

"Kendini yineleyen bir şair değildir Hilmi Yavuz. 'Bedreddin'in ve 'Doğu Şiirleri'nin Hilmi Yavuz'u, toplumsal kesitleri şiirleştirmekte eşsiz bir düzeye varmıştı."
Doğan Hızlan

"Hilmi Yavuz, dili, sözü, sözcüğü arıtır, yeniden kurar ve Türkçe'yi tarihi-coğrafyasıyla kuşatır, ama şiiri orada bırakmaz... Hüzünle beslenen ve 'insani olan hiçbir şeyi' dışta bırakmayan bir duyarlık birikimiyle dokur şiirini."
Füsun Akatlı

"... şiirlerini biraz ürkerek, ama bambaşka bir Türkçe karşısında, sırılsıklam hayran olarak okuyorsunuz. Sözcükleri tınılaştırırken çıkardığı lirik, insancıl sese vuruluyorsunuz. Lütfen ozanın sesini dinleyin, sözlerinden önce... Bir büyük ozana sevgiler sunarak."
Rüştü Şardağ

Kapak fotoğrafı: Merih Akoğul

ISBN 975-08-1061-9